

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TÜRK KORKU SİNEMASINDA SEMBOLLERİN İNCELENMESİ
VE HASAN KARACADAĞ SİNEMASI**

**YENİ MEDYA İLETİŞİM VE HABERCİLİK ANABİLİM DALI
YENİ MEDYA İLETİŞİM VE HABERCİLİK BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Hazırlayan
Hüseyin Mesut DÖNMEZ**

**Tez Danışmanı
Doç. Müzeyyen Sevtap AYTUĞ**

İSTANBUL-2018

ÖZET

Sinema ortaya ilk çıktığı günden itibaren insanın hayatını, ikili ilişkilerini, başka insanlarla kurduğu ilişkileri ele almıştır. Sinemada gündelik hayat dışında gerçek olaylar ya da olması ihtimal olayları ele almıştır. Türk sineması ise daha çok gerçek hayata yakın olaylardan esinlenmiştir bazı filmler kurgu olsa da hepsi çoğunluk gerçeğe dayatılarak ve gerçek olaylar düşünülerek yapılmıştır. Türk korku sineması ise özellikle Türklerin yaşadığı iddia edilen olaylardan esinlenmiştir senelerce süre gelen üzerinde bir lanet ya da büyü olduğu düşünülen nesnelere, objelere ya da insanlara görünen bazı yaşam dışı formlar ele alınarak Türk korku sineması yapılmıştır. Türk korku filmlerinde de semboller bir çok anlam taşımanın yanı sıra birden çok korku objesi ya da nesnesi olabiliyor. Filmler de sembollerin yanı sıra yaşam dışı formlar (cin, şeytan, hortlak vb.) insan kılığına bürünüp insanları aldatarak dünya da gezinmektedirler. Hasan Karacadağ sinemasında ise bu konular farklı ve Türk korku sinemasının sağlam temellerini oluşturarak ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Korku Sineması, Hasan Karacadağ, Semboller ve Sinema, Korku Sembolleri

ABSTRACT

From the first day of filming, the film has dealt with the relationship between human life, bilateral relations and other people. It deals with real events in the cinema, other than daily life, or possible events. Turkish cinema has been inspired by events that are more or less true to life. Some films have been fiction, but most of them have been done by imposing reality and considering actual events. The Turkish horror movie was inspired by the events allegedly lived by the Turks and the Turkish horror movie was made by taking into account objects, objects or some non-existent forms that seemed to be a curse or a spell over time. In Turkish horror films, symbols can have many meanings or objects of fear as well as many meanings. In addition to the symbols, the films also travel around the world by deceiving people by embracing non-existent forms (gin, devil, ghost, etc.) into human slavery. In Hasan Karacadag cinema, these subjects have been dealt with differently and constituting the sound foundations of Turkish horror cinema.

Keywords: Horror Cinema, Hasan Karacadag, Symbols and Cinema, Horror Symbols

ÖNSÖZ

Tez çalışma süresince, yardımlarını eksik etmeyen, iyi niyetiyle sürekli yüzüme gülümseyen ve bana yardımcı olacak kaynakları bulmama yardım eden, her sabah görüşmelerimizde güler yüzüyle beni karşılayan danışmanım Doç. Müzeyyen Sevtap AYTUĞ hocama teşekkürlerimi sunarım. Ders dönemi boyunca benden yardımlarını esirgemeyen ve sürekli yardım eden değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Özden TOPRAK hocama saygılarımı sunarım.

Akademik eğitim hayatımda bana en çok emeği geçen değerli hocam ve aynı zamanda bölüm başkanım Dr. Öğr. Üyesi Sinem TUNA hocama ve aynı zamanda diğer hocalarım olan Dr. Öğr. Üyesi Deniz AKÇAY, Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Ece ÜNSAL hocalarıma sonsuz şükranlarımı sunarım.

Gösterdikleri sabır ve vermiş oldukları emek ve destek ile hakkını hiçbir zaman ödeyemeyeceğim anneme ve babama her şey için minnetlerimi sunarım ayrıca, bana her zaman destek olan yüksek lisans sınıf arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	I
ABSTARCT.....	II
ÖNSÖZ.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
EKLER LİSTESİ.....	V
RESİMLER LİSTESİ.....	VII
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM	
KORKU KAVRAMI, TANIMI VE TÜRK KORKU SİNEMASI	
1.1. KORKU KAVRAMI.....	2
1.2. KORKU TANIMI.....	3
1.3. KORKUNUN TARİHÇESİ.....	5
1.4. TÜRK SİNEMASINDA İLK KORKU FİLMİ.....	8
1.5. KORKU FİMLERİNİN DEVAMI.....	10
1.6. TÜRK KORKU SİNEMASINDA ALT TÜRLER.....	10
1.6.1 Şeytan Filmleri.....	10
1.6.2.Vampir Filmleri.....	12
1.6.3.Büyü Filmleri.....	14
1.6.4.Cin Filmleri.....	17
1.6.5. Hayalet Filmleri.....	20
1.7 TÜRK KORKU SİNEMASI ALT TÜRLERİNDE ÖNE ÇIKAN FİLM TÜRLERİ.....	24
İKİNCİ BÖLÜM	
TÜRK KORKU SİNEMASININ SEMBOLLERİ, ANLAMLARI VE İNCELENMESİ	
2.1. SEMBOLLERİN TANIMI, ANLAMI VE TARİHÇESİ.....	25
2.2. SEMBOLLER VE SİNEMA.....	27
2.3. SEMBOLLERİN İŞLEVLERİ.....	31
2.4. DİNİ SEMBOLLER.....	33
2.4.1.Muska, Nazar Boncuğu.....	34
2.4.2. Cevşen.....	37
2.4.3.Kur'an-ı Kerim.....	38
2.4.4.Bez (Çaput) Bağlama.....	42
2.5. ŞAHMERAN.....	44
2.6. GULYABANİ, 666, İTBARAK.....	47
2.6.1. Gulyabani.....	47

2.6.2. 666.....	49
2.6.3. İtbarak.....	53
2.7. KARABASAN, HORTLAKLAR, HAYAT AĞACI.....	57
2.7.1. Karabasan.....	57
2.7.2. Hortlak.....	61
2.7.3. Hayat Ağacı.....	64
2.8. CEHENNEM, KARADEDELER.....	66
2.8.1. Cehennem.....	66
2.8.2. Karadedeler.....	69
2.9. ÇARŞAMBA KARISI, AL KARISI.....	71
2.9.1. Çarşamba Karısı.....	71
2.9.2. Al Karısı.....	73

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HASAN KARACADAĞ SİNEMASI VE FİMLERİNDE KULLANILAN SEMBOLLER

3.1. HASAN KARACADAĞ SİNEMASI.....	78
3.2. HASAN KARACADAĞ KORKULARI.....	80
3.3. HASAN KARACADAĞ'IN KULLANDIĞI SEMBOLLER.....	83
3.4. HASAN KARACADAĞ FİMLERİNDE DİN.....	92

SONUÇ.....	96
-------------------	-----------

KAYNAKÇA.....	102
----------------------	------------

EKLER.....	----
-------------------	-------------

EKLER LİSTESİ

EK-A: TÜRK KORKU FİMLERİNİN LİSTESİ

RESİMLER LİSTESİ

Sayfa

RESİM 1: Muska.....	34
RESİM 2: Cevşen.....	37
RESİM 3: Çaput Bağlanmış Ağaç.....	42
RESİM 4: Şahmeran.....	44
RESİM 5: Gulyabani.....	47
RESİM 6: İtbarak.....	53
RESİM 7: Karabasan.....	57
RESİM 8: Hayat Ağacı.....	64
RESİM 9: Çarşamba Karısı.....	71
RESİM 10: Swastika.....	83
RESİM 11: Tetra Karnus.....	86
RESİM 12: Hamsa'nın Eli (Fatma Ana'nın Eli).....	88
RESİM 13: Nazar Boncuğu.....	88
RESİM 14: Ankh.....	90
RESİM 15: Pentagram.....	91
RESİM 16: Hristiyan Haç Sembolü.....	92

GİRİŞ

Semboller ilk insanlar'ın mağara duvarlarına çizdikleri resimlerden başlayarak günümüze kadar değişerek her alanda ve her şekilde kullanılmaktadır. Günümüze kadar ulaşabilmeleri çeşitli hayvanlardan başlayarak alfabelerdeki harflerden ulusal sembollere kadar evrim geçirerek günümüze ulaşmıştır.

Semboller insanların ölümü, doğumu, doğayı ve gizemi olarak oluşmuşlardır. Semboller üstü kapalı anlatım sunarken sadece bilindik ya da kulaktan dolma doğru olmayan bilgiler ile bilinir. Semboller, sanatın bir parçası olarak ortaya çıkmış ve mistik bir söylemi kazanmıştır. Mistik anlamı kazanmasına kilise baskısı ortaya çıkarmış ve insanlar birbirleri ile semboller yardımcılığı ile anlaşmışlardır.

Sanatın, günlük hayatın, sinemanın ve tarihten birer parça olan semboller hiç tahmin etmediğimiz şekilde ortaya çıkıp ne işe yaradığını ve ne anlamlar taşıdığını bize göstermektedir, kimi zaman bir lanet kimi zaman ise lanetli olduğunu düşündüklerimizin tam tersi anlama geldiğini göstermektedir.

Araştırmacının bu çalışmada üzerinde duracağı, sembollerin anlamları, sinemada nasıl kullanıldıkları ve korku ile nasıl bir bağlantı kurulduğu olacaktır. Korku sembolleri, dini semboller ve var oldukları kabul edilen doğa üstü varlıkların semboller ile birbirlerine haber vermesi üzerinde filmlerin incelenmesi filmlerde ne anlama gelerek nasıl kullanıldıkları olacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KORKU KAVRAMI, TANIMI VE TÜRK KORKU SİNEMASI

1.1. Korku Kavramı

Korku kelimesinin kökeni Latince olup, esas kelime 'phobos' kelimesinden gelmektedir. Korku mecazi tanrı ve tanrıçalar arasında söylemlerin en eskilerinde bile korku'dan söz edilmektedir. Phobos insanda oluşan korkunun sembolüdür ve eski Yunan tanrılarında olan Ares'in yanında bulunur ve kendisi kadındır. Fakat Phobos Rumca erkek ismi olduğu için bazı mitologlar onun Ares'in oğlu olduğunu savunmaktadır. *"Öte yandan korkunun bir diğer adı olan Deimos'u Azra Erhat ise şu şekilde tanımlamaktadır: 'Savaş Tanrısı Ares'in yanından ayrılmayan Deimos'la Phobos dehşeti; panik, korku ve onun sonucunda meydana gelen bozgunu simgelemektedir.'"*¹

*"İnsanlık sürekli korkular ile yüzleşmiş olup günümüze kadar bilinen ve bilinmeyenlerden oluşan korku duyguları genlerimize aktarılmıştır, hatta görmediklerimizden bile korkar olup, korkularımızı ikiye katlamış durumdayız. Şuan bile görmediklerimiz, hakkında bilgi sahibi olmadıklarımızdan bile korkup ne gibi önlemler almamız gerektiğini en baştan düşünmekteyiz ki bilmediklerimizden ve görmediklerimizden kendimizi daha iyi korur duruma gelelim."*²

Günümüzde en ilkel din olarak kabul edilen Totemizm inancından günümüze kalan uygulamalar ise nazar inancı, kan davası ve bazı hayvanların tabu olarak görülüp yenmemesi. İslamiyet ise insanlara gönderilen son semavi din olup Anadolu'da yaşayan Türkler İslamiyet inancına göre yaşamaktadır. *"İlahi dinlerde bulunan ibadet hareketleri ne kadar benzese dahi dinlerin kendi içerisinde büyü veya başka bir olayın özellikle yasaklanması kutsal kitaplarında belirtilmiş olup, insanlara zarar getireceğini ve kullanıldığı takdirde kullanan kişi için ise hayatı sonlandığı zaman beden ve ruhun huzur içinde olmayacağı belirtilmiştir."*³

---

¹ Gizem Şimşek, Sinemada Korku Ve Din: 2000 Sonrası Amerikan Ve Türk Filmlerinde Cin Unsurunun Çözülmesi (Eleştirel Kuram Ve Göstergibilimsel Metodoloji Çerçevesinde), Pales Yayınları, İstanbul, 2016, 1.Baskı, s.15

² Yıldız Burkovik ve Oğuz Tan, Korkacak Ne Var Korkunun Psikolojisi, Timaş Yayınları, İstanbul 2016, 1. Baskı, s.19

³ Özgür Velioğlu, İnançların Türk Sinemasına Yansıması (Şamanizm, Gök-Tanrı, Animizm, Naturizm, Totemizm, İslamiyet İnançları Açısından), Es Yayınları, İstanbul, 2005, s.20

1.2. Korku Tanımı

Korku Phobos kelimesinden türemiş olup, gerçek bir tehlikenin veya bir tehlike düşüncesinin insanda uyandırdığı endişe duygusuna verilen tanımlamadır. ⁴ Bu tanımlama bireyin kendi günlük olayları sırasında verdiği tepki olarak tanım görmektedir.

Korku, doğumdan ölüme kadar her dönemde sık rastlanan bir durumdur. Özellikle bebeklikten ergenlik dönemine kadar olan yıllarda daha yoğun yaşanan durumdur. *“Yapılan araştırmalar çocukların büyürken sürekli olmasa dahi çocukluk döneminde uzun ya da kısa dönemlerde korkuları olduklarını göstermektedir ve çocukların hatta yetişkin insanların tamamen korkudan arındıklarını ve korkusuz bir insan olduklarını beklemek yanlış bir davranış olur.”*⁵

*“Korku ile kaygı kavramları çoğu kez karıştırılmaktadır. Korku demek bir şeylerden korkmak demektir bir nesnesi ya da bir objesi olmak zorundadır insanlar geçmişte görmediklerinden sonra gördüklerinden korktukları için bir nesne ya da bir objeye bağlı olarak yaşamışlardır. Kaygı ise nesnesi ve ya objesi olmayan bir hiç, bir boşluktan gelmektedir neye korkacağı duygusu değil nelerden kaygılandığı ile ilgili bir boşluktur.”*⁶ Çocukluk korku denince, *“korku oluşumunun”* algılanmasıyla insanın içinde sürüklendiği özel durum anlaşılır ve bu durum heyecan diye nitelendirilir. Peki, dinamik bakımdan nedir heyecan? Bir kez çok ögenin bir araya geldiği değişik bir duygudur. *“Heyecan öncelikle bel başlı sinir gruplarını uyarmaktadır ya da bunların iletilmek için kullandığımız diğer sinir gruplarını uyarmaktadır bu uyarı sistemleri gerçekleştiği zaman ortaya heyecanın nasıl bir hal aldığı çıkar korku, kaygı ya da sevinçten heyecanlanmak gibi. Böylelikle heyecanın özü ortaya çıkmış bulunmaktadır. Fakat heyecanın kendisinden bahsettiğimiz takdirde bütün bilinenler dahi yanlış bilinenler durumundadır. Heyecanın kendisi tıpkı karanlık bir yolda daha d karanlık bir iz izlemek gibidir ve her zaman daha da derinlere inmektedir. Korkmanın heyecanında bu heyecan bayağı gerilerde kalmış erken den yaşamının anlamını çözmüş gibi bir anlam barındırmaktadır. Bu duyguları içimizden çıkarıp dışarıya vurduğumuz zaman bu heyecanlar beden ile birleştiğinde doğum heyecanı gibidir tıpkı dünyaya yeni bir bebeğin gelmesi gibi.”*⁷

Korkular insanların geçmişlerinden itibaren vardır hatta bunlara çocukluk korkuları bile dahil edilir. Çocukluk korkuları bazen insan yaşlanınca devam etmekte

⁴ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=KORKU (Erişim tarihi: 24.06.2017)

⁵ Yıldız Burkovik ve Oğuz Tan, Korkacak Ne Var Korkunun Psikolojisi, Timaş Yayınları, İstanbul, 2016, 1. Baskı, s.19

⁶ Gizem Şimşek, Sinemada Korku Ve Din: 2000 Sonrası Amerikan Ve Türk Filmlerinde Cin Unsurunun Çözülmesi (Eleştirel Kuram Ve Göstergibilimsel Metodoloji Çerçevesinde), Pales Yayınları, İstanbul, 2016, 1. Baskı, s.20

⁷ Sigmund Freud, Totem Ve Tabu, İlya Yayınevi, Çeviren: Akın KANAT, İstanbul, 2013, s.24

bazen ise unutulup yeniden ortaya çıkmaktadır ya da hiçbir zaman unutulmadan insanın kendisiyle birlikte devam etmektedir. Korkular hayvan, karanlık, okul, sınav vb. çeşitlerde olup farklı gruplar altında incelenebilir ve değerlendirilir. Belirli nesnelere ve durumlara bağlılık gösteren fobiler kişilere göre farklılık gösterebilmektedir. Fobinin; karanlık, açık hava, açıklık yerler, kediler, örümcekler, tırtıllar, yılanlar, fareler, gök gürültüsü, kapalı yerler gibi farklı psikolojik bağlantılarla kişilerde bir şekilde korku uyandıran nesnelere bulunmaktadır. Korku uyandıran bu nesnelere birçoğu gerçekten normal kişilerin bile çoğuna korkunç ve tiksindirici gelip, tehlikeye ilişkin bir anlam taşırlar. Bu bakımdan yoğunlukları çok abartılı gelmekte birlikte bu fobiler bizim için o kadar da anlaşılabilir değildirler.⁸

Mannoni korku dehşet ve panik gibi kelimelerin eş anlamlı olduğunu savunup bu kelimelerin korkuyu her zaman başka bir şekilde tanımlamanın mümkün olduğunu söylemektedir. Fakat dehşetin her zaman farklı yanı olduğunu da söylemekten kaçınmamıştır. Dehşet için Mannoni felç olma, duyumsuzlaşma, duygusuzlaşma ve hareket edememe tanımlarını kullanmıştır. *“Dehşet duygusuna kapıldığını anlayan bir kişi tıpkı bir bitki gibi hareketsiz kalır ve toprakta bulunan köklerinden kurtulamaz ve kaçamaz tepkisizdir ve hareketsizdir fakat panik duygusu içinde olan bir kişi topraktan köklerini kurtarmıştır ve bilinci yerinde olmasa dahi hareket eder ve korktuğu objeden ya da ortamdaki uzaklaşabilir.”*⁹

Korku da cinsiyet ayrımı da bir başka olaydır geçmişten günümüze kadar süre gelen söylemlerde *“erkekler korkmaz, ağlamaz”* şeklinde bulunmaktadır ve bu genelde Türk toplumunda sıkça duyulan ve söylenen sözdür. Halen bu düşüncenin izlerini taşıyan yaklaşımlar görülmekte ve bununla birlikte günümüzde pek çok yetişkin erkek bireylerin hem korkup hem de ağlayabileceği bilinciyle hareket edilmektedir.¹⁰ Korku kendini genellikle fiziksel belirtiler ile gösterir. *“Fiziksel ve bedensel olarak ortaya çıkan bazı durumlarda ve bazı kişilerde yüz kızarması (genelde utanma), vücudun gerilmesi, yutkunma, kelimeleri yavaş ve bilinçsizce yavaş konuşma, nefes alamama vb. bu belirtilerin hepsi korkunun belirtileri olup insanı panik hatta dehşet duygusu içinde bırakır ve bilinçsiz harekete zorlar.”*¹¹

Genel olarak korku üzerine bir tanım yapacak olursak eğer, korku; insanın belli bir nesne ya da varlık veya bir olayın gerçek olması ihtimalleri üzerine düşünürken, insan bedeninin fiziksel olarak ortaya çıkardığı tepkimelerin gösterdiği fiziksel ya da duygusal olarak ortaya çıkan hareketler bütünüdür.

⁸ Ahmet Şenol, Halk Kültürü Ve Etnografya Terimleri Sözlüğü, ANKARA ÖZEL MATBAASI, 2013, s.65

⁹ Pierre Mannoni, Korku, İletişim Yayınları, Çeviren: Işın Gürbüz, İstanbul, 1982, s.15

¹⁰ George Collingswood Bauer, Children's Fear, Columbia University, Amerika, 2012, s.30

¹¹ Yıldız Burkovik ve Oğuz Tan Korkacak Ne Var Korkunun Psikolojisi, Timaş Yayınları, İstanbul, 2016, 1. Baskı, s.23

1.3. Korkunun Tarihçesi

Korkunun geçmişi neredeyse insanlıktan bile daha eskidir. İnsanlar var olmadan önce hayvanların yaşama isteği ve yaşam dürtüleriyle sürekli tehlikelerden sakınarak ve kaçarak yaşamlarını sürdürmüşlerdir ve bu şekilde hayat döngülerini tamamlamışlardır.

Her şey insanların bilinmeyen ve görünmeyenlerden korkmalarıyla başlamıştır (gök gürültüsü, deprem vs.). İnsanlar daha önceleri mağara duvarlarına nasıl yaşadıklarını resmettilerse korkularını da resmetmeye başlamış, korkularından izler bırakarak nelerin nasıl olduğunu bir şekilde anlatmaya çalışmışlardır.¹² Korku kavramı insanlardan sonra ortaya tanrı inancı çıktıktan sonra daha da başka şekil alıp insanların hayatlarını ve hatta davranışlarını çok derinden etkilemiş eğer tanrılarını ya da inandıkları varlık için ritüellerini yapmazlar ise onları kızdırdıklarını düşünüp hayatlarının sonuna kadar tanrılarını onlara kızgın olacak ve sürekli korku içinde yaşamaya mahkum kalacaklardı.¹³

İnsanoğlu dünyaya geldiği andan itibaren korkuyu yaşamaktadır ve ilk korkunun neden kaynaklandığına dair bir doğum olayı yer almaktadır. Doğum olayı heyecan, duygu ve bedensel duyuların hepsini bir arada kapsadığı için insanda beklenmedik davranışlar sergilemesine neden olmaktadır. Doğumda başlayan korku insanın göbek bağının onu doğuran kişiden kesilmesiyle başlar ve bütün insani olan ihtiyaçlar tek başına giderilmeye başlanmasının adımlarıdır çünkü kendi başına solumak, yemek yeme ihtiyacı insanın kendi başına halletmesi gereken sorunlardan bir tanesi haline gelir. Korku sözcüğü, gerçek bir durumun söz konusu sonucu olan bir duygu ile insan solunumundaki daralmayı anlatmaktadır (anxirtry, angst, dar geçit). Doğum ile başlayan yaşama korkusu insanın genlerine o kadar yerleşmiş, o kadar mal olmuştur ki, kuşaklarca aktarılmış ve hiçbir kişi bu korkuyu tatmadan yaşayamamıştır.¹⁴ Pierre MANNONİ korku için şu cümleleri sarfediyor: *“Bitkilerin dışında nefes alan bütün canlılar geçmişten günümüze sürekli varlıklardan korkmuşlardır fakat şüphesiz hayvanların en büyük korkuları insanlar olmuştur ve korkuyu insanlardan daha çok tanır hale gelmişlerdir fakat insanın korku olarak tanımladıkları şey hayvanlarının korkusunun yanında daha küçük kalır ve insani ürkülerinin temel kaynağı aynı zamanda diğer korkuların propagandacılığını yapmaktadır.”*¹⁵

¹² Yıldız Burkovik ve Oğuz Tan, Korkacak Ne Var Korkunun Psikolojisi, Timaş Yayınları, İstanbul, 2016, 1. Baskı, s.19

¹³ Giovanni Scognamillio, Korkunun Sanatları, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1996, s.131

¹⁴ Ahmet Şenol, Halk Kültürü Ve Etnografya Terimleri Sözlüğü, ANKARA ÖZEL MATBAASI, 2013, s.55

¹⁵ Pierre Mannoni, Korku, İletişim Yayınları, Çeviren Işın Gürbüz, İstanbul, 1982, s.17

Antik Mısır uygarlığından beri korkular daha da yoğunlaşarak insanlığın üzerinde yayılmaya başlamıştır, toprak kurduğunda, deprem olduğunda ve su baskınları olduğu zaman insanlar kıtlık çeker topraktan ürün alamaz ve herkesin hayatlarına korku daha da hakim olmaya başladılar. *“Görünen ve görünmeyenler insanlara daha çok korku vermeye başladı. Öncelikle gündüzleri güneşi ve bulutları sonra geceleyin ise ay ve yıldızların yaydığı ışıklar korku verdi insanlara ve ardından gök gürültüsü. Bazı nesnelerin heybetlerinden korkular sonrada ve kocaman bir dağın içinden ateş püskürmesi korkudan çok dehşete düşürdü insanları. Gökten inen su bazen taşkınlara sebep olup akarsulardan sonra evlere dolmaya başlıyordu ve insanların hem canlarına hem de topraklarında yetiştirdikleri ürünlere zarar veriyordu.”*¹⁶

İnsanlar tarih boyunca olayları sadece kendi bakış açısı ve düşünceleriyle gördü ve değerlendirdi ve bütün olayların hepsinin bedelini korkarak ödedi. Ülkeleri için savaşırken sürekli tehdit edildiler, savaş halinde iken daha önce görmedikleri şeylerle karşılaştılar ve korkuları daha da arttı fakat karşılarında kendileri gibi düşünen insanları görünce korkuları geçti ve çıkar ilişkisine dönüştü ve bu korkulardan yola çıkılarak fikirlerini paylaşmışlar ve birbirleri arasında bir aile kurma isteği ortaya çıkmıştır. Aileler küçük topluluğu, küçük topluluk geniş kitleleri oluşturmuş ve ortaya daha da geniş topraklara yayılmış devletler ortaya çıkmıştır.

Savaşların arkasında daha öncesinde kişisel bakış açısı ve görüş vardı bundan sonra ise toplum olarak aynı görüş ve bakış açıları ortaya çıktı ve toplumlar bu sefer bedelleri ödedi savaşlarda ve doğa olaylarında bireysel değil toplum olarak korkarak bedel ödediler. *“İnsanlık kendi kendisini sürekli bir düşman ve bir tehdit olarak görmüş ve bu sorunu sürekli hayvanlar gibi kaba kuvvet uygulayarak çözmeye çalışmış ve karşısındakine ait olan bir şeyi ondan koparma ve ondan daha da üstün olma duygusu insanı sürekli dürtmektedir. Savaşlarda, doğal afetlerde sürekli bir ölüm duygusu insanı dehşete düşürmüştü ve bunu insanlık hala günümüzde içinde barındırmaktadır.”*¹⁷

Savaş Freud'un deyimi ile insanı büyük bir çıkmaza sokar ve insanın hayalleri ile oynar. İnsanlar arası düşmanlıklar sürdüğü sürece savaş zaten devam edecektir. Zaten *“savaş iki karşıt taraf insanlar arasında ortak olan yada olmayan*

---

¹⁶ Sabri Şatır, Başlangıçta Bilgisizlik Ve Korku Vardı, Pan Yayıncılık, İstanbul, 2001, Birinci Basım, s.13

¹⁷ Afşar Timuçin, Felsefelogos, Etki Yayıncılık, İstanbul, 1997, s.12

düşünceleri, duyguları koparmakta ve bunların uzun süre yeniden toparlanmasını imkansızlaştırmakta ve bir düşman kazanma tehditi içermektedir."¹⁸

Sinema tarihinde korku ise her şey hareketli resim karelerinin hareketlenmesiyle başlamış ve insanlar izledikleri ilk görüntülerden korkmuştur. Sinema tarihinde ilk oynatılan hareketli kareler insanı korkutmaya yönelik olmasa da ilk kez karşılaşılan bir şey insanları korkutmaya yetmiştir. İzleyicilerin ilk izledikleri hareketli kareler aslında onları ne kadar korkutmak istemediklerini söyleseler de *"Lumiere kardeşler, insanların ilk izleyecek filmleri olan Arrival of a Train at La Ciotat (Trenin Gara Girişi 1895)." adlı filmi insanları gerçekten korkutmak istedikleri için yaptıklarını söylemiş ve insanlar bu şekilde sinemadan ilk kez korkmaya başlamışlardır, bunların yanı sıra çekilen ilk western filminde kovboyların silah kullandığı ve beyaz perde de insanlara doğru ateş edildiği gösterilmiş sanki gerçekten ölecekleri hissine kapılan kişiler olmuş sinemada gösterilen filmi izlemek yerine salonu terketmişlerdir, çünkü görmedikleri dışında gerçeklik hissine o kadar kapılmışlardır ki ölecekleri korkusuyla filmi izlemeyi bırakmışlardır.*"¹⁹

İzleyicilerin esas korku filmleri ile tanışması illüzyonist George Melies ile olmuştur. Melies, sinema ile tesadüf eseri tanışsa da bir kamera arızası ile yeni bir teknik geliştirmiş ve çektiği şeyler şekil değiştirerek izleyicileri daha da korkutmayı başarmış ve bu hileyi izleyenler çok sevmiştir. *"Melies tesadüfen bulduğu yöntem ile korku sinemasında kendine takma isim bulan ilk yönetmendir ve çektiği ilk kısa film Şeytanın Kalesi (La Manoir Du Diable) filmidir. Bu filmden sonra insanları rahatlıkla korkutmayı başardığı için tarzını değiştirmeden filmlerin içine daha da fazla malzeme katarak fantastik korku filmi çekmeye başlamıştır ve çektiği filmler kısa olmasına rağmen içinde cadı kazanları, şeytan ve yarasa bulunmaktadır.*"²⁰

Melies'in bu tarz filminden sonra şeytan, vampir, cadı gibi içerikli filmler furyası başlamış ve daha da gerçekçi olsun diye gerçek söylentilerden ve romanlardan alıntılar yapılarak filmler çekilmeye başlanmıştır. Bu zamanda çekilen korku filmlerinde dekor olarak Gotik Ortaçağ manastırları, mezarlar, yarasa şeklinde vampir yada şeytan motifleri uzun yıllar sürecek olan korku filmlerinin ilk örnekleridir. Meiles'in filmlerinden esinlenerek ilk taklit korku filmini ortaya çıkaran kişi ise Ferdinand Zecca'nın Şeytanın Yedi Şatosu (Les Sept Chateaux du Diable) adlı filmidir. Scognamillo'ya göre bu filmlerde amaç izleyicileri korkutmak olmamıştır.

¹⁸ Sigmund Freud, Totem Ve Tabu, İlya Yayınevi, Çeviren Akın Kanat, İstanbul, 1915, s.120

¹⁹ Nilgün Abisel, Popüler Sinema Ve Türler, Alan Yayıncılık, İstanbul, 1995, s.137

²⁰ Michelle Le Blanc Odell Colin, Korku Sineması, Kalkedon Yayıncılık, İstanbul, 2011, s.15

Amaç daha çok romanlardan yapılan filmler için edebiyatı tanıtmak, sevdirmek ve halka ahlak dersi vermek olmuştur. Bunlara Edison'un 1910 yapımı Frankenstein filmi ve Avrupa ve Amerika'da çekilen ilk iki Ruhlu Adam (Dr. Jekyll and Mr. Hyde) filmleride romandan hareket ederek izleyiciye ahlak dersi vermek esas amaçtır.²¹

1.4. Türk Sinemasında İlk Korku Filmi

Korku türü sinema içerisinde kendine ait has bir yeri ve özelliği vardır ve önemli bir yere sahiptir. Sinema sektörü en kötü zamanında bile korku filmi ya da uyarılma korku filmleri çekmeyi bırakmamış ve seyirciyi sinema salonlarına çekmeyi başarmıştır fakat korku türünün özelliği biraz kendini yıpratmıştır çünkü konularını sürekli dini konular üzerinden almış ve sürekli eleştiri oklarının hedeflerinde bir numaralı sırada olmuştur. *"Korku filmleri kendisine karşı yapılan iyi ve kötü eleştirilere rağmen diğer türlerin yanında kendisine bir çizgi ve izleyici edinmiş filmlerin içeriği ne olursa olsun tarzında yürümeden kendisini sürekli geliştirerek insanlara izletmeyi başarmıştır."*²²

Fakat korku türü Türkiye'de gösterime girdiği zaman Yeşilçam ürettiği filmler dışında korku türüne yaklaşmamayı seçmiştir. Kendine has ve meraklısı bulunan korku türünden uzak kalması ise birçok sebebi vardır. Kimilerine göre teknik altyapı yetersizliği, kimilerine göre ise ticari kuşkulardan kaynaklanmaktadır. Tarzan İstanbul'da, Uçan Daireler İstanbul'da, Görünmeyen Adam İstanbul'da gibi filmlerin büyük bir coşkuyla denendiği 1950'li yıllarda sıra elbette korku filmine gelmiştir. 1930'lu 40'lı yıllarda Hollywood'un popüler hale getirdiği ve önceki yüzyıl edebiyatının hatta operanın büyük bir örneği olan film vampir Kont Drakula'dır: Drakula İstanbul'da(Mehmet Muhtar, 1953).²³

*"Fakat birkaç yıl öncesine bakıldığı zaman korku filminin Türk versiyonuna daha yakın bir film var o film ise yeniden uyarılma film olan Çılgılık filmidir. Filmin yönetmeni hem genç hem de erken yaşlarda senaristliğe başladığı için bu isim Aydın Arakon'dur. 1949 yılında bu film ile yönetmenliğine başlar ve yaptığı işler devamında ilk meyvelerini bu film sayesinde vermektedir. Filmin konusu ise miras kavgası yüzünden akli dengesini yitiren bir gencin hikayesini ele almaktadır."*²⁴

Türk sinemasında sayılan bu filmlerden sonra yapılan bir diğer korku filmi ise 1970'te yayınlanan yönetmenliğini Yavuz Yalınkılıç'ın yapmış olduğu Ölüler Konuşmazki'dir. Filmin başrollerinde Aytekin Akkaya, Giray Alpan ve Siri Elitas yer almaktadır. Filmin konusu ürkütücü bir otelde geçmektedir ve otel eski sahibin

²¹ Giovanni Scognamillio Canavarlar Yaratıklar Manyaklar, +1 Kitap Yayıncılık, İstanbul, 2006, s.13

²² Nilgün Abisel, Popüler Sinema Ve Türler, Alan Yayıncılık, İstanbul, 1995, s.137

²³ Giovanni Scognamillio ve Metin Demirhan, Fantastik Türk Sineması, Kabalcı Yayınevi, İstanbul s.63

²⁴Scognamillio ve Demirhan a.g.e. s. 63

vasiyeti ile önceden konak iken sonradan ücretsiz bir otele dönüştürülmüştür. Orada kalan tek kişi eskiden kahya olan Hasan'dır ve aslında oda yakındaki mezarlıkta yatmakta olan bir hortlaktır ve ondan kurtulmayı sağlayacak olan kişi ise bir hocadır.²⁵

Bu film büyük bir başarısızlıkla sonuçlanmış ve dört yıl sonra 1974'de Hulki Saner'in isteği ile Metin Erksan yönetmenliğinde The Exorcist (William Freidkan, 1973) filmi "*Korku filmlerinin atası sayılabilecek The Exorcist filminin Türk uyarlamasının çekilmesi Amerika'da büyük gişe getirisinin olması ve çok tutulmasıdır. Türk versiyonu ve filmin tamamen Türk motifleri ile bezenip uyarlanmış şekli korku filmlerinde başarı yakalayacaklarını düşünseler dahi film gişede hezimet ile sonuçlanmıştır.*"²⁶

Filmin başarısız olmasının en önemli sebebi filmin asıl senaryosu Hristiyanlık dinine göre yazılmış olmasıdır. Bu dine ait olan ritüellerin İslam dinine uyarlanması gerekmiş fakat Türk seyirciler bu filmdeki ritüelleri içselleştirememiştir. İzleyicinin korkması gereken en önemli sahnelerde film istediği etkiyi yaratamamıştır. Diğer sebepler arasında ise oyuncuların seçiminde yaşanmış olup oyuncular daha önce kamera karşısında oynamamış olmaları bu film için ayrı bir kötü durum oluşturmaktadır.²⁷

Zamanında ünlü oyuncu ve yönetmenlerin büyük başarısızlıklarından sonra korku türüne Türkiye'de yaklaşımı iyice azaltmış ve bundan sonra gelecek olan ilk korku filmi için tam otuz sene beklenmiştir. 2004 yılında yapımcılığını Sinan Çetin'in üstlendiği, Durul ve Yağmur Taylan'ın yönetmenliğini yaptığı film olan Okul gösterime girmiştir ve bu film aynı zamanda yönetmenlerin ilk sinema filmidir. Konusunu 2002 yılında Doğu Yücel'in yazdığı Hayalet Kitap adlı eserden esinlenerek sinemaya uyarlanmıştır. Film içerisinde korku unsurları dışında komedi ve aşk unsurları da barındırmaktadır ama temeli bir aşk hikayesine dayanmaktadır. Eski korku filmlerinde olduğu gibi bu sefer oyuncuların bir kısmı kamera karşısında deneyimlidir bir kısmı ise ilk kez uzun metraj filmini oynamaktadır. Deneyimsiz oyuncu kadrosu çok az olmasına rağmen Okul filmi izleyicisini memnun etmiş ve korku filmleri yeniden izlenmeye başlanmıştır.

---

²⁵ Sadi Konuralp, Unutulmuş Bir Korku Filmi, Gece Yarısı Sineması Dergisi, sayı 12, 1. Baskı, İstanbul, 2001, s.1

²⁶ Giovanni Scognamillio ve Metin Demirhan, Fantastik Türk Sineması, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2005, s.71

²⁷ <http://korkucu.com/turkiyede-korku-sineması/> (Erişim Tarihi: 25.06.2017)

1.5. Korku Filmlerinin Devamı

Türk korku filmlerinin Okul filminden sonra gelmeye başlamıştır. Yetenekli ve korku türüne can vermek isteyen yönetmenler sayesinde otuz yıl sonra yeniden filmler ortaya çıkmış ve yeniden kendisine izleyici kitlesi bulduktan sonra devamı gelmiştir. Konularını din veya yaşanmış konulardan alsa da kendisini sinema salonlarında izletmeye yeniden başlamıştır. Eski başarısızlıklar yerini yeni korku filmlerine bırakmış yönetmenler ve teknik ekip günümüz teknoloji ve fırsatlarından yararlanarak filmleri yeniden yorumlamak yerine kendine has konu ve senaryosu olan filmler çekmeye başlamıştır. Daha çok din üzerine konular oluştursalar da veya kutsal kitap içinden konular seçilse de korku türü Türkiye’de kendisine büyük bir aradan sonra izleyici bulmuştur.

1.6. Türk Korku Sinemasında Alt Türler

1.6.1. Şeytan Filmleri

Şeytan kötülüklerin efendisi, uğursuzlukların en başında geleni ve yaratıcıya karşı gelerek cehenneme atılan bir baş melek olarak kayıtlarda olmaktadır ve kıyametin efendisi olarak anılmaktadır. Şeytan korku filmlerinin içinde ya direk ya da dolaylı olarak yer almaktadır ve kendinden oldukça bahsedilerek filmleri çekilmiş ve şeytan denildiği zaman izleyici kitlesine korku salarak sinemada kendine yer bulmuştur. Şeytan, insan bedeni ile var olmaktadır ve bu yüzden küçük veya yetişkin fark etmeksizin herkesin bedeninde de yer bulabilmektedir. İnsanlara bu kadar korku verdikten sonra sinemada kendine yer verilmemesi kaçınılmazdır.

Şeytan korku sinemasının adeta başrol oyuncusu olup dinsel bir öge olduğu içinde evrensel bir korku ögesidir. Şeytan ögesi birçok din içinde farklı olarak tasvir edilmektedir. *“Azazel inancı Yahudilik inancında, Hristiyanlık inancında Mikail (Michael) ile savaşıp yenmiş ve kötülüğü yer yüzüne bırakan melek olarak adlandırılırken İslamiyet inancında ise yaratan tanrıya meydan okumuş bir melek ve cezalandırılıp cehenneme gönderilmiştir. Şeytan konulu olan filmlerin hemen hepsi Hristiyan dinine ait olan öğeler ile gösterilmekte olup sürekli konularını Hristiyanlık öğretilerinden bulmaktadır.”*²⁸

Türk korku sinemasında ilk yapılan Şeytan konulu film 1973 yapımı olan The Exorcist filminin Türk motifleri ve Türk dini inanışları ile betimlenmiş olan Şeytan filmidir. İsmi orijinal çevirisi ile izleyiciye sunulmuş olup Şeytan ögesini direk olarak seyirciye aktarmıştır. Şeytan filminde bir küçük kız bedenini ele geçiren şeytan ve o küçük kızın bedeninde den şeytanı çıkarmaya çalışan bir hoca yer

---

²⁸ Mesut Aytekin, Korku Sinemasında Vampir Filmleri Ve Korku Sinemasının Tarihsel Sürecinde Değişen Vampir İmgesi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006, s.15 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**)

almaktadır. *“Filmin orijinal versiyonun’da ise savunmasız bir insan olarak küçük bir çocuk seçilmiş ve şeytan onun bedenini ele geçirmiş olup izleyiciye aktarılmıştır. Türk motifleri ile bezenmiş olup uyarlanan Şeytan filminde ise bir imam ve başka bir din görevlisi yer alarak yine aynı şekilde savunmasız bir çocuk bedeninden şeytani çıkarmak için dualar okuyup bedeni korumak için çalışmaktadır.”*²⁹

Şeytan filmleri için bir diğer örnek verecek olursak Hasan KARACADAĞ filmlerinden örnek verebiliriz. Dabbe filmleri serisinin konusu dolaylı yoldan olarak Şeytan ögesini içerir. Dabbe filminin konusu İslam inancının Kutsal kitabı olan Kur’an-ı Kerim de yer alan ayetten yola çıkılarak senaryosu oluşturulmuş ve izleyiciye sunulmuştur. Türk korku türünde en iyi örnekler arasında gösterilen film izleyiciden hem tepki hem de beğeni toplamıştır. Tepki almasının sebebi kutsal kitap olan Kur’an-ı Kerimi sinemada film haline getirilmesi yönünde olmuş, beğeni almasının sebebi ise geçmişten günümüze kıyasla türünün en iyi örneğinin verilmiş olmasıdır. Dabbe filminden sonra yönetmen Hasan KARACADAĞ filmi seri olarak devam ettirmiş ve içerisine İslam inancından gelen ayetler ve gerçek yaşanmış olayları harmanlayarak izleyicinin beğenisine sunmuştur.

Şeytan filmleri konusu itibari ile insanların inanışları ve yaşayış biçimleri üzerinde çok etki bırakmıştır. İzleyicilerin bir kısmı filmleri izledikten sonra etkisi altında kalmış ve etrafında bir takım olayların anlam verilemez biçimde gelişmeye başladığını belirtmiştir. Filmin devam serisinde bahsedilen olaylar örgüsü gerçek hayatta yaşanan olaylardan alınmış olup izleyiciler için gerçekçilik konusu daha da öteye taşınmış ve korku öğeleri istenilen yerde izleyiciye aktarılmıştır. Bazı filmler açısından çekim ve montaj olarak yabancı filmler için çağrışım yapsa da Hasan KARACADAĞ kendi yöntemi ve senaryoları ile Türk Korku türüne yeni bir nefes getirmiş eleştirilere rağmen filmleri beğeni ile izlenmiştir.

Şeytan ögesine sinemada korku ile iyi bir yer veren Hasan KARACADAĞ korku türünün Türkiye’de en iyi temsilcilerinden birisidir. Kullandığı çekim teknikleri, senaryonun gerçekçiliği ve efektler açısından (ses ve görüntü) zenginliği ile beklenen korku türünün hem devamını getirmiş hem de diğer yönetmenle açısından onların tetikleyicisi olmuştur. Günümüzde çekilen korku filmlerinin iki türlü olması yani içinde korku ve komedi olarak içinde ikiye ayrılması izleyiciyi korkutmaktan çok güldürmüştür. Hatta bazı filmlerin birincil ögesi komedi olup ikinci planda ise korku olmaktadır. Korku filminde korkutmaktan çok güldürmeyi öne almışlardır. Fakat saf korku ögesi içeren filmler Okul filmi ile başlar ve devamında olarak Dabbe filminin serisi ile devam etmektedir.

---

²⁹ Giovanni Scognamillio ve Metin Demirhan, Fantastik Türk Sineması, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2005, s.71

1.6.2. Vampir Filmleri

Vampir filmleri konusu da tıpkı şeytan filmleri gibi konu ve varlık olarak eskiye dayanır fakat şeytan filmlerinden daha eski değildir. Vampirlerin yarasalar ile yakınlıkları olduğu düşünülür hatta vampir filmlerinde zorda kaldığı zaman ya da kaçmak için yarasa kılığına girer. Vampirlerin bedenleri çok hassas olup yumuşak ve elastik biçimdedir. Vampirler sadece gece dışarı çıkar ve avlanırlar. Gündüz dışarı çıkamayan vampirlerin bütün bedenleri beyazdır ve gün ışığına maruz kalırlarsa ciltleri tahriş olur hatta tahrişten öteye giderek gün ışığı onları öldürür. Vampirler tanınmamak için ve izlerini göstermemek için insan şeklinde tasvir edilmektedir ve vampirler sadece kan içerek beslenirler

Vampirlerin tarihi sadece filmlerde değil gerçek yaşanmış olaylar ve kişiler içinde efsaneleşmiş birer insanlar olarak anılmaktadır. Hatta Osmanlı İmparatorluğunda bile adı geçmektedir. *“Osmanlı İmparatorluğu ile savaşan III. Vlad diğer ismi Kazıklı Voyvoda bu lakabı almasının sebebi düşman askerlerinin vücutlarını parçalayarak kan içinde kalmış ve bir vampire benzediği için hem Kazıklı Voyvoda hem de Drakula lakabını almıştır.”*³⁰

Vampir inancı antik Yunan inancında yer almıştır ve bir dinin temelleri söz konusudur. Antik Yunan inancında ‘Vrykolakas’ kelimesi ölümden sonra yeni bir hayata başlamanın ve yeniden dirilmenin ifade edilmiş biçimidir. İnanca göre ‘vrykolakas’ olmak için yani ölümden sonra yeniden dirilmek için Hristiyanlıktan aforoz edilmiş olup ve yeniden dine göre uygunsuz biçimde gömülmek veya yakılmak gerekmektedir. Vampir korkusu sadece Hristiyanlık inancında bulunmamaktadır. Orta Asya ve Çin’de kendine oldukça fazla yer bulmaktadır. *“Vampir korkusunun kökeni araştırmacılara göre dini inançtan geldiğini ve her dine göre farklı şekil ve farklı bir isim ile anılmaktadır. Her kültürde ve değişen her coğrafyada farklı isimle anılmış fakat benzetildiği en büyük ortak yönü ise insan olmasıdır. Hindistan, Çin, Güney Amerika ve diğer coğrafya ve kültürde yaşlı bir insan tasviri verilerek anlatılmıştır.”*³¹

Vampir filmlerinin Türk korku sinemasında ki ilk örneğini Mehmet Muhtar 1953 yılında Drakula İstanbul’da filmi ile vermiştir. Bu film için yapılan röportajda filmin yapımcısı olan Turgut Demirağ şu sözleri söylemiştir: *“Türk filmi bütçelerine*

³⁰ McNally, Raymond T, Dracula, Prince Of Many Faces: His Life And His Times. Back Bay Books, Boston Amerika, Avenue Victor Hugo Bookshop, 1989, s.100

³¹ <http://korkucu.com/turkiyede-korku-sineması/> (Erişim Tarihi: 25.06.2017)

göre belli bir oranda sürekli artış gösterebilirdi ve bu film şimdiye kadar Türk korku filmleri arasında en pahalı olanıydı ve neredeyse bütün iç ve dış sahneleri bir platoda çektik.” Filmin senaryosunu gazeteci/yazar olan Ümit Deniz yazmıştır ve kullandığı kaynak ise Ali Rıza Seyfi'nin Bram Stoker'dan kısaltarak uyarladığı Kazıklı Voyvoda adlı romanıdır. Bram Stoker'ın kahramanlarını ve mekanlarını Türkçeleştiren Seyfi, Stoker'ın ima etmekte yetindiği Kont Drakula ile Kazıklı Voyvoda Vlad Dracul arasındaki bağlantıyı kesinleştirerek kurmuş ve aktarmıştır.³²

Bir diğer Türk vampir filmi olan “Kutsal Damacana Dracoola” diğer adı ile “Kutsal Damacana 3” filmi vampir ve komedi türündeki yapımdır. Konusu açısından her ne kadar içinde Vlad geçse de ilk öncelik olarak türü komedidir. Korku açısından ele alınmayan film komedi türünde örnek olarak gösterilse de vampir ve yarasa olarak içinde bu imgeleri barındırmaktadır. Bu film Drakula İstanbul'da filminden esinlenerek yapılmış fakat Türkiye'ye gelene kadar Vlad 600 yıl başka izler sürerek gelmiştir. Kendine bir uşak bularak ev kiralamış ve kendi ayak işlerini yaptırmaktadır sadece. Bu filmde her ne kadar vampir ve insan bedeni ortaya koyulmasa da vampirlerin insan kanı ile beslenmesi ve gün ışığına çıkamamaları ve tabutta uyumaları gösterilmektedir.

Türk Vampir filmlerinde çok fazla örnek verilememesinin insanlar için birer tabu olması ve aynı zamanda meraklı ve vampir filmleri üzerinde istekli yönetmenlerin bulunmamasıdır. Zamanında uyarılma da olsa şeytan filmleri çeken Türk yönetmenler vampir filmlerinde fazla eğilim gösterememişlerdir bunun sebebi ise önceden çekilen filmlerde başarısızlık olması ve hem gişe de hem de seyircide istenen duygu aktarılamamış olmasıdır. Yönetmenlerin hem isteklerinin kırılması hem de seyircinin vampir filmleri için hazır olmaması başarısızlıkları ardı ardına getirmiştir. Günümüzde ise sadece vampir filmleri çekilemezken içine komedi unsuru eklenmektedir ve bu şekilde saf vampir filmleri oluşturulamamıştır. Komedi unsuru olmadan çekilen ve tek örneği olan Türk yapımı vampir filmi Drakula İstanbul'da filmidir.

---

³² Giovanni Scognamillio ve Metin Demirhan, Fantastik Türk Sineması, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2005, s.64

1.6.3. Büyü Filmleri

Büyü filmleri tarihi eski olsa da Türk sinemasında ki yerini 17 Aralık 2004 yılında 'Büyü' adlı filmle yerini alır. Filmin konusu içinde büyü ve cinler yer almaktadır ama öncelik büyü ye verilmiştir. Büyü filminin çekimleri esnasında film ekibi ve oyuncular sürekli hasta olmuş ve film ekibinden bir kişinin ölümü gerçekleşmiştir. Filmin adı gibi film ekibi onlara büyü yapıldığını veya cinlerin musallat olduğunu düşünerek film çekimlerine ara vermek zorunda kalmışlardır. Kısa sürelide olsa verilen ara ekibin ve oyuncuların toparlanmasına yardımcı olmuş film çekimi kaldığı yerden devam etmiştir.

Büyü filmi konusu önceden kurulmuş olan devlet Artuklu Devletine kadar uzanmakta ve büyü ve cinlerin hatta lanetlerin başlangıç noktası olarak gösterilmektedir. Filmde bir grup arkeolog Artuklu kralına ait bir kitabı aramaya başlar ve olaylar bundan sonrasında gelişmektedir. Günümüzde büyü yapılmasına ne kadar inanılmasa da filmde büyü ile bir insanı birisine bağlama büyüü yapılmaktadır ve ortaya eski zamanlardan yapılmış bir büyü ortaya çıkar ve cinler arkeolog gruba musallat olmaya başlamıştır. Bu büyü yaptırma olayı ile birlikte önceden yapılan büyüün mühürü yinelenir ve her şeyi eski haline döndürmek imkansızlaştırmıştır.³³

Film röportajında filmin oyuncularından olan İpek Tuzcuoğlu şu sözleri sarfetmiştir: *"Ben cevşen taşıyım yanımda Faruk bey dedi ki "Yanınızda cevşen taşıyın" bir baktım cevşenim kayboldu onu bana annem almıştı mardine gittik bir hafta boyunca cevşen alamadım. Tutturdum bana cevşen alın diye tam üç tane cevşen taktım çünkü beni koruduğuna inanıyorum ve filmin çekimlerine başladık sette hergün bir olay oldu. Filmde bir sahne var korkmamız gereken ve ben arkamda duvar var zannediyorum halbuki duvar yokmuş. Ben düştüm yere yerde kırık şarap şişesi parçaları kollarımı kesti. Mağara sahnesinde kafamı çarpmam gerekiyordu ben de biraz gerçekçi olsun diye öyle bir çarptım ki kafam şişti o çarpmanın etkisiyle yere düştüm ve sivri bir taş kuyruk sokumumu zedeledi. Onun dışında çarpıldım ki hiç olacak şey değil ellerim ıslak değil, bir malzeme varmış almam gereken pirizin yanında alırken birden çarpıldım."*³⁴

Filmin içinde geçen büyü ve cinler hakkında film ekibi ve oyuncular korkmalarına ve aksiliklere rağmen filmin çekimi tamamlamış ve izleyicinin beğenisine sunmuştur. Filmin afişinde ise Kur'an-ı Kerim den büyü ve cinler hakkında birkaç ayet bulunmaktadır.

³³ <http://www.sinemalar.com/film/1829/buyu> (Erişim tarihi 21/07/2017)

³⁴ 15 Aralık 2004 büyü filmi röportajından <http://www.turkeyforum.com/satforum/archive/index.php/t-48622.html> (Erişim tarihi: 21.07.2017)

Bir başka büyü konulu Türk film olan Azazil 2: Büyü filmi içinde büyü barındıran bir filmidir. Filmin isminde bulunan Azazil ismi Yahudi inancında sarı gözlü şeytan olarak anılmaktadır ve büyü ile ilgisi olmayan tarihten bile eski bir şeytan olarak bilinmektedir öldürülmesi ya da yok edilmesi imkansızdır. *“Azazil Yahudi inancına göre yeryüzüne inecek olan şeytani temsil eder ve kendine güvenen bir insanın bedenini giyerek dünyaya kötülük ve ölüm saçacak olan şeytandır. Azazil ile birlikte dolaşarak insan bedeni bütün kötülükleri görecektir fakat elinden bir şey gelmeyecektir. Azazil Yahudilik mezheplerinde kimi mezhepe göre çöl şeytani ve kimi mezhepe göre ise keçi ile dolaşarak bütün insanların günahlarını taşıyan birisidir.”*³⁵

Azazile keçi gönderilmesi olayı ise Tevrat'ta geçen halkın ve cüzzamlının temizlenmesi ile ilgili olup keçi asla kurban değildir. Keçi ile birlikte İsrail halkının Günahlarını temizleyen cüzzamlı kişinin çöle ulaşarak bir daha geri gelmemesi ile birlikte olaylar devam etmektedir. Hatta keçinin ve cüzzamlının çöle ulaşarak ulaşmadığı ve keçinin kesilip yenildiği ya da yenilmediği tam kesin değildir fakat Yahudilerin Babil'de bütün hastalık ve günahları keçiye yükleyip onu çöle salarak çölde öldürme geleneği bulunmaktaydı. *“Azazil ruhani bir varlık olduğu anlaşılmaktadır ve ona keçiyi kimin verdiği bilinmemekle birlikte her seferinde keçiyi çöle bırakıp ve her seferinde çölden sağ salım ve hastalısız olarak geri dönmekteydi çünkü çöl cinlerin ve şeytanların görülmeyen meskenleridir”*.³⁶

Azazil filmine geri dönecek olursak eğer filmde büyüden etkilenen bir aile babası yer almaktadır ve yine bir büyü ile insanı kendine bağlama olayı yer almaktadır. Filmin konusu biraz klasik çatırdayan evlilikleri konu alsa da içinde büyü konusu yer aldığı için büyü konulu filmler arasında yer almaktadır. Büyü ile bir aile babasını bir başka kadın kendine aşık ederek aileyi bitirme çabasıdadır ve başarılıda olur. Filmde yapılan büyü insanların zayıf bir benliğini ve kopan bağları hedef almaktadır ve büyüü ortadan kaldırmak ve etkisini yok etmek imkansız olarak görülmektedir çünkü aile bağları ve kişilerin benliği zayıflamış artık büyüün etkisinde olarak hareket etmektedirler. Filmde sürekli olarak zayıflayan aile bağları, insan benliğinin ne kadar zayıf olduğu ele alınarak büyü konusu işlenmiştir.³⁷

---

³⁵ Scott B. Noegel, Brannon M. Wheeler, The A To Z Of Prophets In Islam And Judaism, Scarecrow Press, 2010, Amerika, s.130

³⁶ Tevrat, Leviller 13/21, 17/7, 34/14

³⁷ <http://www.sinemalar.com/film/236166/azazil-2-buyu> (Erişim tarihi 22/07/2017)

Bir diğerk büyü konulu film ise Üç Harfliler 3: Kara büyü adlı filmidir. Bu filmde yine büyü ve cin olarak adlandırılan varlıklar ele alınmış ve bu filmde de zayıf bir ailenin zayıf yönleri konusu ele alınmıştır. Kara büyü nün tarihine bakacak olursak eğer adından da anlaşıldığı üzere kara büyü belli bir bölge ya da bir insana zarar vermek amaçlı yapılır ve bazı söylemlerde ise bu kara büyü'yü insanlar, şeytanlar ve ölü ruhlarında gerçekleştirebileceğini söyler fakat kara büyü'yü sadece şeytanlaşmış olan insanların, şeytanlar ve kafir olan cinlerle yaptıkları büyük kötülüklerdir. Kara büyü Peygamberimizin zamanında da ara ara yapıldığına şahit olunmuş ve bundan rahatsız olduğu için Cebrail (a.s.) tarafından Peygamber efendimize büyü'nün nerede ve nasıl yapıldığı bildirilmiş ve büyüler çözülmüştür. Kara büyü yü özetleyecek olursak eğer yapılan ve yapılabilecek kötülüklerin en büyüğü olarak kabul edilir ve İslamiyet'te kesinlikle haram ve yasaktır.³⁸

Üç Harfliler 3: Kara Büyü filminin konusunda ise Alev ve ailesinin hayatı ve oturdukları eski eve taşınacak olan yeni ev sahiplerinin başlarına gelen korku dolu zamanlar anlatılmaktadır. Evin eski sahibi olan Alev oturduğu evde eski günleri hatırlamamak için evi kiraya verir ve eve yeni taşınan ailenin hayatını kara büyü ile korku dolu günlere çevirir. Eve taşınan yeni ailenin de geçmişi pek iyi sayılmayıp eşlerin hayatlarında ürpertici olaylar bulunmaktadır. Evin eski sahibi olan Alev tesadüf olarak gittiği bir falcıda Ebced hesabı (Arap alfabesindeki harflerin kolaylıkla hatırdakalması için düzenlenen bir harf dizisi ve her birine tekabül eden bir rakam değeri sistemi ve diziyi oluşturan sekiz kelimenin ilkinin adıdır.) yaptırarak 'Yıldızname' falına baktırır ve falcıdan kiracıları hakkında bilgiler öğrenir. Fakat öğrendikleri Alev'in hayatını ve yaşadıklarını daha büyük bir kabusa çevirecektir.³⁹

Kara büyü, cinler, şeytanlar ve diğerk doğa üstü varlıklar. Bunlara inanan büyük bir kesim varken inanmayan kesimde yok sayılmaz. Günlük yaşantımızda yer alan filmlere konu olan bu varlıklar ve yapılan ayinler insanları derinden etkiliyor hatta ailelere zarar verip yaşamları olumsuz yönde etkilemektedir. Gösterime giren bazı filmlerde gerçek hayattan konular alınmıştır ya da gerçek olayların görüntüsü kullanılmıştır uyarıları yapılmaktadır. Bu filmlerin ya da olayların gerçeklik payları farklı olup birçok kesim ise gerçekliklerin yüzde yüz doğru olduğunu söyleyip bu tarz olayların yaşanma ihtimallerini yüksek tutmaktadır.

---

³⁸ Bakara Suresi 102/ Muslim, Selam, 125

³⁹ <http://www.beyazperde.com/filmler/film-240646/> (Erişim tarihi: 10.07.2017)

1.6.4. Cin Filmleri

Her kaynakta esrarengiz bir varlık olarak gösterilen cinler, ister dinsel açıdan, isterse folklorik inançtan kaynaklansın Doğu ve Batı kültürlerinde gizemcilik ile birlikte anılmaktadır. Cinler doğa üstü bir varlık olarak adlandırılıp zaman ve mekanı bizlerden çok daha farklı olarak kullanmaktadırlar. *“Zaman onlar için bir yolculuk aracı mekan ise daha çok buldukları yerden farklı olarak zaman içinde konalamaktadırlar. Zaman ve mekan onlar için çok daha farklı bir boyutta bulunmaktadır ki onlarda zamanın ötesinde ya da zamanın öncesinde bulunabilmektedirler.”*⁴⁰

Cinler insanın gözüne görünmeyen varlıklara ortak verilen bir isimdir. Genelde canavar, çirkin ve korkunç bir şekilde tasvir edilen iyi veya kötü davranışları bulunan ve hatta erkek ve dişi cinsiyetinde bulunan doğaüstü varlıklardır. Cin kavramı sadece İslamiyet inancında karşımıza çıkmaz. Hristiyanlıktan Budizme, Şamanizm'den Eski Yunan'a dek tüm dinlerde farklı adlar alarak inanç sistemine oturmuştur. *“Yunanca'da Daemon, Eski Roma'da Larves, İngilizlerin Goblin ve daha çok dilde daha farklı isimlerde anılan cinler en sonunda ise kilise tarafından Satan ismiyle anılmaya başlanmıştır. Her kültürde ve inançta tıpkı şeytan gibi cin de farklı şekilde anılmakta ve çağırılmaktadır. Hristiyan dini öğeleri ile hazırlanmış filmlerde gösterilen şeytan çıkarma sahneleri özünde cin çıkarma sahneleridir.”*⁴¹

Cinler birçok inanışta bahsedildiği gibi farklı şekiller ve görünüşte de tasvir edilmektedir. Fakat en belirgin ve değişmeyen en büyük özellikleri nasıl tasvir edilirse edilsin her tasvirde büyük gözler, büyük bir baş yapısı ve korkutucu bir yüz ifadesi barındırmaktadır şekil değiştiren en büyük yerleri ise baş hariç bedenlerin geri kalan kısımlarıdır.

Türk filminde cin unsuruna gelecek olursak eğer filmlerden önce gölge oyunumuz olan Hacivat ve Karagöz de cin unsuru betimlenmiştir filmlerden önce varlıkları gölge oyununda gösterilen cin unsuru komedi unsuru içerisinde korkutucu bir şekilde çocuklara gösterilmiştir fakat Hacivat ve Karagöz'ün gaflarıyla komedi nesnesine dönüştürülmüştür. *“Cin adlı doğa üstü varlık İslam inancına mensup inananları korkutmak amacıyla bulunmaktadır fakat gölge oyununda karşımıza insanları güldürmek için çıkmıştır. Cin unsuru dışında insanları korkutmak amacıyla bulunan diğer varlıklar da gölge oyununda güldürü amacıyla yer almıştır.”*⁴²

⁴⁰ Giovanni Scognamillio, İstanbul Gizemleri, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1993, 1. Basım, s.178

⁴¹ Gizem Şimşek, Sinemada Korku Ve Din: 2000 Sonrası Amerikan Ve Türk Filmlerinde Cin Unsurunun Çözülmesi (Eleştirel Kuram Ve Göstergibilimsel Metodoloji Çerçevesinde), Pales Yayınları, İstanbul, 2016, 1.Baskı, s.143

⁴² Şimşek, a.g.e. s.143

1970 yılında Halit Refiğ'in yönettiği '*Adsız Cengaver*' adlı filmde bir cin tasviri bulunmaktadır fakat bu cin korkutmaktan çok insanlara yardımda bulunan bir cindir. Filmde şişeden çıkan cin devasa görünümünden başka korkutma görevi bulunmayan bu cin tasviri Arap Edebiyatında bulunan "Binbir Gece Masalları"nda bulunan "Alaaddin'in Sihirli Lambası" öyküsünden esinlenerek yaratılmıştır ve Türk motifleri eklenerek seyirciye sunulmuştur. İlk cin tasvirli filmimiz olması Arap Edebiyatından etkilenecek yapılmıştır diyebiliriz tıpkı daha önce Şeytan filminin uyarlanmasından ziyade bu sefer bir edebiyat eserini alıp kendimize uyarlamışızdır filmde başka bir filme uyarlama yapılmadan çekilen ilk cin tasvirli filmimizdir. Bir diğer cin betimlemesi ise 1971 yılında '*Binbir Gece Masalları*' adlı filmde bulunmaktadır. Bu sefer Arap Edebiyatının içindeki cin betimlemesi tamamen Türk yapımı ile ortaya çıkmıştır ve bir edebiyat eserini sinemaya taşımak mümkün olmuştur.⁴³

Cin konulu Türk yapımı olan başka bir film ise '*Kırk Yalan Memiş*' (1972) filmidir. Bu filmde cin betimlemesi bulunmamaktadır fakat filmde cinlerle iletişime geçen bir büyücü kadın bulunmaktadır. Filmin konusu amcasından kalan mirası almak için İstanbul'a gelen Memiş adlı adamın başından geçen komik olaylar anlatılmaktadır ve karakter kendisiyle zorla evlendirilmek için büyücü kadından yardım istemektedir. Filmde cin betimlemesi bulunmamaktadır fakat büyücü kadın kendi cinleri ile iletişime geçmek için "İnler cinler ey Allah" gibi değişik sözler kullanarak cinlerle iletişime geçer ve büyü yapmayı sağlar ve büyü yaptığı kazanın etrafında dönmeye başlar.

1976 yılında yapılmış olan komedi filmi olan '*Süt Kardeşler*' filminde cin tasviri olarak Gulyabani benzetmesi kullanılmıştır. Bu filmde Gulyabani betimlesin de devasa boyutlar, iri gözler ve uzun sakallar bulunmaktadır. O dönem için Gulyabani betimlemesi küçük izleyicileri korkutsa da filmin birincil unsuru komedir. Gulyabani betimlemesi filmde ilk önce belli kişilere görünmekte ve sadece geceleri ortaya çıkmaktadır. Filmde onu yakalamaya çalışan karakterler ise ilk başta görmedikleri için inanmazlar fakat gördükten sonra hem korkup hem de onu yakalamak için iş birliğinde hareket etmişlerdir.

Betimlemeler sürekli değişerek başak şekilde izleyiciye sunulmuştur fakat en büyük özellikleri ise iri gözler, devasa boyutlar, uzun saç ve sakallar olmuştur. Bazı filmlerde korku unsuru olarak kullanılsa da bazı filmlerde ("*Süt Kardeşler*" filminin de

---

⁴³ Gizem Şimşek, Sinemada Korku Ve Din: 2000 Sonrası Amerikan Ve Türk Filmlerinde Cin Unsurunun Çözümlemesi (Eleştirel Kuram Ve Göstergibilimsel Metodoloji Çerçevesinde), Pales Yayınları, İstanbul, 2016, 1.Baskı, s.144

komedi) ise komedi unsuru olarak kullanılmıştır. Hatta sinemada yer almadan önce gölge oyunlarında komedi unsuru olarak kullanılmıştır.

Başka bir cin tasviri olmayan film ise 1985 yılında yapılmış olan “*Sosyete Şaban*” adlı filmidir. Filmde tıpkı “*Kırk Yalan Memiş*” filmi gibi sadece cinlerin ismi geçmektedir bu sefer büyücü kadın yerine bir üfürükçü bulunmaktadır ve elinde bir davula vurarak “Yallah cinler yallah! Kışkış cinler kışkış” diye söylenerek Şaban karakterinin etrafında dönmektedir ve cin çıkarma ayinini gerçekleştirir. İçine cin girdiği sanılan Şaban karakteri en sonunda üfürükçünün yaptığı gürültüye dayanamayarak davulu parçalamıştır.

Cin betimlemesinin yine iri yüz, iri gözler, uzun sakalları olan ve saçlarını uzatmış olarak tasvir edilen son Türk yapımı film “*Hacivat ve Karagöz Neden Öldürüldü*” filmidir. Filmin başında ve sonlarında Şaman bir büyücü kadın cin çağırma ayini yaparak cini çağırır ve onunla gözünün görebildiği şekilde rahatça konuşmaktadır. Normal hayatta cinler insan gözüne görünmezken filmde şaman büyücü kadın cini gözleriyle görüp rahatça konuşmakta hatta sorular sorup cevaplar almaktadır. Cin betimlemesi bu filmde korku öğesi olarak kullanılmak yerine daha çok ‘yaramaz bir çocuk’ olarak gösterilmiştir ki film de etrafta sabit durmayan, gaz çıkaran ve karşısındakilerle alay eden bir cin betimlemesi yapılmıştır.

Bu cin figürü Mehmet Siyah Kalem’in minyatürlerindeki oyunbaz ama hilekar cinleri anımsatmaktadır. Filmde cinin çağırılması yine bir kazan ile birlikte yapılan ayin ile gösterilmektedir. Şaman kadın cini çağırdığı zaman sorduğu sorular gelecekte olup kimin ünlü olacağını kimin nam salacağını söyleyen bir cin tasviridir.⁴⁴ Daha önce bahsedildiği gibi cinler zaman içinde ileri ve geri olarak zamanda yolculuk yapmaktadır ve geleceği ve geçmişi görmektedirler. Dalga geçildiği zaman ise şaman büyücü kadın ona tepki vererek ayin yaptığı kazanın üzerine bir sıvı atarak onunla aynı şekilde dalga geçmektedir.

Sinema dışında konusu cin olan televizyon dizileri yayınlanmıştır. Sır Dosyası konusunu Amerikan yapımı olan “*The X-Files*” ile benzerlik gösterir ve bir diğer yapım olan ise dört yıl yayında kalmış olan yönetmenliğini Hamdi Alkan’ın yaptığı “*En İyi Arkadaşım*” bulunmaktadır. Sır Dosyası adlı dizi Türk motiflerini taşıırken En İyi Arkadaşım dizisi ise komedi unsurundan oluşmaktadır. Dizide yine bir yaramaz çocuk teması bulundurulurken diğer dizi de Sır Dosyasında metafizik olaylar incelenmektedir.

---

⁴⁴ Gizem Şimşek, Sinemada Korku Ve Din: 2000 Sonrası Amerikan Ve Türk Filmlerinde Cin Unsurunun Çözümlemesi (Eleştirel Kuram Ve Göstergibilimsel Metodoloji Çerçevesinde), Pales Yayınları, İstanbul, 2016, 1.Baskı, s.146

1.6.5. Hayalet Filmleri

Hayalet kelime anlamı olarak ruh anlamına gelmektedir. İnsanlar öldükten sonra bu ruh beden den ayrılır. İnançsal açıdan da temellerinin bulunması hayalet hikayelerini daha güçlü ve inandırıcılığını arttırmaktadır. Hayaletler insanların bedenlerinden çıktıktan sonra doğa üstü güçleri elde ederler bunlar uçmak, duvardan geçmek ve görünmemek gibi yeteneklerdir. Hayaletlerin en çok bulunduğu yerler olarak mezarlıklar, terk edilmiş ev, evler ya da kasabalar, veya evin eski sahibin yaşadığı oda veya odalar hayaletlerin en çok bulunduğu yerler olarak kabul edilir.

Hayalet filmleri Türk yapımları olarak çok fazla yapılmasa da bir seri filmleri içerisinde bir kez yer almış (Kabuslar Evi serisi) ve ardından komedi filmlerinde kendine yer bulmuştur. Hayalet filmleri ülkemiz dışında çok fazla konu edinilse de ülkemizde ki İslam inancından dolayı hayalet olarak değil daha çok ruh veya cin olarak bahsedilmektedir. Çekilen filmler içinde cin tasvirinin çok fazla bulunması İslam inancından kaynaklanmaktadır ki İslam inancında hayalet yerine cin denmektedir çünkü doğru olarak cin vurgulanmıştır.

Hayalet filmleri Türk yapımı olarak karşımıza "*Kabuslar Evi*" serisi ile karşımıza çıkar filmlerin esas konuları değişkenlik göstermektedir. Bir filmde "*Çarşamba Karısı*" ele alınırken bir diğer filmde ise cinler alınmaktadır, fakat film serisinin içinde yer alan "*Hayal-i Cihan*" filmde hayalet konusu ele alınmıştır ve Türk hayalet filmleri arasında konusu direkt hayalet olarak ilk filmidir. Filmde karakter yoğun iş temposundan biraz uzaklaşmak ister ve şehrin dışında kendine bir ev tutar. Sessiz sakin ve kendisini dinlemek isteyen karakter eve yerleşir ve evde kendi başına yaşamaya başlar. Filmde kullanılan ev bir köşk tür ve hayaletlerin en çok bulunduğu mekanlardan birisidir. Karakter evde birkaç geceden sonra yalnız yaşamadığını anlar ve olaylar bundan sonra başlar. Filmde hayaletlerin bir özelliği yani doğaüstü özelliklerinden bir tanesi es geçilmiştir oda insanlara görünmemek. Hayaletler inanç sisteminde insanlara görünmez, konuşmaz olarak bahsedilmiştir fakat filmde karakter eve yeni taşınan kişiye görünür ve hatta birlikte konuşurlar. Hayaletle karşı bir savaş başlatan karakter hayaleti yakalar ve onun kendinden çok daha korkutucu hikayesi vardır. Filmde hayalet korku unsuru olarak kullanılması da boş evde bir kendinden başka birisinin yaşaması ve ona ait hayat hikayesini dinlemesi daha korkutucudur.⁴⁵

Hayalet filmleri Türk korku sinemasında kendine çok fazla yer bulamasa da kendisine az bir yer edinmiştir. İlk hayalet konulu film olmasına rağmen seyirciyi

⁴⁵ <http://www.sinemalar.com/film/1269/kabuslar-evi-hayal-i-cihan> (Erişim tarihi 08/08/2017)

korkutmayan “Hayal-i Cihan” filmi hayalet filmlerine öncül olmuştur ve filmlerin devamı gelmiştir.

Bir diğer hayalet konulu Türk yapımı filmi olan “*Görünmeyenler*” alı yapımıdır. Film orijinalinde “*Paranormal Activity*” adlı filmin hemen hemen benzetmesi olup yine eski filmlerde ki gibi Türk motifleriyle süslenen bir kopya film niteliğindedir fakat ismi ve değişik konusu ile yeniden yapılandırılmış Türk motifleri ile donatılmış Türk yapımı hayalet konulu filmidir. Film yine konusu gereği yeni bir ailenin yeni bir eve taşınmalarıyla başlar ve olaylar döngüsü ortaya çıkar. Hayaletlerin en çok barındığı yer olarak belirtilen evlerden biri olan büyük, geniş ve görkemli büyük ev kullanılmıştır, ve aile yapısı da azda olsa zayıftır özellikle küçük çocuğun etrafında çok fazla arkadaşı olmaması ve iletişim kuracağı ailesinden başka kimselerin olmaması kendisine her küçük çocuğun yaptığı gibi hayali bir arkadaş yaratmasıyla başlar ve filmin bu andan itibaren yabancı yapım olan “*Paranormal Activity*” filmi ile benzerliği başlar.

Filmde kendiliğinden kapanan kapılar, kendiliğinden yeri değişen eşyalar ve küçük kız karakterinin vücudunda aniden ortaya çıkan morluklar belirmektedir. Aile olaylardan tedirgin olup bütün evi güvenlik kameraları ile donatıp (dış bahçe ve sokak dahil) onları nelerin yada kimlerin rahatsız ettiğini anlamak için çabalarlar. Filmde korku olaylarının başlaması küçük kız karakteri ile başlar ve anne çok fazla tedirgin olurken baba soğuk kanlılığını korumaktadır. Filmde hayalet küçük kız ile iletişime geçer ve onu korkutarak ondan bazı isteklerde bulunur hatta yapmadığında ise küçük kız daha fazla korkutarak ona acı çektirir ve küçük kız duvara büyük harflerle özür dilerim yazarak hayaletten özür diler. Küçük kızın hayali arkadaşları çok fazla olmuştur ki annesi ile birlikte uyumak istediğinde ışık kapanınca odanın içinde belirmeye başlamışlardır fakat herkes uyku halinde oldukları için sadece kameralar hayali arkadaşları çekebilmiştir.

Bir diğer korku unsuru olarak kullanılan küçük kızın hayali arkadaşları ile oynarken çay ikram etmesi ve bardakların aniden küçük kızın önünden çekilmesi ve sandalyede sanki birileri oturuyormuşçasına masada hizalanması ve cam kapaklı dolabın kapağının açılarak sandalyeden az önce kalkan kızın aslında sandalyede oturduğunu göstermektedir. Küçük kız sürekli olarak sadece geceleri uykusundan uyanır ve hayali arkadaşlarıyla konuşur ve onların isteklerini yerine getirir kimi zaman yatağını onlara vererek annesi ile uyur kimi zaman yataktan kalkar ve ona verilen tek ayak üstünde durma cezasını uygular. Filmin sonlarına doğru iki filmden uyarlanma görünmektedir. Birincisi “*Paranormal Activity*” filminden olup küçük kız ayaklarından tutulur ve yatak odasında ki dolaba doğru sürüklenir oraya hapsedilir. İkinci uyarlanma ise “*The Shining*” filminden uyarlanan ikiz kardeşler uyarlamasıdır,

fakat bu filmde küçük kızın hayali arkadaşları üç küçük kız olduğundan dolayı küçük kızların dizilimleri yine “*The Shining*” filmindeki gibi yan yana dizilerek gösterilmiştir.

Hayalet konulu yapımlar arasında “*Mühürlü Köşk*” filmi de yer almaktadır ve film de hayaletler açısından ve hayaletlerin insanlara karışması, onları yalanlar söyleyerek aldatması ve en önemli konu olan hayaletlerin ‘araf’ ta sıkışıp kalması ve onların sonsuza dek ‘araf’ta kalacakları gösterilmiştir. Film konu senaryo açısından biraz zayıf gösterilse de hayaletlerin insanlardan ve kendi türlerinden nasıl korunduğu ve uzaklaştırıldığı gösterilmektedir. Filmin konusu bir grup soyguncunun polisten kaçıp ormanlık alanda kimsenin uğramadığı terkedilmiş bir evde geceyi geçirmeye karar vermesiyle başlar ve olaylar başlar. Filmin konusundan çok filmde yer alan kadın karakterin bütün olayları filmin sonunda anlamasıdır ve bu karakter kendisinin filmin sonunda bir hayalet olduğunu anlar ve film içerisinde iki tane küçük çocuğun “araftan çıkamazsın” cümlesi yer almaktadır. Film esasında bir ölü karakterin yaşadığı olayları gerçekmişçesine anlatır ve seyirciye sunar.

Filmde hayaletler insan gözüne görünmektedir ve doğaüstü güçleri ile birbirleri ile kavga etmektedirler. Kendi türdeşlerinden korunurken veya onları uzak tutmaya çalışırken sürekli duvarlara ya kan ile ya da boya ile önceden çizilmiş pentagram’ın üzerine ellerinden bir miktar kan akıtarak onları uzak tutarlar. Hayaletlerin doğaüstü güçleri arasında bulunan uçmak ise filmde birkaç kez gösterilmiş olup daha çok insanları aldatma ve korkutma yolu ile ortaya çıkmıştır. Hayaletlerin en çok barındığı mekan olarak gösterilen ormanlık alan ve terkedilmiş mekan filmde iki kez gösterilmektedir. Soyguncu grup önce ki gittikleri evi terk edip başka bir yer aramaya başlar ve bulduklarında ise yine ormanlık alan ve terkedilmiş bir eve yerleşirler. Olaylardan ve hayaletlerden kurtulduklarını sanan grup aslında her şeyin tam ortasına düşmüşlerdir.

Kadın karakterin aslında hayaletlerle baş başa kalmış ve “araf” tan kurtulamayan bir hayalet olarak devam etmektedir. Filmin sonlarına doğru hayaletler kadın karaktere tamamen savaş açmış ve onlarla tek başına baş ederek sabaha kadar evin içinde bekleyerek gün doğumuyla birlikte evden ayrılır ve bu arada başka bir hayalete karşı duvarda bulunan “pentagram” işaretine elinden kan akıtarak dokunur ve kendisine karşı düşman olan hayaleti uzaklaştırır. Sabah gün ışığı ile birlikte evden çıkar ve dışarıda insanların arasında karışır. Filmin başında polisle girdikleri silahlı çatışma yapılan yere gider ve yerde bulunan üzeri gazete ile kapatılmış ölü insan bedenlerine bakar ve kendi arkadaşlarını görür ve dehşete düşer çok fazla korkar ve gece yaşanan olayları ve arkadaşlarının nasıl öldüğünü anlamaya çalışır. Yerde cansız yatan bedenın üzerini açınca kendi bedenini görür ve filmin sonlarına doğru iki küçük çocuğun dediği “araftan çıkamazsın” sözleri ile

aslında kendisinin de ölü bir hayalet olduğunu, ne cennet nede cehenneme kabul edilmediğini anlar ve gerçek dünya ile diğer yaşam dünyası arasında sıkışıp kalmış bir hayalet olduğu anlaşılacaktır.

Bir diğer Türk yapımı hayalet konulu film ise "Hayalet Dayı" filmidir. Filmde her hayaletli film gibi olan hayaletlerin barınmayı en çok sevdiği ve en çok bulunduğu yerlerden biri olan eski ve neredeyse terkedilmiş bir evde geçer. İki arkadaş evi kiralar ve eve girdikleri anda olaylar başlar fakat farkında olmazlar. Aynada yazı yazılması, dolap kapağının açılıp kapanması ve televizyonun kendinden açılması gibi olaylar başlar. Evin içindeki hayalet sadece evi kiralayan iki arkadaş dışında kimseye görünmez. Bu hayaletin de eşyaları kontrolü diğer filmde bahsedildiği gibi "araf" ta kalan bir hayalet tarafından yapılır. Filmde hayalet unsuru korku amaçlı değil izleyiciyi güldürme amaçlı kullanılmıştır ve film komedi türüdür.

Filmde esas olayların başlangıcı ilk geceden başlar ve evin eski sahibi evde sesler çıkartarak evi yeni kiralayanlara görünmeye başlar. Ertesi sabah ise iki arkadaş evin eski sahibinin hayaleti ile tanışırlar ve olaylar başlar. Filmde hayaletlerin birkaç doğüstü güçleri gösterilmektedir bunlardan bir tanesi uçmak ve diğer ise kafalarını 360 derece döndürmek ve bunu yaptıktan sonra bile hayaletin bedeninde bir zararın meydana gelmemesi. Hayaletin evde hala bulunmasının sebebi ise evdeki bir eşya ile bağ kurması ve o eşyanın evde bulunmasıdır. Hayaleti gören arkadaşlar ise aynı eşya ile temas halinde bulduklarından dolayı onu görmektedirler. Hayaletin araf'ta kalmasının sebebi ise o eşyadır. Eşya ile iletişim kurup evde ki diğer eşyaları kontrol etmekte ve diğer kişilere görünmesini sağlamaktadır fakat sadece hayalet evin sınırları içerisinde görünmektedir ve onun dışında başka hiçbir yerde görünmemektedir. Hayaletin araf'ta kalmasının sebebi ise yaşarken evli olduğu kadın'ın kalbini kırması ve affedilmemesidir. Cennet ya da cehenneme gidebilmesinin tek yolu ise affedilmesidir.

Filmin konusu gereği hayalet unsuru insanları güldürmek amacı ile kullanılmış olup korku filmi olarak gösterilmemiştir. Anlatılanların aksine ve inanç sistemlerine göre hayaletler sürekli insanları korkutmak ya da onları huzursuz etmek amacı ile inanç sistemimizde yer almıştır fakat filmde korku unsuru bulunmamaktadır ve komedi ile birlikte duygusallık verilmiştir. Hayaletin evde kalmasının sebebi ve önceki halinden daha çok duygusal olması ona pişmanlıklar yaşatmıştır, hala evin içinde olması eşi ile birlikte yaşadığı ortam, eşyalar ve daha bir sürü şey onu hem o eve bağlar hem de araf'ta kalmasına sebep olmaktadır. Filmin sonlarına doğru ise iki eş bir araya gelir bir şekilde konuşurlar ve kadın kocasını affederek hayalet olan eş ışık hüzmeleri ile birlikte araf'ta kalmaktan

kurtulmuş ve evden ayrılarak gitmiştir. Işık yine inanç sisteminde bir ölünün diğer tarafa giderken kullandığı yol olarak anlatılmış ve filmde seyirciye gösterilmiştir.

1.7. Türk Korku Sineması Alt Türlerinde Öne Çıkan Film Türleri

Türk korku sinemasının türleri, genellikle İslam inanç sisteminde yola çıkılarak yapılmış, türler İslamiyet inanı üzerine gelişmiştir. Kur'an-ı Kerim'den yola çıkılarak, filmlerin büyük çoğunluğu cinler üzerine çekilmiş olup, insanların isimlerini bile anmadıkları doğaüstü varlıklardır ve korkularının üzerine gidilmiştir. Korku filmleri konuları, isimleri ya anılmaktan çekinilen varlıklar üzerine kurulmuş ya da Kur'an-ı Kerimde bahsedilen Şeytan üzerine konu alınıp yapılmıştır.

Türkiye'de korku filmleri geçmişi 1970 yıllarına dayansa dahi tam manasıyla korku filmi yapmak 2010 yılında başlar, konular ve filmlerin içine dahil edilecek doğa üstü varlıklar daha da artmaktadır. 2010 yılında başlayarak, 2017 senesine kadar çekilmiş olan Türk korku filmleri sayısı 84 filmde oluşmaktadır. 84 filmde 56 film konusu cinler iken, yine aynı sayıyı baz alarak 84 filmde 11 film şeytan konusunu içermektedir. Cin konulu filmler baz alındığı zaman yüzde 72 oranında film konuları cinler kapsamaktadır. Burada insanlar korkularının üzerine gidip cinlerin var olduğunu kabul edip neler yapacağını kabullenmektedir.

Şeytan konulu filmlerin oranı yüzde 27 seviyesinde olduğunu görüldüğünde inanç sisteminde şeytan'dan ve cehennemden çok fazla bahsedildiği için İslamiyet inancına mensup kişiler daha çok görmedikleri ve isimlerini dahi anmadıkları doğaüstü varlıklardan korkmakta ve onların neler yapabileceklerini filmler sayesinde tahmin edip izlemektedirler. Cin konulu filmler günümüzde Hasan KARACADAĞ ile korku filmlerinin zirvesinde olup şeytan temalı filmler ise ikinci planda kalmaktadır, çünkü İslamiyet inanç sisteminde cinlerin isimleri anılmadan "üç harfli" olarak çağırılırken şeytan kelimesi birebir kullanılıp söylenmektedir. Cin filmlerinin çok fazla olması insanları korkuları ile yüzleştiren yönetmenler ile konu olarak çok fazla ortaya çıkmış, şeytan konulu filmler ise eskisi gibi olmasa da piyasa da çok fazla adından söz ettirememiştir. Cin temalı filmlerin baskın olması, geçmişten günümüze kadar yapılmak istenilen filmleri yapmak ve gelişen teknoloji ile her şeyi rahatlıkla kullanarak filmleri daha gerçekçi kılmak, en önemlisi ise insanların en büyük korkularını dile getirerek onlara izlettirmektir. En büyük korkuları ile büyük bir yüzdelik dilim yakalayan cin temalı filmler yeni yönetmenler sayesinde birinci sıraları zorlaması şaşırtıcı değil gelen başarılar ile birlikte cin temalı filmler seri filmler halinde devam etmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK SİNEMASININ SEMBOLLERİ, ANLAMLARI VE İNCELENMESİ

2.1. Sembollerin Tanımı, Anlamı ve Tarihçesi

Bir nesne ya da kavramı adlandıran imge dolaysız şekilde bilgiyi verirken, sembol bunun yerini tutar ve nesne açık bir hale gelir. Durand'a göre sembol, *"iki parçanın işaret olarak gösterilenin birlikte bulunmasını her zaman gerekli hale getirmektir."* Şeklinde yazmıştır ve sembol bu duruma göre başka bir şeyin yerini alır ve onun temsil eden olarak da adlandırılabilir ve sembol herhangi bir duygu ve düşüncenin de yerine geçerek onu temsil etmektedir. İmge benliğin, düşüncenin dışını yansıtırken, sembol ise anlamı ile birlikte içeride saklı kalmaktadır. Erich Fromm ise *"Sembol dilin farklı mantığını anlatırken, özelliğinin, yoğunluk, anlam ve çağrışım"* olduğunu belirtmiş olup Freud ise *"Sembol, dolaylı bir şekilde, gerçek bir anlamı olmayan, çözülmesi zor olan istek ve istememenin anlamıdır."* Şeklinde açıklamada bulunmuştur.⁴⁶

Erich Fromm'a göre üç tür sembolden bahsedilmektedir. Geleneksel, rastlantısal ve evrensel nitelikli olmak üzere bu türler belirlenmiştir. Evrensel sembol simgeleyen ve simgelenen arasında doğru ve direkt bir iletişim ilişkisi içerisinde bulunan, kavrayan ve kavratılan tek semboldür herkes tarafından anlaşılabilir olduğu için evrensel olarak kabul edilmektedir. Geleneksel semboller ise kültürlere göre aynı anlamı taşıdığı için geleneksel adını almıştır, rastlantısal sembol ise anlamını sadece bir kişinin bildiği sembole denilmektedir. Paul Ricoeur'e göre ise *"semboller daha çok şiirsel, hayal ürünü ve insanın ufkunu açan simgelerdir."*⁴⁷

Sembollerin bir diğer özelliği ise birbirleriyle iç içe geçmeleri ve anlamca birbirlerine geçmeleri ve birden fazla anlam ortaya çıkarmalarıdır ve bu nedenle dolaylı çok boyutlu ve çok anlamlı olmaktadır. Birbirine anlamca geçmiş olan semboller anlamak için o sembollerin nerede olduğunu ve onun çevresini, bulunduğu yerleri ve dünyasını anlamak gerekmektedir. C.G. Jung'a göre *"Sembol ne kadar derin olursa o kadar kolektif ve evrenseldir. Simgeler arasındaki bağı çözmek kavramsal mantığın işi değildir. Şeklinde açıklamada bulunmuştur. Burada bahsettiği simge ilişkilerinin kendi içlerinde veya kendi aralarında sembol zinciri oluşturduğudur."*⁴⁸

⁴⁶ Serpil Kılıç, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Resim Ana Sanat Dalı, Sanatta Yeterlilik Çalışması Raporu, Ankara, 2008, s.3

⁴⁷ Jean Cassou, Sembolizm Ansiklopedisi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 3. Baskı, 1994, s.145

⁴⁸ Kılıç, a.g.e. Ankara, 2008, s.3

Sembol kelimesinin kökeni Fransızca olup Fransızca'da "symbole" olarak dilimize "sembol" olarak geçmiştir.⁴⁹ İnsanların duyu organları yoluyla anlamaları zor olan bâzı şeyleri, hatıra getiren her türlü gözle görülen şeyler de bu mânâda kullanılmaktadır. İlk sembolik işâretler M.Ö. yaşamış eski Mısır ve Mezopotamyalılarda görülmektedir. Roma dünyâsı da sembolik işâretlere çok yer verirdi. Hattâ târihte Roma sembolleri, tartışma konusu bile olmuştur. Bâzı târihçiler, eskiden sembollerin daha çok süslemecilikte kullanıldığını belirtmişlerdir. Bugün de süslemenin ana fikri sembole dayanmaktadır.⁵⁰ *"Sembol her kültürde bir duygu, olay veya davranışı gösteren bir bireydir. Bilinen bir şekil ile onun sembolleştiği nesne arasında doğal ve doğal olmayan benzetmeye dayanır. Sembol bir nesne yada bir ruha eklenen hissedilen bir varlıktır."*⁵¹

Sembollerin anlam olarak birden fazla tanımı olabildiği gibi birden fazla da çeşitleri ve anlamları vardır. Semboller kalıp, geleneksel, lisan ve temel semboller olarak ayrılabilir ki bunların arasında en çok kullanılan sembollerdir. Bir lisan (eğitim) öğrenirken ona ait matematik ya da kimya formüllerini öğreniriz ki bu semboller hem lisan hem de evrensel olarak tanımlanır çünkü formülleri hiçbir yerde değişmeyen sembollerdir ve bütün dünya da farklı yerlerde de olsa matematiğin veya kimyanın formülleri değişmez aynı soruyu aynı formülle çözebilir.

Geleneksel semboller bir bayrak veya bir dini sembol gibi bir nesne olduğunda insana akla ilk gelen şeyi çağrıştırır. Bayrak denilince bir ülke ve o ülkenin sınırları bir dini sembol olan haç denildiği zaman dini sembolün akla gelmesi gibi hemen o dine bağlı unsurlara yönelmesi gibi. Fakat birçok insanda duyguların psikolojik olarak başkasına yönelmesi arzusu yalnızca böyle içinde dini unsura benzer bir şey bulunan kalıplara inhisar ettirilemez. Sevilen birinin ya da bir yerin resmi de mutlu anılar ve tatlı duygular çağrıştırabilir. Duygu ve düşüncelerin sembolize edilen şeyden çok sembole yönelmesi üzerinde önemle durulması gereken psikolojik bir olaydır.⁵² *"Sembol çoğunlukla anlamını yitirmez ona gerekli önem verilmediği taktirde sembole verilen anlam ve sembolü simgeleyen duygu düşünce ortadan kaybolur. Sembol, hem anlayan hem de anlatan kişi ve farklı türlerde anlatılır ve duygularını aktarır ve devamında sembolün anlam ve önemi yitirilmiş olur."*

⁴⁹ www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a4f986f1a10d9.14380982 (Erişim tarihi: 12.08.2017)

⁵⁰ Rehber Ansiklopedisi, Türkiye Gazetesi Yayınevi, İstanbul, 1984, s.64,

⁵¹ Galip Atasağun, Konya Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Anabilim Dalı, Dinler Tarihi Bilim Dalı, İlahi Dinlerde (Yahudilik, Hristiyanlık Ve İslam'da) Dini Semboller, Konya, 1996, s.2 **(Yayımlanmış Doktora Tezi)**

⁵² Montgometry Watt, Günümüzde İslam Ve Hristiyanlık, Çeviren: Dr. Turan Koç İz Yayıncılık, İstanbul, 1991, s.65

2.2. Semboller ve Sinema

Bir sinema filminin ya da televizyon dizisinin sadece olay örgüsünden ibaret olduğunu düşünmek ve varsaymak büyük bir gaflet olur. Her şeyden önce bir film, yönetmenin hayat görüşü ve idealleriyle biçimlenmiş ve şekillenmiştir; bu sebeple de yönetmenin dünyaya bakışını yansıtır. Bir yönetmenin kimliğini, kişiliğini, ideallerini ve amaçlarını tanımadan filmi tanımak ve anlamak zordur. *“Yönetmenler, filmlerinin amaca hizmet etmesini sağlamak için ayrıntılara son derece dikkat ederler ve film karakterlerine önemli semboller ve simgeler yüklerler. Örneğin bir film kahramanının taktığı yüzük, kolye, küpe, elbisesi üzerindeki desen, elbise rengi, elbise uzunluğu, saç sakal biçimi, tıraş özellikleri, makyaj ve diğer aksesuarlar filmin misyonu için büyük önem taşır.”*⁵³

Oyuncuların yedikleri yemek, oturma biçimleri, konuşma tarzları, bakışları, gülmeleri yüz ifadeleri, her bakımdan bir anlam taşır. Bu ayrıntılar bazen izlenen filmin temel amaçlarına o kadar hizmet eder ki, bunlara dikkat edilmeden çekilen ve izletilen filmlerin diğerlerine göre amaca hizmet etmeleri hayli düşüktür. İzleyen için de gerçekliğin anlaşılmadığı anlamına gelir. Sinema ve televizyon filmlerinde dikkat edilecek unsurlar simge ve semboller gibi ayrıntılardır. Bunun için özellikle yetişkin bireyler çok dikkatli olmalı ve çocuklarını mümkün olduğunca olumsuz etkilenmelerden korumak için önlemler almalıdır. Ama öncelikle yetişkinler bunun farkında olmalıdır. Sinemanın yeni nesiller üzerinde ne denli etkili ve tehlikeli olabileceğini daha 1940'lı yıllarda gören ve toplumu şiddetle uyaran mesul bir hekim Osman Şevki Uludağ "Çocuklar, Gençler ve Filmler" adında bir kitap yazmıştır. Aslında yazarın bu küçük kitabında dikkat çektiği ve toplumu uyardığı pek çok mevzu zaman içinde tecelli etmiştir. Ancak yetkili kişilerin, anne babaların gerekli önlemleri almaması sonucunda bu günlere kadar gelinmiştir.⁵⁴

Sinemada semboller, her izleyiciye dikkat edilmesi gereken bir olay örgüsünün devamı gibi gösterilmez; yüzük, kolye bunlar en ince detaylardır ve en göze batmayan sembollerdir. Bazı semboller (Yüzüklerin Efendisi) çok belirgin olup bir aile bağı ya da bir başka bağlılığı gösterirken, bazıları da en ince detaylardan bile daha da gizlenmiş şekilde sinema da seyirciye geriye dönük olarak (flash back) gösterilir. Dikkatlerin toplanmasını sağlar, seyirci ise daha fazla anlam katarak ve dikkatli bir şekilde izlemektedir. Semboller bazı filmler için yoktan var edilse de içinde esasında gerçeklik payı barındıran ve gerçek hayattan anlamlar taşıyan semboller olarak oluşturularak yaratılır.

⁵³ <http://insanvehayat.com/simgeler-ve-sem-boller-caginda-sinema/> (Erişim tarihi 12/08/2017)

⁵⁴ http://www.milligazete.com.tr/sinemada_simgeler_ve_smboller/251861 (Erişim tarihi 12/08/2017)

Semboller her filmde rastgele dağıtılmadığı gibi her karakterde bulunan bir sembol onun bazen nereden geldiğini ve aile bağlarını anlatmaktadır. Yüzüklerin Efendisi üçleme filmini ele alacak olursak eğer filmde birincil sembol olarak gösterilen yüzüklerin dünya üzerindeki yedi uygarlığa dağıtıldığı gösterilmektedir ve her uygarlığa verilen yüzükler şekil olarak değişiklik göstermektedir her. Yüzükler dışında gösterilen semboller kolye, yaka için iğne ve büyücülerin asaları hepsi birer sembol olup neye ait olduğunu ve kimin ne amaçla kullandığına göre değişiklik göstermektedir.

Yabancı yapımlarda filmler genelde devamlılık getiren seri filmler halinde izleyiciye sunulmaktadır ve her filmde ortaya konulan başka bir sembol gösterilmektedir ve her biri farklı anlamlar taşıyarak bir diğeri ile ya da kendinden sonra gelecek filmlerdeki semboller için zemin hazırlamaktadır. Semboller filmin konusu içerisinde filmin anlamını tamamlayıcı öğeler arasında yer almaktadır ve anlamlılığı arttırma görevindedir. Yabancı yapım filmlerde semboller günlük eşyalar dahil kullanılabilen hemen hemen her eşya olabilmektedir kimi zaman spesifik kimi zaman ise sıradan bir eşya olarak gösterilmektedir filmin akışına göre bir karakterin sahip olduğu küçük bir eşya olabilirken bazı zamanlarda sıradan ve akla gelmeyen bir şey de olabilir.

Türk yapımı filmlerde ise semboller tamamen farklılıklar görülmektedir. Bizim kendimize ait yani gelenek ve göreneklere ait ve kendi kültürümüzden, sahip olduğumuz eski zamanlarda ki mitolojik canlılar dahil olmak üzere çoğu çok fazla farklılık göstermektedir, devam filmi niteliğinde çok fazla filmlerimiz olmasa da yerleştirilen semboller ve anlamları filmde kimi zaman komedi, kimi zaman korku unsuru olarak kullanılmaktadır ki Türk yapımı film olarak en büyük devam filmi olan Hababam Sınıfı filmidir. Hababam Sınıfı filminde okul, okulun ön bahçesi, okulda bulunan öğretmenler ve hizmetli Hafize Ana en büyük sembollerden bir kaçıdır. Filmde sürekli bahsi geçen ön bahçe öğrenciler için tam manasıyla bir futbol sahası niteliğinde olup orada futbol oynanması yasaklanmıştır fakat her seferinde yasak olsa da öğrenciler için gereğinden fazla cezbedici bulunur ve sürekli olarak kullanılmak istenmektedir ve o yüzden okulun ön bahçesi yasaklı olan sembollerden birisidir. Filmde bir diğer başka sembol olarak belirtilen kişi bir insan olup, okulun Müdür Muavini (Müdür Yardımcısı) Mahmut Hoca'dır ki okulda en baskın sembol olarak gösterilir ne kadar öğrencilerin gözünde onlara karşı kötü olsa da özünde tamamen disiplinli okul kurallarını uygulayan ve iyimser bir kalbi vardır. Mahmut Hoca'dan önce belirsiz olan düzeni belli bir şekilde sağlamış okulda düzeni sağlayan her zaman için öğrencilerin iyiliğini isteyen ve düşünen birisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Korku filmlerinde'ki sembollerden yeniden bahsedecek olursak eğer birçok Türk yapımı korku filmleri din üzerinden yapıldığı için sembollerde bunlara göre seçilmektedirler. Türk yapımı korku filmleri insanların (Türk insanların) hassas konusu olan inançtan gelmektedir yapımcılar ve yönetmenler genellikle İslamiyet'in kutsal kitabı olarak kabul edilen Kur'an-ı Kerim den ve ayetlerden yola çıkarak senaryolar yazar ve dini semboller kullanarak izleyicinin beğenisine sunmaktadır. İnanç konusu hassas konulardan olup Türk insanının bağlı olduğu değerler arasında en üst sırada yer aldığından, filmlerin konusu da kutsal kitap tan olduğu için filmlerin hem izlenme oranları hem de gerçeklik payı yüksek olmaktadır. Türk korku filmlerinde sembol anlayışı olarak birincil öncül Kur'an-ı Kerim yer almaktadır, ayetlerden, dualardan ve yaradan tarafından sözlerin bulunduğu kitap korku filmlerinde çok fazla yer almaktadır. Kitabın bir başka özelliği ise filmlerde kullanıldığı zaman ayetlerin kullanılması (senaryo olarak) ve bunun dışında doğaüstü varlık olarak kabul edilen ve insanlara görünmeyen cinlerden bahsedilmesidir. Kitapta nelerden bahsedildiği dünyanın ve insanlık adına (İslamiyet inancında olanlar için) öğretiler bulunmakta olup doğaüstü varlıkların insanlara musallat olduğu zaman onların nasıl def edileceğide yazmaktadır.

Kur'an-ı Kerimden başka sembol olarak kullanılan sembol ise olayların gerçekleştiği mekanlar olarak gösterilir, bu mekanlar karanlık bir orman içinde ki olaylar sürekli geceleri başlamaktadır, terk edilmiş bir ev ya da sahibi tarafından huzursuz bir ortam olarak belirtilen köşk ya da fazlaca bir geniş ev. Filmi izlerken izleyici sadece olay örgüsünü anlamak için ekrana odaklanır ve birçok şeyi kaçırmaktadır. Karakter, bir odadan diğerine geçişte asılı olan bir Kur'an-ı Kerimi görmez veya daha az ilgi çekeceği için, korkutmak amaçlı kullanılan karanlıkta insan silüetinde duran askılığı farketmez ani bir hareketle ya da filmdeki karakter korktuğu zaman izleyiciye bir korkma hissi gelir bu izleyiciye filme daha fazla odaklanma sağlar fakat korkutulduğu için sadece karanlıkta duran nesnelere sabitlenir.

İzleyici filmi izlerken sembolleri çoğu zaman görmez ve filmde sadece olay döngüsünün ne zaman başlayacağını merakla bekler ve ortaya beklenmedik bir şey çıktığında tepki vermek için kendine gelir ki bu zamana kadar sembollerin birçoğunu gözden kaçırmış olur ve filmin anlamının sadece olay döngüsünden ibaret olduğunu sanarak izler ve bitirir, halbuki duvarlarda, kullanılan eşyalarda ve karakterin gittiği yerlerde belirgin bir veya birden çok sembol gösterilir ve bunların birbirleriyle bağlantısı olup seyirciye aktarılır fakat seyirci sadece olay döngüsüne odaklandığı

için sembolleri görmekten ziyade sadece filmi izler ve olayların birbirine nasıl bağlı olduğunu sonradan anlamak için izlediği filmi bir kez daha izlemek zorunda kalır.

Filmlerden devam etmek gerekir ise özellikle korku filmleri sembollerin en çok olduğu filmlerdir, çünkü izleyiciyi korkutmak için ve filmi daha fazla anlamlı kılabilmek için semboller çok fazla gereklidir. Türk yapımı korku filmlerinde bahsedildiği gibi örnek verecek olursak "Mühürlü Köşk" filminde kullanılan terk edilmiş ev bir semboldür çünkü orada korkutmak için ve eskiden söylendiği gibi hayaletler ya da cinlerin en çok bulunduğu yerlerden birisidir. Evin içinde bulunan eşyalar veya garip görünümlü eşyalar filmin teması ile bağlantılı olup rastgele konulmamıştır. Filmde gösterilen duvara çizilmiş işaretler birer hayalet kovmak için sembol olup onu tamamlayan semboller bulunmaktadır. Filmde gösterilen karakterler arasında "şeytan" görünümünde olan ise kıyafetleri, görüntüsü ve insanlara karşı konuşmaları ile "şeytan" tasvirini tam manasıyla yansıtmaktadır. İslamiyet inancında şeytan sembolize edilirken kırmızı bir bedeni, kötü düşünce ve sözleriyle ve boynuzları olduğundan bahsedilmektedir. Filmdeki karakterde ise kırmızı elbiseli iki taraftan toplanmış olarak bulunan saçlar ve insanlara karşı kötü fikirler düşündüren, gözlerinde birden fazla renk bulunan bir karakter izleyiciye sunulmaktadır.

Filmin devamında karakterler kendilerine insan bedeninin de görünen şeytana silah çekerler ve ikinci kadın karakterinin omzunda bulunan melek dövmesi bir anlık olarak görünmektedir anlamı ise melek ve şeytanların birbiri ile çatışması arasında ki gösteriyi simgeler. Kadın karakter ne kadar iyi niyetli olsa dahi zor durumda kaldığında oda kaba kuvvete başvurmaktadır. Duvara çizilen bir "pentagram" işareti filmde hayaletleri ve şeytanları insanlardan uzak tuttuğunu gösterse de, gerçek anlamı Antik Yunanda "şeytan tuzağı" olarak geçer ve içinde hapsolan şeytan "pentagram" silinene kadar veya bir kısmı zarar görene kadar içinde hapsolür ve çıkamaz, eğer çıkmaya çalışır ise içinde olduğu insan bedeni zarar görür, şeytanın kendisi de yaşamını yitirir.

Türk yapımı korku filmlerinde ise semboller olarak birincil olanlar dini inanç kaynaklarıdır. Filmlerin birçoğunda dualar, ayetler okunmakta ya da dolaylı yollardan onlar hakkında konuşulmaktadır. İzleyicilerin aklında çok fazla yer edip filmin akışını ve anlamını daha çabuk kavramaları sağlanır, bunda en büyük önem inanç sisteminde yer alan İslamiyet olmaktadır çünkü Türk korku sinemaları senaryosu ve gerçeklik paylarını kutsal kitap olan Kur'an-ı Kerim'den almaktadır. Bazı filmler ve filmlerin konular yaşanmış ya da yaşanması mümkün olaylardan esinlenerek yapılmıştır. Film izleyiciye sunulduğu zaman gözden kaçan semboller ya da sonradan film içinde anlatılan olaylar döngüsünde gösterilen küçük semboller ya da

eşyalar daha fazla anlam içermeye başlamaktadır çünkü olay döngüsünün içinde direkt yer alır ve anlamını ve anlattığı olayları daha kolay kavrayabilir kılmaktadırlar.

2.3. Sembollerin İşlevleri

“İnsanların bir şeyleri yaratma ve ortaya koyma çabası ile sembollerini istemsiz ve bilinçsizce ortaya çıkarmıştır ve bunun devamında sembolleştirme arzusu ortaya çıkmıştır.” Bu sözleri Aniela Jaffe, İnsan ve Semboller adlı kitabında sarf etmiştir. Her kıtadan tarih öncesi kaya sanatının doğruladığı bir gözlemdir bu. Bu kadim imgeler sadece hayvanlar, el izleri gibi tanıdık formlarla dolu değildir, zira biliyoruz ki daha sonraki kültürler bu imgelere sembolik anlamlar yüklemiştir. Öyleyse insanoğlu belki de “av büyüsü” sembollerini kutsal sembolere, kimlik sembollerine ve dünya genelinde birçok farklı sanatsal geleneğin de dahil olduğu sembolik sistemlere dönüştürerek her zaman çevresindeki varlıklardan semboller yaratmıştır.⁵⁵ *“İlk insanların ve bizim şuan ki genlerimize sahip olmamızı sağlayan ilkel atalarımızın günlük uğraşı hayatta kalmak olmuştur ve mağara duvarlarında bunları resmederek bizlere ulaştırmışlardır. Su ve güneş hayatta kalmanın en önemli etmenlerinden olup kutsallaştırılarak sembolleştirilmiştir ve resimlerden yola çıkılarak şuan ki sembollerinin halini almıştır.”*⁵⁶

Semboller sadece belli bir yeri ya da belli başlı bir şeyleri ifade etmekle kalmaz her yerde bulunmaktadır. Kilise, Camii, Sinagog ve benzeri yerler dini sembollerini ifade ederken geçmişte kullanılan “gamalı hac” ise Adolf Hitler’in kendi kurduğu partisine ait bir logo olarak kullanılmıştır ve dini anlamı bulunmaktadır. Semboller oluşturulurken doğadan (hayvan, ağaç, dağ vs.) ilham alınıp oluşturulurlar bir parti ya da bir topluluğun sembolü olarak kullanılmaktadır. Semboller bize günlük hayatta birçok şeyin kullanımını ve kolaylığı yaşatmaktadır, sadece günlük hayatta değil dini, siyasal ve doğa parkları alanlarında hemen hemen her yerde veya turistik alanlarda karşımıza çıkarak minimal olarak anlatılmaktadır. Sembollerin işleyişi günlük hayatta yol gösterimi (hastane, turistik yerler, milli parklar vb.) dini işaretler olarak kullanılsa da insanlık tarihi yazmayı öğrenmeden önce duvar resimlerinden gelerek hayatın nasıl işlediğini göstermeye yarayacak kadar ve nelere nasıl kullanıldığını göstermeye yaramaktadır. Sembollerin anlamını çoğu kişi sadece günlük hayatta kavramaya çalışsa dahi günlük hayat dışında dini, sinema ve birçok alanda semboller yer almakta ve kişilerin hayatını kolaylaştırmaktadırlar.

⁵⁵ Clare Gibson, Semboller Nasıl Okunur Resimli Sembol Okuma Rehberi, Yem Yayın evi, Çeviren Cem Alpan, İstanbul, 2013, sf.8

⁵⁶Gibson, a.g.e. s.8

Semboller filmlerde aile bağları ve buldukları bölgelere göre değişiklik göstermektedirler. Game Of Thrones dizisini ele alacak olursak eğer dizide bulunan 9 Haneden en büyük olanı "Stark" hanesi kuzey bölgesinde bulunduğu için sembolü kuzey kurdu olup beyaz zemin üzerine uygulanmıştır. Sadece dizilerde olmamak kaydıyla filmlerde her sembol bulunduğu bölgeye göre işlenmiş olup aynı soydan aynı haneden olanlara ait sembollerin hepsi aynıdır onlara yakın olanlar ise benzerlik gösterir birbirlerini tanımaya yardım eder. Yabancı yapım filmlerde semboller sadece aile bağına ya da birbirlerine bağlılığı simgelemez savaş filmlerinde ya da bir filmin savaş sahnesinde kaybolan küçük bir eşya düşman yada onların müttefiki tarafından bulunduğu hem filmdeki savaşın hem de filmin seyri değişmektedir, bazen kaybolan bir eşya kime verildiği zaman kaybolduklarında yol belirleyici görevini göstermektedir. Yüzüklerin Efendisi üçlemesi filminde kaybolan hobbit karakteri üzerinden düşen yaprak sembolü dostları tarafından bulunduğu onların hangi yoldan geçtiğini ve nerede buldukları tahmin edilmektedir.

Türk korku filmlerinde ise semboller olarak kullanılan inanç sisteminde bulunan mitolojik yaratıklardan ya da doğ üstü varlıklardan bahsedilmektedir. İnanç sisteminde mitolojik yaratıklar çok fazla yer aldığı için biçimsel ya da fiziksel özellik olarak çok farklı şekilde yer aldığı için her türlü korku konusu filmlerde yer almış ve birçok farklı biçimde anlatılmıştır. Biçimsel olarak sürekli boyutlarının büyüklüğü ve çok fazla garip fiziksel özelliklerinden bahsedilmiştir ve filmlerde elverişli olduğu kadar gösterilmeye çalışılmıştır.

Bunlardan bir tanesini ele alacak olursak eğer "Süt Kardeşler" filminde gösterilen Gulyabani. Varlığına inanılmayan ve evde bulunan bir kişi dışında başka kimsenin göremediği fakat bir kişinin ısrarları üzerine evdeki herkes bir gece yarısı pencereden dışarı baktığında herkese görünen uzun boylu, çok yaşlı, uzun sakallı ve kocaman gözleri olan bir mitolojik varlıktır. Sadece Türklerin inanç sisteminde değil diğer inanışlarda mitolojik yaratıklar sürekli boyutları ve fiziksel özellikleri insandan çok fazla büyük tasvir edilmiş ve fiziki güçleri insandan daha fazla olmuştur ve sürekli korkutma amaçlı olarak kullanılmasının amacı insan dan da üstün bir varlıkların gösterilmesidir. *"İnsanları korkutmak için aksiyon filmlerinde sürekli mitolojik varlıkların insanlardan daha üstün ve normal bir insandan binlerce kat daha büyük olduğu ve kolaylıkla insanları alt edeceği göstergesi vardır. Büyük olsun veya olmasın insanlar kendilerinden kat be kat büyük ve iri cüsseli bir nesne ya da varlık gördüğü zaman korku mekanizması harekete geçer ve kaçma isteği duymaktadır. Sürekli kendimizden iri ve büyük olan varlıklardan korkmuş olup inanç*

sistemimizde inanmayanları korkutmak için herşeyin daha büyüğü ve daha üstünü bulunmaktadır.”⁵⁷

2.4. Dini Semboller

Nesne estetiği, bir filmin dilini oluşturan etmenlere bakıldığında en önemli yere ve göreve sahiptir. Semiyoloji bilimi bakımından nesnelere, sanatsal üslup ve dil oluşturmada, oyuncuların sonra, çerçeveyi en fazla oluşturan sinemasal unsurlardır. Bu bakımdan bir sinema karesindeki oyuna ve oyuncuya bağlanmış her bir nesne gösterge bilimsel olarak okunduğunda ortaya çok daha katmanlı bir yapı çıkmaktadır. Nesne estetiğinin irdelendiği en önemli noktalara değindiğimizde çağdaş sanatın soyutlayıcı ve fikir-üstü bir yapısının oluşu göze çarpar. Bu yapı Avrupa'daki sanat telakkisine dair önemli zihin açıcı etmenler barındırmaktadır. Aslında bir nesne, sadece bir nesne değildir ve olamamıştır. *“Sıradan bir sandalye veya masa sadece endüstriyel tasarımın bir ürünü olmakla beraber sanat disiplinlerinde kullanılan, özelde “o sandalye” artık bir şahsiyet kazanmış ve filmin içerisinde önemli bir vurgu etmeni olmuştur.”⁵⁸*

Günümüzde göstergebilimin önemi iyice anlaşılmış, ve göstergebilimin uygulama alanları her geçen gün daha da çoğalmıştır. Bunun nedeni de, göstergebilimin bir iletişim dizgesine sahip olan her şeye uygulanabilmesidir. Bunun sonucu olarak, yazın dışında, resim müzik, sinema, şiir, mimarlık gibi alanlarda, göstergebilimi kurama yaklaşan bir yöntem olarak görmek olasıdır. Sinemanın tanımını yapacak olursak, genel anlamda, sinema dil dışı göstergelerden oluşan bir iletişim dizgesi ve bir sanal dildir. Dildir, çünkü sinemanın da kendine özgü anlatım yöntemleri, hatta dilbilgisi vardır. Sinema bir dildir, bu eğretilene diğer sanatlar için de yapılmaktadır: Tiyatro dili, şiir dili, roman dili, resim dili, moda dili vb. Buradaki "dil" bildiğimiz eklemli ve doğal dil olan dilsel (linguistique) göstergelerden oluşan dil (fr.langue) anlamına değil, dil yetisi (fr.langage) anlamına gelmektedir. Sinema göstergebilimi bu "dilin" göstergelerinin ne olduğunu, ve anlam oluştururken (iletisini aktarırken) hangi yöntemlere başvurduğunu açıklamaya çalışır. Bir başka deyişle, anlamı oluşturan düzgüleri inceler.⁵⁹

---

⁵⁷ Özgür Velioğlu, İnançların Türk Sinemasına Yansıması (Şamanizm, Gök-Tanrı, Animizm, Naturizm, Totemizm) İslamiyet İnançları Açısından, Es Yayınları, İstanbul, 2005, s.41

⁵⁸ Dr. Ali Karatay, CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Film Tasarımı Bölümü, Sinemada Tasarım Ve Nesnelere Estetiği¹ “Modern Anlatı Ekseninde Göstergebilimin Tasarıma Etkisi”, İzmir, 2014, s.29

⁵⁹ Duygu Öztin Bağder, Sinema Göstergebilimi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Dilbilim Araştırmaları, İzmir, 1999, s.144

2.4.1. Muska, Nazar Boncuğu

Resim 1: Muska

Muska ya da asıl anlamıyla (nüsha) anlaşılacağı üzere bir şeyin (şeklin, yazının, çizimin) benzerinin kopyasının çıkarılmasıdır. Muska içerisinde Kur-an'dan bazı ayetler ve hadislerden derlenmiş bazı dualar ve vefk ilmi sanatı yapılmış bazı şekillerden oluşabilir. İçerisinde bulunan bu yazılar hürmetine Allah Teala (c.c.) H.z. cinlerin yaklaşmasına izin vermemektedir. Muskanın yazıldığı mürekkebin çeşidi de önemlidir. Muska İslamiyet'te yaygın olmakla birlikte eski dinlerde de bulunmaktadır. Muska bilindiği gibi şifalı ayetlerin, bazı rumuz ve şifrelerin usulünce düzenlenmesidir. Kur'an-ı Kerim de mevcut olan ayetlerden yararlanarak insanların manevi rahatsızlıklardan kurtulup şifa bulması, kimi zaman istenilenin yaptırılmasını sağlamak, insana zarar vermek (büyü olarak kullanmak), üçgen ya da rulo şeklinde katlayıp, muşamba ya da deriye katlanıp saklanarak bir yerin altına ya da duvara asmak şekli ile korunan yazılardır.⁶⁰

Vefk kelimesinin sözlük anlamı uyum ve denge demektir, dini terminolojide ise vefk anlamı tesirli dua demektir. Vefk, metafizik alemden kaynaklanan bir problemin düzelmesi için veya hedeflenen bir menfaate ulaşabilmek için gerekli manyetik rezonansın herhangi bir noktaya transferini mümkün kılan ve semanın herhangi bir katına tünel açmaya yarayan, metafiziksel bir mikroçiptir. Vefk bir dörtgen içinde birbirlerini dik olarak kesen doğruların arasında meydana gelen dörtgenlere, belirli zaman ve şartlarda, belli kurallar ile sayılar, sayıların değerlerinde harfler, kelimeler ya da sayıların, harflerin ve kelimelerin beraber yazılmasıyla meydana getirilen şekildir.⁶¹

“Vefk yapılırken Arap alfabesindeki harflerin Ebcad hesabında sayısal karşılıkları vardır, vefki yapılacak kelimenin veya cümlenin harflerinin sayısal değerleri Ebcad hesabı tablosundan bulunur, toplanır ve elde edilen sayısal değer vefki yapılır. Harfler ya da kelimelerle vefk yapılacaksa harflerin ya da kelimelerin sayısal toplamalarına da dikkat edilir. Ebcad anlamı arap alfabesine arapların verdiği

⁶⁰ <http://www.senayercan.com/Vefk-Yapmak-Nedr> (Erişim tarihi 18/08/2017)

⁶¹ <https://gizlilikimlir.tr.gg/Vefk-Nedir-f-.htm> (Erişim tarihi 18/08/2017)

*isimdir. Vefk ilmi de dahil olmak üzere gizli ilimlerde kullanılan 28 harfli Arap alfabesinin Ebcad tertibine göre dizilişinin Hazret-i Adem'e(AS) dayandığı rivayet edilir. Bu tertip ile alfabenin kullanıldığı tarih süreci içerisinde, zamanla bu harflere sayısal değerler verilmiş ve Ebcad hesabı oluşturulmuştur. Bu sayısal değerler bu işin uzmanları, alimler tarafından denenmiş etkileri ve sonuçları makul karşılanmış ve kullanılmaya başlanmıştır.*⁶²

Nazar Boncuğu ya da kem göz bakışı insanlara kötülük veya hastalık bulaştıracak şekilde yaklaşmak demektir. Nazar ya da kem göz insanlara, hayvanlara veya cansız varlıkların, insanların hayatına kötülük getirecek şekilde inanılan bakıştır. Nazardan özellikle hamilelerin ve küçük çocukların çok fazla etkilendiğine inanılır ki onlar yeni hayatların başlangıcını temsil ettikleri için gelecekte de bu şekilde kötü bir bakışla güzel olanları tersine çevirebilir.⁶³

Farsça kökenli *kem* sözcüğü kötü, fena anlamlarına gelir. Göz sözcüğü Türkçede görme organı anlamına geldiği gibi aynı zamanda halk arasında "kem göz" (kötü niyetli bakış) anlamında da kullanılır. Arapça "nazar" kelimesi de göz/bakış anlamlarına gelir. Bazı toplumlarda kem gözün nesnelere bile çatlatabildiğine inanılır. Mavi boncuğun bu enerjiyi kendisine çekerek yok edeceği fikri yaygındır. Kelimenin kök "ateş parçası" ile bağlantısı da dikkat çekicidir. Bakışın yakıcı gücü olduğu düşünülür.⁶⁴

Kem gözlerden koruduğuna inanılan yöntemler toplumdan topluma farklılık gösterir. En yaygın yöntemlerden biri nazar boncuğu gibi takılar takmak ya da üzerinde, muska gibi dua yazılı kâğıtlar taşımaktır. Hindistan'ın bazı yörelerinde evlenen çiftler nazardan korunmak için karşı cinsin kıyafetlerini giyerler. Bazı Asyalı toplumlarda çocukların gözlerinin etrafına siyah boya sürülür. Bazı Afrikalı ve Asyalı toplumlarda kem gözlerden en çok yiyip içerken etkilendiğine, zira ağız açıkken ruhun vücuttan daha kolay çıkacağına inanılır. Bu nedenle yemek yalnız başına veya yakın akrabaların yanında yenir. Eski çağlarda, ölümlerin ruhlarıyla, periler ve cinlerin birlikte yaşadıkları bir âlemin var olduğuna inanılırdı. Bu âleme bağlı olan insanların, özellikle de büyücülerin gözlerinde kötü ruhların yerleştiğine inanılırdı. Bu yüzden de onların bakışlarının çok güçlü ve zararlı olduğu düşünülürdü. Halk arasında nazara gelmiş biri için üzerlik (bitki) otu

⁶² İsmail Yakıt, Türk-İslam Kültüründe Ebcad Hesabı Ve Tarih Düşürme, Ötüken Yayınevi, İstanbul, 2017, s.135

⁶³<https://www.britannica.com/topic/evil-eye> (Erişim Tarihi: 08.07.2017)

⁶⁴ Deniz Karakurt, Türk Söylence Sözlüğü, E-Kitap, 2017, s.100

yakıp söylenen, "her yerde sen olasin, belâları savasin" sözünün temelinde de bu inanç vardır.⁶⁵

Anadolu'da Nazar Ocağı veya Göz Ocağı adı verilen mekanlara gidildiği de bilinmektedir. İslam dininde de bazı hadislerde nazardan ve İslam peygamberinin nazardan korunmak için okuduğu dualardan bahsedilmiştir. Nazar veya İn Yekad ayeti, Müslüman halkların yaşamlarında en çok kullandığı ve aynı şekilde kâmil bir şekilde yazarak nazardan korunmak amacıyla evlerin girişlerine astığı Kur'an-i ayetlerden biridir.⁶⁶

Nazar boncuğu insanı sürekli kötülüklerden koruduğuna inanılır hatta insanın yaşadığı evde kötülük veya kötü bir his veren bir insan varsa o evde bardak yada başka bir nesnenin kırılması hatta evde varsa eğer nazar boncuğunun kırılması evde bulunan nazarın gittiğine ve o eve kötülük veya kötü hislerin bir daha giremeyeceğine inanılır. Nazar inancı özellikle çocuklarda çok etkili olduğu için yeni doğan bebeklerin gözleri mavi olursa eğer onda ileriki hayatında nazarın ve kötülüklerin ona hiç uğramayacağı uğrasa bile çok çabuk gideceğine inanılır. Nazar boncuğu hemen herkesin evinde sürekli bir iyi niyet olarak kullanılır ve kötülükleri evden uzak tuttuğu gerçeği İslam inancında çok vardır.

Nazar boncuğunun kötülüklerden koruduğuna tam tersi yönünde düşünen yönetmen Hasan KARACADAĞ ise onun şeytanın bir simgesi olduğunu düşünmekte ve hatta Dabbe serisi filminin Dabbe-Bir Cin Vakası filminde konu edinerek seyirciye sunmuştur. Yaptığı röportajda ise bunu savunarak şu ifadeleri kullanmıştır:

*" Nazar ve büyü İslamiyet'e göre yasak olup bilim adamları tarafından kabul görülmektedir. Psikolojik durumlarda gözlerden yayılan manyetik dalgaların insan ve hayvanlar üzerinde etkili olduğu yapılan deneylerde kanıtlanmıştır. Bazı hayvanlar yakalayacakları avlarını gösteriş yaparak ve gözleriyle dikkatli bir şekilde bakarak onları zayıflattığı bilinmektedir. "*⁶⁷

Nazar boncuğunun inancı İslamiyet inancından önce Eski Mısır ve Babil de olduğu görülmektedir. Eski yazıtlarda, dikilitaşlarda ve kitaplarda nazar boncuğu olarak gösterilen simge, şeytanın gözü olarak kabul edilmiş ve şeytanın tek bir gözü nazar boncuğu şeklinde tasvir edilmektedir. Şeytanın yanı sıra cinlerinde gözlerinin nazar boncuğu şeklinde olduğu savunulmakta ve insanların nazar boncuğu kullandığı zaman cinlerle ve şeytanla bir anlaşma yaptığını kaderin neyse ondan

⁶⁵ Deniz Karakurt, Türk Mitolojik Ansiklopedisi, İstanbul, 2017, E-kitap, s.228

⁶⁶ <http://www.islamansiklopedisi.info/dia/maddesnc.php?MaddeAdi=f%C3%BCt%C3%BCvvet> (Erişim Tarihi: 19/08/2017)

⁶⁷ <http://www.sabah.com.tr/magazin/2012/08/27/nazar-boncugu-seytanin-simgesidir> (Erişim Tarihi: 19/08/2017)

kurtulamayacağı belirtilmektedir.⁶⁸ Nazardan kaçınmanın hiçbir yolu olmadığını elbet bir gün olacağını ve bundan sığınmak için sadece Allah (c.c.) a sığınmanın çare olduğunu ilgili hadis, ayet ve duaların okunması gereklidir ki bunlar nazar olduktan sonra yapılması gerekenlerdir. Nazar boncuğu kullanan kişiler için yönetmen Hasan KARACADAĞ onları uyararak nazar boncuklarından kurtulmalı ve evlerinde bulundurmaktan vazgeçmeleri gerektiğini belirtmiştir.⁶⁹

2.4.2. Cevşen

Resim 2: Cevşen

Cevşen, bazı İslam mezhep ve tarikatlarında kaza ve beladan koruduğu inancıyla taşınan dua metni. Genellikle üçgen muhafazalar içinde veya kolye şeklinde taşınır. Cevşen-i Kebir ve Cevşen-i Sagir olarak bilinen, metinleri birbirinden farklı iki duâyı ifade eder. Ancak Cevşen-i Kebir daha meşhurdur ve "Cevşen" sözcüğü ile genellikle Cevşen-i Kebir kastedilir. Farsça kökenli bir kelime olup, "bir tür zırh, savaş elbisesi" manasına gelmektedir. Terim manası Şii kaynaklarında Ehl-i Bey'ten Musâ el-Kazım–Cafer es-Sadık – Muhammed el-Bâkır–Zeyn el-Abidîn – Hüseyin bin Ali ve Ali bin Ebu Talib tarihiyle Muhammed'e isnat edilir.⁷⁰

Cevşen-i Kebir duâsı 100 bölümden (bâb) oluşur. Her bâbda Allah'ın Esmâül Hüsna ve sıfatlarıyla tavsif edildiği 10 parça bulunur. Her bâbın sonunda Allah'ın aczden ve şerikten münezzehe olduğunu ifade eden ve cehennem ateşinden Allah'a sığınılan duâ yer alır; "Sen bütün kusurlardan, aczden ve şerikten mukaddessin. Senden başka ilah yok ki, bize meded etsin. Aman diliyoruz. Bizi azap ateşinden ve cehennemden halas et!". Duânın geneline bakıldığında Allah'ın isim ve sıfatlarının sıkça tekrarlandığı ve Rabb'e onun isimleriyle yönelindiği görülür. İstiaze, yani

⁶⁸ Kalem Suresi 51 ve 52. Ayet

⁶⁹ <http://www.sabah.com.tr/magazin/2012/08/27/nazar-boncugu-seytanin-simgesidir> (Erişim Tarihi: 19/08/2017)

⁷⁰ <http://www.islamansiklopedisi.info/dia/ayrmetin.php?idno=070463> (Erişim Tarihi: 20/08/2017)

ateşten ve azaptan Allah'a sığınma da Cevşen'de önemli yer tutar. Duanın tamamı Allah'a ait 250 isim ile 750 sıfat ve münâcâtı kapsar. Bütün bu münâcâtların ana gayesi duanın muhtevâsından ve her faslın sonunda tekrarlanan "hallisnâ/ecirna mine'n-nar" ifadesinden de anlaşılacağı gibi, dünya âfetlerinden ve ahiret azabından kurtuluş için yalvarmaktır.⁷¹

Bazılarına göre, Cevşen Şii kaynaklar tarafından yazılıp Muhammed'e atfedilen bir dua görünümündedir ve Muhammed'den nakli çok olası görülmemektedir. *"Duanın Sünni hadis mecmualarında yer almaması, ayrıca şii hadis külliyyatının ana kaynağı durumundaki 'Kütüb-i erbea'da da bulunmaması, sadece dua mecmuaları gibi ikinci derece kitaplarda mevcut olması da bu görüşü desteklemektedir. Cevşen'in faziletleri hakkında uydurma olduğu tahmin edilen birçok hadis bulunmaktadır."*⁷²

Cevşen insanı ne kadar bir zırh gibi koruduğu inancı bulunsa da bunun tam tersini savunan ya da buna hiç inanmayan kişilerde bulunmaktadır veya farklı kaynaklar tarafından yazılıp farklı bir yerde bir dua gibi gösterilmektedir dua olup olmadığı ise her kaynakta farklı olarak anlatılıp gösterilmektedir.

2.4.3. Kur'an-ı Kerim

Kur'an-ı Kerim, İslam dininin ana kitabıdır. Müslümanlara göre, Kur'an ayetleri Allah tarafından Cebrail adındaki melek aracılığıyla İslam peygamberi Muhammed'e vahiyler halinde indirilen bir kutsal kitaptır. Bilimsel ve mantıksal açıdan Kur'an, Muhammed'in koyduğu esasların toplu olduğu kitaptır. Müslümanlar, Kur'an, İncil, Tevrat ve Zebur'u Allah tarafından insanlara gönderilen kutsal kitaplar olarak tanımlarlar. Bu sebeple Kur'an'da diğer kitaplardaki bazı anlatımların benzerlerinin olması doğal karşılanır.

En yaygın ismi Kur'an-ı Kerim'dir. Kur'an sözcüğü Arapça okudu anlamındaki kara'a sözcüğünün üç harfli mastarıdır, okunan şey veya okumak Kerim ise soylu asil ve eli açık cömert anlamına gelmektedir. Kur'an kelimesi Kur'an'da okunan okuyuş, okuma ekli, katlı, derli anlamında da kullanılmıştır. Kur'an kelimesi Kur'an'ın 58. Ayetinde de geçmektedir.⁷³ İslâm dinine göre Kur'ân İslam peygamberi Muhammed'e 610 yılının Ramazan ayının Kadir Gecesi'nde Mekke'deki Nur Dağı üzerindeki Hira Mağarası'nda indirilmeye başlanmış, vahyin 12 yılı Mekke, 11 yılı da Medine dönemi olmak üzere 23 yıl sürmüştür. Mekke'de bildirilen ayetler

⁷¹ <http://www.suleymaniyevakfi.org/sizden-gelenler/cevsen-uzerine.html> (Erişim Tarihi: 21/08/2017)

⁷² Ümit Şimşek, Risale-i Nur Işığında Cevşen Meali, Zafer Yayınları, İstanbul, 1992, s.156

⁷³ Wheeler, Brannon M., Prophets In The Quran: An Introduction To The Quran And Muslim Exegesis, Continuum, Amerika, 2002, s.2

"Mekkî", Medine'de bildirilenler ise "Medenî" olarak adlandırılır. Kur'ân, vahiy katipleri tarafından zaman zaman deri, kemik gibi çeşitli nesnelere üzerine yazıya geçirilmekle birlikte, tamamının Muhammed hayattayken yazıya geçirilip geçirilmediği konusu tartışmalıdır.⁷⁴

Kur'an-ı Kerim dünyanın her yerindeki İslam inancına sahip olan insanlar için gönderilmiş hatta son ilahi din olarak İslamiyet'in gösterildiği ve kabul edildiği büyük Kutsal Kitap olarak kabul edilmektedir. Kur'an-ı Kerim yazılışı dışında, anlatılış biçimi olarak da diğer kitaplarla benzerlik gösterilmesi doğal olarak gösterilip çoğu yerde kabul edilse de, İslam dininin ilk ortaya çıktığı yerde bu görüş kabul edilmemektedir. İslam dini, son ve kendisinden başka bir din olmayacağı ve gelmeyeceği kabul edilmiş olup kitaba uyulması ve onun söylediklerinin yapılması gerekmektedir. Kur'an-ı Kerim kutsal bir inancın ve bir dinin emirlerini yerine getirilmesini gerektiren bir kitap olarak gösterilse de bir toplumun tek bir çatı altında toplanmasını ve hayata yön gösteren bir araç olduğu da bilinmektedir. İçinde birçok kötülükten korunmanın ya da onları nasıl def etmenin yazılı olduğu bir kaynak, dini inanç kitabı ve yol göstericisi olduğu bilinmektedir.

Kur'an-ı Kerim İslam dininin kutsal kitabı olarak gösterilir ve İslam inancının en büyük ve vazgeçilmez sembollerinden birisidir. Türk korku filmlerinde ve hatta korku odaklı olmayan bazı filmlerde gösterilmiş ve kendisine yer verilmiştir. Korku filmlerinden önce Kemal Sunal'ın Talih Kuşu adlı film de güvenli ve korunaklı bir yer olduğu belirtilmiştir. Filmde Kemal Sunal kendisine bir piyango bileti alır ve onu kimsenin aklına gelemeyeceği bir yer olan duvarda asılı olan Kur'an-ı Kerim çantasının içine koyar ve bir müddet sonra kendisi de unuttur ve filmin ilerleyen zamanların da piyango biletini Kur'an-ı Kerim'in içine sakladığını hatırlar. Burada Kur'an-ı Kerim hem korunaklı hem de en güvenli yer olarak gösterilmiş, kendisine sığınan her şeyi koruyup kollayacağı gösterilmiştir. Filmde o bilete büyük ikramiyenin çıktığı sürekli iddia edilmektedir ve biletin nerede olduğu unutulmuş olup uzun bir süre hatırlanmamaktadır. Bilet Kur'an-ı Kerim'in içinde bulunduğu zaman ise ilk günkü gibi saklanmış ve korunmuştur. İslam inancına göre şans oyunları ne kadar kabul edilmese de ufak bir şekilde filmde ve konu olarak gösterilmiş fakat filmin sonunda da zaten bilete ikramiye çıkmadığı gösterilmiştir.

Diğer bir korku temalı olmayan film ise V for Vendetta filminde ise Kur'an-ı Kerim kullanılmıştır. Filmin konusu İngiltere'de olan siyasi baskınlığın ve siyasi diktatörlüğün ülkeyi kaosa sürüklemesi ve her şeyin zararlı olduğu düşüncesi ile tek

---

⁷⁴ <https://www.britannica.com/search?query=quran%20compilation> (Erişim Tarihi: 21/08/2017)

tip yönetim ve tek tip siyasi kitapların bulundurulması gerekmektedir, fakat filmde komedi şov sunucusu karakterin evinde arama yapılmadan önce gizli bir bölmesinde dünyanın hemen hemen her yerinden toplanıp getirilen nadir eşyalar ve kitaplar bulunmaktadır Kur'an-ı Kerimde bunların içinde yer almaktadır. Film siyasi konulu olduğundan dolayı ülke dışından getirilen her şey ve bulunan bütün dini inanç sistemine ait olan bütün sembol ya da nesne tehlikeli sayılıp yok edilmektedir. Filmde bir inanç sisteminin insanları her zaman koruduğu gösterilmektedir ve diğerlerinin de yanında bulundurulması zarar'dan çok yararlı olduğu ve hepsinin de dolaylıda olsa aynı yerde bulunduğu gösterilmektedir.

Filmlerde özellikle dini ve korku konulu filmlerde kullanılan Kur'an-ı Kerim korku filmlerinin dışında kendisine sürekli yer bulmuş ve izleyiciye gösterilmiştir. korku filmleri 2004 yılından itibaren sinemalarda yer almaya başladığında öncesinde sürekli uyarlanan filmlerde Kur'an-ı Kerim gösterilmektedir ve bunun en belirgin örneği ise The Exorcist filminin Türk versiyonu olan Şeytan filmidir. Film Türk inanç sistemine göre uyarlanmış ve yeniden senaryo haline getirilip izleyiciye sunulmuştur, nesnelere ve sembollerin hepsi İslam inancının özelliğine uygun şekilde yapılmıştır. Filmde küçük bir çocuğun içinde bulunan şeytan'ın çıkarılması için Kur'an-ı Kerimden yardım alınarak kitapta bulunan duaların ve hadislerin okunduğu sahne gösterilmektedir ve kitaptan yardım alınarak bütün kötülüğün def edilmesi gösterilmektedir.

Kur'an-ı Kerim'in korku filmlerinde kullanılması tek bir konu üzerine yoğunlaştırılmış olup onların musallat oldukları insan bedeninden gönderilmesi üzerine dualar ve ayetlerin okunduğu kısımlarda gösterilir. Cinlerin gerçek hayatta ve şehir efsaneleri hikayelerin de insan bedenine musallat olduğu anlatılır insan bedeninden gönderilmesi ise sadece Kur'an-ı Kerimde yazılı olan duaların okunduğu zaman gönderildiği anlatılmaktadır. Korku filmlerinden önce Türk sinemasında sürekli bir inanç sisteminin parçası olarak gösterilen ve ev, iş yeri gibi mekanlarda sürekli duvarlarda ya da bir sandık içinde bez parçaya sarılı olup filmde karakterler zor zamanlarında bir işin içinden çıkış bulamadığı zamanlarda ona sığınıp yaradan tanrıya dua ettiği gösterilmektedir. Korku filmlerinden öncede kendine yer bulan fakat sürekli kullanılan bir şey değil de evin bir köşesinde ya da filmde bulunan karakterler tarafından Kur'an da yazan hadisler dile getirilmekteydi. Kur'an filmlerde sürekli içine bir şeyler saklanan ya da bir yemin edildiği zaman el basılan bir sembol olarak kullanılmıştır. Filmlerde sürekli bir inanç sisteminin sembolü olarak gösterilmiş ve sürekli olmasa da insanların zor durumda kaldıkları zamanlar da ekrana getirilerek gösterilmiştir.

Korku filmlerinde kullanılmasına geçildiği zaman ise insanlara bulaşan ve Kur'an da bahsedilen cinlerin insanlara musallat olması ve onların insanlardan uzaklaştırılması filmlerde ya Kur'an ı bilen birisi tarafından kullanılmıştır ya da bir camii hocası tarafından Kur'an kullanılarak orijinal dilinde okunarak insana musallat olan cinlerle iletişime geçilip onların uzaklaştırılması denenmiştir. Korku filmlerinde ise Kur'an sadece bir kişi ile ilgili olmaksızın birden çok kişi için korkuların nasıl yenileceğini korkuların üzerine Kur'an da yazılan dualar ve ayetler üzerinden gönderileceği gösterilmektedir ve sadece gönderilmesi değil onlar hakkında kısa da olsa bilgi verilmekte ve geçmişleri üzerine yazılar bulunmaktadır. Hadislerin, ayetlerin ve duaların birbirleri ile bağlantılı olduğu biri okunmadan diğerinin eksik kalacağı belirtilmekte ve okunduğu zaman birbirini tamamlayan açıklayıcı cümleler barındırmaktadır.

Filmlerde kullanılması genellikle kısa bir süreliğine olur fakat sürekli doğru şekilde kullanıldığı gösterilir ve ardından yazılı olan dualar, ayetler ezbere bilindiği için insanlara yol göstericiliği ikinci plana atar ve öncelik olarak insanlara musallat olanları uzaklaştırmak olarak gösterilir, ve en sonunda ise herkes onun etrafında toplanır ve doğru sözlerin onda yazılı olduğuna kanaat getirerek okumaya başlarlar.

2.4.4. Bez (Çaput) Bağlama

Resim 3: Çaput Bağlanmış Ağaç

Bez bağlama inancı Türklerde İslamiyet inancından evvelinden gelmektedir. Bez bağlama genellikle Türk filmlerinde gösterildiği zaman insanların bir dilek dileme ya da bir yakarış adı altında gösterilmektedir. Dilek dileme inancı ağaçlara ya da başka bir nesne ye (kayalık taşlar) ufak bir bez parçası bağlanarak yapılmaktadır. Bağlanan bez parçası kişinin kendi giydiği ya da herhangi bir bezden ibarettir. Önemli olan inanç ve dileğin gerçekleşmesi için bir ağaca bez bağlamasıdır.

“Ülkemizde ağaçlara bez, paçavra bağlamakla isteğinin yerine geleceğine inanılan, pek çok yer vardır. Hemen hemen her bölgemizde ve farklı kültürlerimizde bir dilek ağacı ya da çaput bağlanmış bir çalılık bulunabilir ve bunların her birinin farklı hikayeleri bulunmaktadır. Çaput bağlama geleneği Türk dünyasında orta asya’dan başlayıp çok geniş bir sahanlığa yayılmıştır. Çaput bağlama inanç ve dilek için önemli bir unsura ve yere sahiptir. Türklerin İslamiyet öncesinde hemen herşeyin bir izi ve bir sahibi ve bir hikayesi bulunmaktaydı buda çaput bağlayacak yerlerin asla tükenmemesi anlamına gelmekteydi.”⁷⁵

Ağaçlara bez bağlamak için o ağacın kutsal sayılması gerekiyordu ve sıradan bir ağaç kabul edilemezdi. *“Belli başlı özellikleri ile ağaçlar belirlenir ve kutsal sayılmaktaydı. Her mevsimde yapraklarını dökmeyen, gövdesi iri ve kimsenin gitmediği uğrak bir yerde olmayan büyük, yaşlı ve güzel olan ağaçlar seçilir ve kutsal sayılırdı. Kutsal sayılan ağaçlara kurbanlar verilir kesilen hayvanların derileri ağacın dallarına asılırdı. Kutsal olarak kabul edilen ağaçlar İslamiyet’ten sonra da Alevi-Tahtacı ve Yörük toplumunda varlığını korumuşlardır.”⁷⁶* İnançların içinde bulunan mezhep farklılıkları esnasında ağaçlara çaput bağlamanın da değeri ve anlamı değişmektedir. Kimi mezheplerde olması gereken işler için dua edilir ve dilek dilenir

⁷⁵Yrd. Doç. Dr. Ahmet Gökbel, Anadolu'da Yaşayan Halk İnanışlarından Çaput Bağlama Ve Nazar, Cumhuriyet Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1. Sayı, Sivas, 1996, s.176

⁷⁶ Dr. Mehmet Emin Bars, The Journal Of Academic Social Science Studies, Türk Kültüründe Ağaç Kültü Ve Şor Kahramanlık Destanlarına Yansımaları, İstanbul, 2014, s.384

fakat diğerlerinden daha farklı olan ise Tahtacı toplumunda görülmektedir. *“Tahtacılar’da muharrem ayında ve salı günlerinde ağaç kesilmez, işe başlayacakları zaman ağaçlar için dualar okunur. Kutsallığına inanılan ağaçların motiflerini ölülerin mezar taşlarına işlerler. Tenha ağaçlara dileklerde bulunmak için çaput bağlarlar.”*

Ağaçlara çaput bağlama inancı Türklerin İslamiyet inancına geçmeden önce de uyguladıkları bir gelenektir. Kökeni Şamanizm inancına dayanmaktadır ve çeşitli isimleri bulunmaktadır ve Uluğ Kayın adı verilen başka bir inançla bağlantısı bulunmaktadır. Ağaca çaput bağlama işleminin bir diğer adı Çalama/Calama adı verilmektedir. *“Mayalamak sözcüğü Türkçede Çalmak ile ifade edilmektedir. Bu bir düşüncenin, bir isteğin kutsal bir yere mayalanması anlamında algılanmaktadır. Kurbanlıklara kırmızı kurdela bağlanması bu anlayış ile anlamlandırılmaktadır. Fakat İslamiyet inancı bunu kesinlikle yasaklamaktadır.”*⁷⁷

Ağaca çaput bağlamak Maniheizm inancı ile bağlantılı olmaktadır fakat Türklerde ki Sembolize edilen Hayat Ağacı’nın tam tersi olarak gösterilmiştir ve karşılığı Ölüm Ağacı olarak bayrakta resmedilmiştir. Uluğ Kayın inancı bir dini inançtan öte dünyanın yaratılışı ile birlikte anılmaktadır ve Kayın ağacını anlatmaktadır. Uluğ Kayın *“Kayra Han tarafından dikilmiştir. Dünya ile birlikte yaratılmıştır. Dünyanın, yeraltının ve gökyüzünün tam merkezindedir. Dalları gökyüzünü ayakta tutar. Kökleri toprağın tüm katlarını delip yeraltı okyanusuna kadar uzanır. Öksökö kuşu etrafında dönerek uçar ve bazen de tepesine konar. Dokuz boy bu ağacın dokuz dalından türemiştir. Umay Ana Yaşam Ağacı’nın sahibidir ve yeryüzüne inerken bu ağacı kullanır. Kübey Hanım bu ağacın içinde yaşar. Kökleri yeraltına, dalları gökyüzüne uzar. Köklerinden yaşam suyu akar. Her dalı, altından yetmiş yapraklı olarak tanımlanır. Yapraklarının büyüklüğü birer at derisi kadardır. Türk mitolojisinde çok önemli bir yere sahiptir. Göklere delip bilinmez yüksekliklere çıkar. Uluğ Kayın’ın dallarından biri Güneşe biri de Aya uzanır. Tepesinde Ülgen oturur. Bazen bir çam ağacı olarak kabul edilir. Ağacın bir yanında ay bir yanında ise Güneş bulunur. Bazen Demirdağ’ın üzerinde durduğu kabul edilir. Sekiz gölgeli, dokuz köklü olarak anılır. İnsanların ruhları bu ağacın dalları arasında uçuşur durur. Bu ruhlara küçük kuşlara benzerler. Osmanlı Devlet’inin kurucusu Osman Bey’in rüyasında gördüğü, büyüyüp tüm Dünyayı kaplaya ağaç benzemektedir.”*⁷⁸

⁷⁷ Ramazan Işık, Türklerde Ağaçla İlgili İnanışlar, Fırat Üniversitesi, İlahiyat Dergisi, Elazığ, 2004, s.104

⁷⁸ <https://nyildirim.wordpress.com/2011/04/03/eski-iranda-dinler-ve-dinsel-inanislari-ii/> (Erişim Tarihi: 22/08/2017)

Ağaç kültürü Türkler arasında İslamiyet öncesi ve sonrasında her zaman önemli görülmüş, insanlara hayat bahşettiğinden bahsedilmiş ve kesilmesi yasaklanmış ve her zaman yol gösterici bir özelliği olmuştur. Kimi zaman Tanrı rolünü oynamış kimi zaman ise insanların dileklerini ve istediklerini gerçekleştirmiştir.

2.5. Şahmeran

Resim 4: Şahmeran

“Yeryüzünde bulunan ve bütün yılanların kendisinden türediğine inanılan Türk mitolojik varlıktır. Günümüz tıp sembolünde kullanılıp bütün hastalıklara çare bulunduğu hikayeleri anlatılmaktadır. Yeryüzünün yedi kat altında yaşamaktadır ve buda onun kötü bir varlık olduğunu ortaya koymaktadır, çünkü yerin yedi kat altında insanların öldükten sonra cezalandırılacakları cehennem bulunmaktadır.”⁷⁹

Daha çok güney, orta ve doğu Anadolu resminde, masallarında, hikayelerinde rastlanan akıllı ve iyicil olarak tanımlanan bellerinden aşağısı yılan, üstü ise insan, Meran adı verilen doğaüstü yaratıkların basındaki hiç yaslanmayan, ölünce ruhunun kızına geçtiğine inanılan varlık. Farsça yılanların şahı anlamına gelen "şah-ı meran" dan gelir. Ancak, Şahmeran'a ilişkin tüm efsanevi kayıtlar ve Şahmeran efsanelerine özgü tüm betimlemelerde varlık dışıdır. Akdeniz Bölgesi'nin Tarsus ilçesinde yaşadığına inanılıyor.⁸⁰ Şahmeran'la tanışan ilk insanın ismi bazı kaynaklarda Belkiya olarak geçerken, bazı kaynaklarda bu isim Camşab olarak değişmektedir. Kimi kaynaklarda ise Şahmeran'la İlk buluşan kişinin Lokman olduğu anlatılmaktadır. Şahmeran efsanesinin sonunda Şahmeran'ın öldürülüş olayı, her değişik söylenceye ortak sonudur. Bu ortak sonun, yani Şahmeran'ın öldürülüşünün ana amacı insanın sağlık ve şifa bulmasıdır. Hatta bazı anlatımlarda Hekim'in Şahmeran ile karşılaşması uzun uzun anlatılmakta, şifa veren otların neler olduğu Lokman Hekim'e Şahmeran tarafından

⁷⁹ Deniz Karakurt, Türk Söylence Sözlüğü, E-kitap, İstanbul, 2011, s.238

⁸⁰ Rıza Türker, Anadolu Ve Türk İnanışlarına Ait Ögelerin Son Dönem Türk Korku Sinemasında Hikaye Olarak Kullanılması "Alkarısı İnancı", Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008, s.22 (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)

söylenmektedir. Şahmeran efsanesine kaynak olabilecek bir diğer mitolojik konu da "Medusa"dır. Yunan mitolojisinde Perseus tarafından başı kesilen Medusa fiziksel olarak aynı yılanlar kraliçesi Şahmeran'a benzemektedir.⁸¹

Şahmeran efsanesi günümüze ulaşmadan önce de bir çok yerde kendini belli etmiş dillerde dolanmış ve ülkelerde hatta imparatorluklarda efsaneleşmiş ve hikayeler, masallar anlatılmıştır. Geçmiş İnan'a (eski adıyla pers imparatorluğu) dayanır ve o kültürden Türk kültürüne kadar sürekli yöreden yöre ye değışerek hakkında bir çok hikaye barındırmaktadır. Bazı yörelerde tıpkı antik yunan efsanelerinde bulunan medusa gibi yüzüne bakınca taşa dönüşeceğini anlatırken, kimi efsanelerde kendisine bulunduğu yörenin en yakışıklı gencini aşık edip kendisine köle yaptırmaktadır.

Efsanelerin en büyük ve en bilineni ise Türk kültüründe Mersin ilinin Tarsus bölgesindeki efsane bilinmektedir ve bu efsane aynı zamanda Lokman Hekim ile bağlantılı olarak anlatılmaktadır. Yılan hem eski mısırdaki hem de antik yunan da sağlığı simgesi olarak kabul edilmektedir hatta günümüzde de aynı şekilde kullanılmaktadır. Lokman hekim doğmadan önce babası da kendisi gibi hekimdir ve doğmadan önce önce oğlunun hekim olacağını bilir ve ona lokman adını verir. Lokman hekim okuyamaz ve geçimini sağlamak için odun satmaktadır ve bir gün çok çaresiz kaldığını hisseder ve orman yolunda kaybolmuştur ve ıssız bir mağaraya girer ve orada Şahmeranı görür. Şahmeran, kendisinden korkmamasını ve yardım etmesini ister ve mağarasına giderler. Kırk gün boyunca Lokman Hekim ona yardım eder ve iyileşmesine yardımcı olur evine geri dönmek istediğinde ise şahmeran ölümünün insanlar elinde olacağını ve öldüğünde neler yapacağını, insanların hastalıklarına hangi ilaçların ve hangi karışımların iyi geleceğini söyler ve Şahmeranın ölümü dediği gibi gerçekleşir.

Türk kültüründen çok ilk ortaya çıkış yeri Mısır olup eski Mezopotamya da doğmuş ve kültürler yerli halk efsaneleri kulaktan kulağa gezinerek kendi yörelerine uydurmuş ve efsanelerini anlatmıştır. Filmlerde kullanılışı ise 1993 yapımı aynı adlı filmidir. Filmde küçük bir çocuk dedesiyle birlikte yoksul fakat huzurlu bir hayat sürmektedir. Dedesinin anlattığı yılanların şahı masalından oldukça etkilenmiştir ve bir gün arkadaşlarıyla birlikte Bizans harabelerine gider orada hem antika kaçakçıları ve hem de yılanların şahı Şahmeran ile karşılaşır. Film başlangıcında bir cam üzerine boyanan Şahmeran ile başlar ve hikayeler ile devam etmektedir. Şahmeran'dan korkan küçük çocuk zamanla alışır ve mağaraya daha sık giderek

---

⁸¹ <http://www.turquie-culture.fr/pages/histoire/cilicie-mersin/tarsus-et-le-hammam-de-sahmeran-conte.html> (Erişim Tarihi: 22/08/2017)

şahmerana ziyarette bulunur. Efsane deki gibi şahmeran kendi ölümünü anlatmıştır ve filmin sonunda Şahmeran büyük parçalara ayrılarak büyük kazanlarda kaynatılmıştır. Şahmeran son kez çocukla konuşup onun kendisine ihanet ettiğini düşünmesini bırakıp ona sadece başımı kaynatacakları kazandan içmesini tembih etmiştir ve böylelikle çocuk ölümsüzlüğe sahip olmuştur. Filmin sonunda ise küçük çocuğun dedesi Şahmeran hikayelerine devam etmektedir fakat çocuk artık gerçekleri gördüğü için hikayelere inanmaz ve hayatları filmde gösterildiği gibi devam etmektedir. Şahmeran insanlar tarafından öldürülmeden önce bütün hastalıklara iyim gelen ilaçları ve karışımı bilmektedir fakat ölümünden önce hem Lokman hekime ve bir başka efsanede ise başka bir küçük çocuğa ölümsüzlüğü sunmuştur.

Şahmeran kimliğinin izlerini Anadolu efsanelerinde farklı bedenlerde görmekteyiz. *“Şahmeran bu; isterse yılan, isterse kadın, dilerse yarısı kadın yarısı yılan ve hatta iyilik (melek) ya da kötülük (şeytan) ve hatta aklına eserse bir erkek olarak ya da öç olan bir kılıç ve hatta bir çobanın atasında karşımıza çıkabilmektedir. Tanrı Zeus bile tehlikeli bir yılanla dönüşmemiş miydi Şahmeran neden bu kadar kılığa girer ki ?”*. Şahmeran ilk kimliklerinde koruyucu ve bağışlayıcı olsa da tek Tanrılı dinlerde yılanın Havva Ana’ya yasak meyveyi yedirmesi efsanesi ile birlikte Şahmeran’da yer altının karanlık gücü şeytanla özdeşleştirildiği olmuştur. Şahmeran Anadolu da motif olarak gövdenin yukarısı kadın aşağısı yılan olarak betimlense de bu tasvire çeşitli gömlekler giyerek ulaşmıştır. *“Şahmeran için akla gelen ilk motif yılan motifidir. Çağrıştırdığı simgeler ve anlamları ile her bahar mevsiminde deri değiştiren yılan Anadolu insanların Şahmeran’ı olmuştur. Yılanla bir başka eş anlamlı olan motif ise Çin kültüründe Ejder motifidir ve havanın, suyun ruhu olduğuna inanılır. Bu betimlemeler hayattaki en değerli hazinelerin ve hayat ağacının bekçisi olarak kabul görmektedir.* ⁸²

Şahmeran antik yunan efsanesine benzemenin dışında Çin efsanesinden de benzer özelliği bulunmaktadır, bu benzerlik yılan olmasa da yılan gibi uzun ve onun gibi iyilik ve kötülük sembolü olarak kullanılmaktadır. Türk efsaneleri ne kadar iyi olarak gösterse de şahmeran onu öldürenlerden öldüğü zaman bile bir nevi intikam almaktadır ve ona yardım edenleri sonsuz yaşam ya da bütün hastalıklara iyi gelen ilaç ya da karışımları söylemekte olup, onlara rahat bir yaşam sunmaktadır. Şahmeran masalları ve efsaneleri genellikle Akdeniz bölgesinde anlatılırken sadece bir kez aynı adlı filmde İstanbul da bahsedilmiştir fakat en yaygını Akdeniz bölgesi ile birlikte olmakla Mezopotamya bölgesinde anlatılan efsanedir. Üst tarafı yılan alt

---

⁸² Tankut Sözeri, İnançlarda Şahmeran, Asa Kitabevi, Bursa, 2006, s.18

tarafı kadın olarak betimlenen Şahmeran yılan sembolünden yola çıkılarak günümüze kadar gelen sembol sağlığın ve iyi yaşamın sembolü olarak kullanılmıştır ve günümüzde de aynı şekilde devam etmektedir.

2.6. Gulyabani, 666, İtbarak

2.6.1. Gulyabani

Resim 5: Gulyabani

Gul-i beyabani şeklindeki isimle de karşımıza çıkan bu mitolojik yaratık, gezginlere ve yolculara uğrayıp onları mahveden canavardır. Daha sonraları Anadolu Kültüründe Ahubaba ile beraber anılmaya başlamış ve insan yediği düşünülen kocaman, uzun sakallı ve asalı bir dev olarak tasavvur olunmuştur. Bazı Türk halklarının geleneksel demonolojik görüşlerine göre, her zaman kadın kıyığında olduğuna inanılan mitolojik bir varlık. "Guleybani" ve "Aleybani" seklinde de rastlanır. *"Adı uydurma hikayeler ile geçen Gulyabani korkunç bir varlık olarak tasvir edilip günün karanlık zamanlarında çölde ve mezarlıklarda birisi koşuyor ise onun gözüne canlı gibi görünüp korkutmaktadır. Bütün vücudu kirli ve kıllarla kaplı olan bu yaratık aynı zamanda çok pis kokmakta olup ayakları ters durmaktadır. Günün gündüz vakitlerini mezarın içinde geçirip gece vakti ise ölülerin arasından uyanıp dolaşmaya başlar. At sürmeyi ve atların kuyruğunu örmeyi çok seven bu yaratık çöllerin ve terk edilmiş toprakların efendisi konumundaydı. Yolu çöllere ve harabelere düşen yolcuları yollarından edip onların hayatlarına mal olurdu."*⁸³ Gulyabani tasviri ilk kez anlatıldığı gibi "Süt Kardeşler" adlı filmde gösterilmiştir. Film komedi konulu olmasına rağmen Gulyabani tasviri insanları filmde korkutmaya yönelik kullanılmıştır fakat tasvir edilen Gulyabani izleyiciyi güldürmektedir çünkü onun bir maske ve içinde tahta bacak kullanan birisinin olduğu öğrenilince korkan ev halkı da artık korkmamaya başlamıştır.

Gulyabani de Şahmeran gibi birden fazla efsanede yer almaktadır. Gulyabani efsanesi Pamir Kırgızlarının metinlerinde efsanevi olarak belirtilse de Kar Adam Yeti ya da diğer adı ile Koca Ayak Yeti efsanesi ile benzeşmekte olup bu ve bunun gibi

⁸³ Rıza Türker, Anadolu Ve Türk İnanışlarına Ait Ögelerin Son Dönem Türk Korku Sinemasında Hikaye Olarak Kullanılması "Alkarısı İnanıcı", Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008, s.14 (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)

efsanelerin yaygınlaşmasında büyük rolü vardır. Yeti efsanesi olarak bahsedildiği kısımda dağın tırmanış kısımlarında sürekli gezinir ve dağcılara korku salarak onların ölümüne ya da onları korkutarak çıkışı olmayan yola sürükler ve intihar etmelerini sağlayan bir yaratık olarak tasvir edilir. Bir diğer efsane ise, çöllerde avcı olarak sarı ve kırmızı tüylerle kaplı insan boyutlarında çirkin fakat insan üstü güçlere sahip olan bir yaratık olarak tasvir edilir. İnsanların yanına yaklaşip onlarla insan gibi konuşur ve güreşmeyi önerir, güreşte avcı kazanırsa Gulyabani yenilgiyi kabul edip gider fakat güreşmeyi Gulyabani kazanırsa, avcıyı çöllerde yanlış yere sürükler hasta olmasını sağlar ve öldüğünde ise kanını içmek için başında bekler.⁸⁴ Gulyabani efsanelerde benzer şekilde anlatılmakta olup en belirgin ve en çok benzeyen özelliği ise uzun vücut tüyleri ve insanüstü güçlerinin olmasıdır. İnsanları bir şekilde korkutup kendinden kaçırsa da onlara tuzak kurup insanları ye yemektedir ya da onların ölümünü izleyip öldükten sonra kanlarını içen bir yaratık olarak tasvir edilmektedir.

Gulyabani'nin filmlerde yer alması ilk kez Türk sinemasında Ertem Eğilmez'in yönetmenliğini yaptığı "Süt Kardeşler" adlı filmde olmuştur. Film korku unsuru olarak değil de komedi unsuru olarak Gulyabani yi ele almıştır. Filmin konusu ise kısaca şu şekildedir: Yıllardır kimsenin sahip olamadığı konağın sahibi Melek Hanım sutoğlu Şaban sanıp da Şaban'ın arkadaşı Ramazan'ı eve alır. Fakat sinirli abisi Hüsamettin'e Ramazan'ı damadı Bayram olarak tanıtır. Konağa gelen gerçek Şaban ve gerçek Bayram'ın işleri karıştırdığı yetmiyormuş gibi bir de damat Bayram'ın babasının eve Gulyabani adında bir esrarengiz canavarı konağa illet etmesi her şeyi birbirine karıştıracaktır.⁸⁵ Süt Kardeşler adlı filmde iki yıl önce, Metin Erksan'ın yönettiği ve Exorcist adlı Amerikan yapımından uyarılma şeytan ise orijinalinin ucuz bir kopyası olmaktan öteye gidemese de Türk Sineması'nda inanç ögesi kullanılması konusunda bir ilk olmuştur.⁸⁶

Efsaneler ile yola çıkılarak gidilen mitolojik canlılar olarak ta bahsedilen filmlerde inanç açısından ilk olsa da sonraki yıllarda çekilen filmlerde çok fazla değişiklik yapılmamış ve Gulyabani Türk sinemasında bir kere ele alınarak çekilmiştir. Türk korku sinemasında son zamanlarda yapılan filmlerde ise konular ya mitolojik hayvanları sembolleştirerek ele alınır ya da direkt inanç sisteminin içinde bulunan canlılardan ya da insan gözüne görünmeyen varlıklardan yola çıkılarak sinemaya gerçek hayatta olması muhtemel hikayeler ile birleştirilerek yola çıkılmış ve izleyicinin beğenisine sunulmuştur. Filmler de olduğu gibi gerçek hayatta

⁸⁴ <https://gizlilikler.tr.gg/Gulyabani.htm> (Erişim tarihi 27/08/2017)

⁸⁵ <https://www.sinemalar.com/film/2247/sut-kardesler> (Erişim tarihi 27/08/2017)

⁸⁶ Rıza Türker, Anadolu Ve Türk İnanışlarına Ait Ögelerin Son Dönem Türk Korku Sinemasında Hikaye Olarak Kullanılması "Alkarısı İnancı", Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008, s.3 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**)

anlatılan efsaneler den bahsedilmektedir, bazen filmin içinde yer aldığı konunun bile çoğu kitap ta ya da eski yıllarda bahsedilen bir efsane olduğu, bazı olaylardan sonra yaşanması imkansız ya da bazı kötü olayların sırasıyla gerçekleşmesinin ardından zincirleme olaylar birbirini izleyeceği anlatılmaktadır.

İstem dışı ya da geçmişten beri intikam almak isteyen birisi filmlerde büyülere başvurarak eski mitolojik yaratıkları inanç sistemine yerleşmiş varlıkları dünyaya geri getirerek amacına ulaşmak için onlarla işbirliği yapar ve insanların hayatına musallat ederek amacına ulaşmaya çalışır. Süt Kardeşler filminde olduğu gibi oğluna kalacak miras için sevmediği kadının kızını zorla da olsa gelini olarak kabul eder kadın aklını yitirip bütün mirasın dolaylı yoldan oğluna geçmesini sağlamak için Gulyabani kostümüyle evin bahçıvanını ev sakinlerinin göreceği şekilde onlara musallat eder ve amacına ulaşmaya çalışır. Olaylar sonradan çözüldüğü zaman ise her şeyin birer düzmece olduğu anlatılır ve ev sakinlerinin yaşamı normale döner.

2.6.2. 666

666, İncil'de geçen Deccâl'in sayısı ve işaretidir. Deccâl, sözlükte "*bir şeyi örtmek, yaldızlamak ya da boyamak*" anlamındaki decl kökünden türeyen bir sıfat olup klasik kaynaklarda "âhir zamanda ortaya çıkıp göstereceği hârikulâde olaylar sayesinde bazı insanları dalâlete sürükleyeceğine inanılan kişi" diye tarif edilir. Deccâl kelimesi, Kurân-ı Kerîm'de geçmemektedir. Hz. Muhammed'e nispet edilen rivayetlerde "muhatabını aldatmak gayesiyle güzel sözler söyleyen kişi; bir kaşı ve gözü bulunmayan kötü kimse" anlamındaki Mesîh kelimesiyle birlikte "el-mesîhu'd-deccâl" ve "mesîhu'd-dalâle" şeklinde kullanılmıştır. Deccâl, tarihte Babil mitolojisindeki Kaos mitlerine dayanır. Burada Suların ve Karanlıkların hakimi Tiamat, tanrılara isyan etmiş, Tanrı Ea'nın oğlu Marduk tarafından mağlup edilmiştir. Dünyanın sonuna doğru tekrar tanrılara karşı çıkacağına inanılmaktadır. Eski İnançlarında görülen iyiliği temsil eden akıl tanrısı Ahura Mazda'nın karanlıkta yaşayan muhalifi Angra Mainyu ile devamlı mücadelesi, Deccâl kavramının ilk köklerini teşkil etmektedir.⁸⁷

666 sayısının Deccâl'le ilişkilendirilmesinin sebebi Kitabı Mukaddes'in Vahiy cüzinde kıyamete dair görüşü sırasında Yuhanna'ya 666 sayısının Şeytanın rakamı olduğunun ve bu sayının bir kişiyi belirttiğinin söylenmesidir. Yuhanna zamanında yeryüzünü yöneten İblise Roma İmparatoru Neron, hayli uygun bir adaydır. İbrani

⁸⁷ Mustafa Kaplan, Rivayet Değeri Açısından İbn Sayyad Kıssası, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri (HADİS) Anabilim Dalı, Ankara, 2006, s.124 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**)

alfabesi kullanılırsa, ilk Hıristiyanların acımasız katili “Sezar Nero”nun isminin sayısal karşılığı 666 çıkar. Her ne kadar Hz. İsa havarilerine ikinci gelişinin vaktinin hiç kimsenin bilmediğini kesin bir şekilde söylemiş olsa da, kimi Hıristiyan teologlar asırlardır Deccâl’in iktidara gelişi ve yeryüzünü 7 yıl boyunca yönetmesini, iyi ile kötü, İsa’nın orduları ile Şeytan’ın orduları arasındaki son savaş olan Armegeddon’u başlatacağını söylemektedir.⁸⁸ Hıristiyanlığın ilk yıllarında Neron Deccâl olarak düşünülürken, Haçlı seferleri sırasında Yahudiler Türkleri Deccâl olarak görmüş, Türklerin İsrail’in intikamını alarak Hıristiyan kiliselerini ahıra çevireceğini düşünmüştür. Vahiy kitabında Deccâl’in simgesi 666’dır: *“Hikmet buradadır. Anlayışı olan, canavarın sayısını hesap etsin: çünkü insan sayısıdır ve onun sayısı altı yüz altmış altıdır”*⁸⁹

666 rakamı sürekli şeytanın rakamı yahut kötülüğe işaret edilirken aslında numaralandırılmış İbrani alfabesine denk gelmektedir ve bunu bilen çok az insan bulunmaktadır. İbrani alfabesine bakılarak harflerin karşılığına denk düşen numaralandırma ebced hesabına benzemekte olup her harfin karşılığına denk gelen rakamların toplanmasına denmektedir fakat, İbrani alfabesinin de Arap alfabesine benzeyen yönleri vardır tıpkı harf seslendirilmesi gibi fakat Arap alfabesinde harflerin karşısına gelecek rakam bulunmamaktadır bu ancak ebced hesabı ile yapılmaktadır. Harflerin karşılığına denk düşen Roma İmparatoru Neron için ise Hristiyanlara ilk zulmeden olarak bilinir ve zorba bir yönetim benimsendiği için ona Deccal denmiş ve isminin harflerinden oluşan hesaplama karşılık 666 rakamı getirilmiştir. Harflerin toplamlarından oluşturulan yada harf seslendirilmelerinden meydana gelen 666 rakamı başka harfler ile toplansa da sürekli zorba bir yönetim sistemi benimseyen başka imparatorların isimlerine denk gelmektedir ya da tarih te büyük kıyımlara yol açan diktatörlerin isimlerine denk gelmektedir.

Deccal den ünlü Fransız kahin Nostradamus da söz etmektedir:

*“Amerikan iktidarı yüzünden Londra’nın başkanı
İskoçya Adası’nın buz kalıbında yatacak
Kızıl Krallığı, bir o kadar müzevir Deccâl bulacak...
Ve o hepsini savaşa sokacak...”*⁹⁰

İlk inanç eseri olarak Didache’de deccâl dünyanın zalim hâkimi, şeytanî kuvvetlere sahip bir varlıktır. Irenaeus’tan itibaren kilise babalarının konuları arasına deccâl de girmiştir. Irenaeus, “*anti-christ*”in mistik 666 sayısı üzerinde durup onu

⁸⁸ Katherine Dixon, Dünyanın 99 Büyük Gizemi, Mitra Yayınları, İstanbul, 2009, s.80

⁸⁹ Kitab-ı Mukaddes 1988 Vahiy. XIII. 13.

⁹⁰ <https://gizlilikimlir.tr.gg/666.htm> (Erişim Tarihi: 27/08/2017)

Roma İmparatoru Lateinos ya da tercihen Teitan ile özdeşleştirirken Vahiy kitabındaki imparatorun şeytanî deccâl olduğunu belirten açıklamaya dayanmıştır. Tertullian, deccâl terimini bütün dinsiz ve âsi kimseler, Cyprian da ayrılıkçılar için kullandı. İslâm'ın doğuşundan sonra ortaya çıkan Grekçe sahte Methodius metni Latinceye de çevrilmiş, bu eserdeki deccâl tasvirleri Ortaçağ kiliselerinin vazgeçemediği kör, topal ve her türlü melânete cüret eden bir insan şeklinde halkı şartlandırmıştır.⁹¹ *“Deccal ortaçağdan itibaren yeniden ilgi görmeye başlamış ve günümüzde adı anılmadan hatta çoğu zaman ne adı nede 666 rakamı anılmadan üstü kapalı olarak bahsedilmektedir. Deccal dünyanın sonunu getirecek bir savaş başlatacak ve bütün dünyadaki yaşam sona erdiğinde ilk başlangıcından beri kötülük yeniden hakim olacak ve zalim, zorba yönetimler başa gelecektir.”*

Deccal'in rakamı olarak gösterilen 666 rakamı hakkında yönetmenliğini Morgan Freeman'ın üstlendiği ve National Geographic kanalında yayınlanan Morgan Freeman ile İnancın Hikayesi adlı belgeselde Bizi Bekleyen Bir son Var mı? Adlı bölümünde ise 666 rakamından ve Deccal'den şu şekilde bahsedilmektedir:

“Milattan sonra 100 yılında yazılmış olan Vahiy kitabında Deccal ile savaşın yaklaştığını haber vermektedir. Anlayabilen canavara ait sayıyı hesaplasın, çünkü bu sayı insanı simgeler, bu sayı ise 666 sayısıdır. Vatikan yakınlarında bulunan ‘Casanatense Kütüphanesi’nde bulunan Vahiy kitabında Deccal ve 666 rakamı sırları bulunmaktadır ve hesaplamasında nelerin dikkate alınarak yapıldığı gösterilmektedir. Vahiy kitabı dünyanın sonuna ve kıyamete dair bilgiler içeren bir kitaptır. Çok fazla sembol bulunmaktadır ve kehanetler içermektedir, aynı zamanda politik bir kitaptır kötülüğün nedenine dair politik söylemleri bulunmaktadır, veya kötülüğün sorumlusu. Bu sayının 666 sayısının kimden bahsettiği konusunda bir çok tartışma oldu. 666 sayısının İmparator Neron'dan bahsettiği hakkında güçlü iddialar bulunmaktadır. Neron milattan sonra 54 ve 68 yılları arasında Roma İmparatoruydu. O zamanlar Hristiyanlar Roma ya yeni gelmeye başlamıştı. Numerik değerleri Kaysar Neron ismine uyguladığınızda ve topladığınızda 666 elde edilmektedir. Antik Yunanca ve İbranicede her harfin bir sayı değeri vardır. İmparator Neron'un ismini İbranice yazdığınızda Kaysar Neron'un değerleri toplamı 666 ediyor. Fakat toplamı 666 eden Neron dışında daha bir çok isim var. Vahiy kitabının Mısır'daki bir arkeolojik kazıda bulunan başka bir kopyasında canavarın Neron olduğu doğrulanıyor. Bu parçaların ilgi çekici özelliği şu: iki farklı sayı elde ediyoruz. Ki harfi 600 kisi 60 sigma harfi de 6, yani 666. Burada da ki, yotta ve sigma harfleri var. 616

⁹¹<http://www.islamansiklopedisi.info/dia/maddesnc.php?MaddeAdi=deccal> (Erişim Tarihi: 27/08/2017)

ediyor üzeri çizgili. Bu sayının Neron ihtimalini ortadan kaldırdığını düşünebilirsiniz. Fakat Neron'un kimliğini doğrulamaya yardımcı olabilir, çünkü Neron'u Latin usulü yazdığımızda bu sayıyı elde ediyoruz, Nero Kaysar. Neron ismindeki son N harfi olmadan N harfi 50, yani 666 eksi 50 oluyor yani 616. Yani sadece çıkarma işlemi yaparak 616 rakamı ile aynı kişiye ulaşıyoruz. 666 kodunun İmparator Neron'u temsil ettiğini biliyoruz ve neden ilk Hristiyanlar Neron'a Deccal dediler bunun sebebi ise İmparator Neron Hristiyanlara zulmetmesi gibi bir çok şey nedeni ile sevilmiyordu, ve bu meydana bulunan dikilitaş hipodromun tam olarak ortasında yer alıyor adı ise Sekos Neronyus. Hipodromda yarışlar düzenleniyordu, orayı aynı zamanda Hristiyanlara zulmetmek için kullanıyorlardı. 64 yılında Roma'da büyük bir yangın çıktı şehrin büyük bir kısmı hasar gördü ve Neron Hristiyanları suçladı ve bir çoğunu bu hipodromda infaz etti. İnanişâ göre Neron bir çok kişi tarafından Roma'da kilisenin kurucusu olarak kabul edilen Petrus'u bile infaz etmiştir. Petrus'un baş aşağı çarmıha gerildiği söylenir, bazıları da yakılmış. Petrus'un anısına burada Aziz Petrus bazilikası bulunmaktadır. İmparator Neron intihar ettikten sonra bile geri gelip iktidara gelme gücünde olacağından korkuluyormuş. Bunun için ondan gizli bir kod ile bahsetmek güvenliymiş. Onların yaşadığı koşullarda yaşayan Hristiyanlar için hesap günü ne kadar çabuk gelirse o kadar iyiydi. Hristiyanların kıyamet anlayışı Roma'daki zulümden etkilenmiştir. Bu zalim imparatorluk Kudüs'ü yıkmış ve Hazreti İsa'nın ilk müritlerine zulüm etmişti, bu fikir o zamandan beri farklı bir inanişâ sıçramış durumda, farklı bir zalim imparatorluğu hedef alıyor. Kıyametin hepimizi yutacağı tehditinde bulunuyor."⁹²

Zamanla deccâl ile ilgili çok sayıda risâle yazıldı ve Ephrem, Bede, Methodius, Adso, Nerses, Kudüslü Cyril, Chrysostom ve diğerlerine atfedildi. Halk arasında bu menkıbeler büyük ilgi gördü. Bunlar üzerinde Grekçe, Latince, Süryânîce, Koptça, Ermenice, Farsça, Arapça başta olmak üzere çeşitli dillerde eserler yazıldı. İslâm'ın doğuşundan sonra ortaya çıkan Grekçe sahte Methodius metni Latinceye de çevrilmiş, bu eserdeki deccâl tasvirleri Ortaçağ kiliselerinin vazgeçemediği kör, topal ve her türlü melânete cüret eden bir insan şeklinde halkı şartlandırmıştır. Doğu Hristiyanlığı'na mensup bazı kişilerin, daha sonra da Batılıların Hz. Muhammed'i 666 rakamına uydurma çalışmalarına (Maometis şeklinde) Deccâl ilan etmeye kalkışmaları, Batı'da iç kavgalarda ileri gelen dini veya siyasi liderlerin birbirlerini Deccâl veya "Deccâl'in Öncüsü" diye itham etmeleri, Yahudilerin Haçlı seferlerinde Deccâl'e bel bağlayarak Türk denilen bir Deccâlin

---

⁹² National Geographic belgesel kuşağı 'Morgan Freeman ile İnancın Hikayesi: Bizi Bekleyen Bir Son Var mı' bölümünden

İsrail'in intikamını alıp Hıristiyan kiliselerini ahıra dönüştüreceğini yaymaları, Deccal düşüncesinin insanlarca nerelere kadar çekileceğinin kanıtıdır.⁹³

Günümüzde çağdaş Batılı yazarlar deccâl kavramını tarihî şahsiyetlerle özdeşleştirmeyi uygun görmemektedir. Genel anlayışa göre deccâl henüz zuhur etmemiştir. Kudüs'ün merkezinin boylamı 31 derece 47 dakika kuzey, enlemi de 35 derece 13 dakika doğudur. Bu iki sayının alt alta toplamından 666 sayısı elde edilir ve bu, kıyamet sırasında Deccâl'in Kudüs'te ortaya çıkacağına işaretidir.⁹⁴ 666 rakamından, Deccâl'in yarın dünyaya geleceği sonucunu çıkararak ve bebeklerini 6 Haziran 2006'da doğurmak istemeyen anne adayları, sezaryen için hastanelere akın etti. Bunlardan biri olan Melissa Parker isimle İngiliz kadın, doğumunu daha önce yapmak için hastane yönetimini ikna etmeye çalıştı... "The Omen" (Kehanet) filminin etkisinde kalan Parker, 6.6.6 tarihinde bebeğini dünyaya getirmekten korktuğunu belirterek, "Çocuk kötü birisi olacak diye çok korkuyorum. Daha kötüsü, bebeğimin kendisi şeytan ya da Deccâl olabilir" dedi.⁹⁵

2.6.3. İtbarak

Resim 6: İtbarak

Eski Türk destanlarında sözü edilen, Türklerin sürekli savaşa tutuştukları, o zamanki Türklerin kuzeybatısında yaşayan "köpek baslı insana benzer yaratıklar". Efsanelere ilk defa "Çok tüylü köpek" manasında geçmiştir. Oğuz Kaan destanlarına göre, "İtbarak'ların yurdu, kuzey-batıya doğru uzanan, karanlık ülkeleri içindeydi. Oğuz Han, 'İtbarak'lara karşı bir akın yapmış, fakat yenik ayrılıp, dağlar arasındaki bir nehrin ortasında bulunan, küçük bir adacığa sığınmak zorunda kalmıştı.⁹⁶ Bu adacıkta, savaşta ölen askerlerinden birinin karısı da, bir çocuk doğurmak zorunda kalmıştı. Fakat buraya sığınan Oğuz Han'ın, ne bir çadırı ve ne de bir evi vardı.

⁹³ <https://archive.org/details/antichristlegen00keangoog> (Erişim Tarihi: 28/08/2017)

⁹⁴ I. Yuhanna , 2/18-22 , 4/3: II. Yuhanna, 7.

⁹⁵ <https://gizlilikimlir.tr.gg/666.htm> (Erişim Tarihi: 27/08/2017)

⁹⁶ Rıza Türker, Anadolu Ve Türk İnanışlarına Ait Ögelerin Son Dönem Türk Korku Sinemasında Hikaye Olarak Kullanılması "Alkarısı İnanıcı", Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008, s.21 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**)

Kadın, ağaç koğuşuna girmiş ve orada çocuğunu doğurmak zorunda kalmıştı. Oğuz-Kağan, kadının esenlikle doğum yapmasına sevinmiş ve çocuğa da, Kıpçak adını vermişti". Eski Türk efsanelerine göre "Kıpçak" sözü, "ağaç koğuşu" anlamına geliyordu. Bildiğimiz üzere "Kıpçak" lar, Altay dağlarının batısından, ta Güney Rusya içlerine kadar uzanan, büyük Türk kitleleri idiler. Herhalde Kıpçak sözü de, çok eski çağlardan beri meydana gelmiş, bir kavim adı olmalıydı. Fakat Türk destanlarını yazanlar, Kıpçak'la "ağaç koğuşu" arasında bir benzerlik bulmuşlar ve bu yolla, Kıpçak Türklerinin türeyişlerini anlatmak istemişlerdi.⁹⁷

Mitolojilerde ve mitolojik varlıklarda benzerlik bu mitolojik varlıkta da kendine benzeyeni Antik Mısır da bulunmaktadır. Antik Mısır da köpek başlı olarak tasvir edilen 'Anubis' yani ölüm ve cenaze tanrısı bulunmaktadır. Anubis'in çakal başlı olma sebebi ise mezarların etrafında çakallar dolaşmasıdır. Mezarlar da Anubis'i ilgilendirdiğinden çakal başlı olarak tasvir edilmiştir. Anubis'in izi neredeyse tüm mezarlarda görülür. Antik Mısır inancına göre Anubis'in mezarları koruma gücüne sahip olduğu bilinmektedir. Bu yüzden mezarların girişine mezarları korusun diye Anubis heykelleri konulmuştur. Ayrıca Anubis bizde bilinen ismi ile mahşer günü ruhu tartan tanrıdır. Terazisinde ölünün ruhunu temsil eden kalbi ile Adaletin tanrıçası Ma'at' ın tüyünü tartar. İyi birinin kalbi tüye karşı hafif gelir ve ölünün ruhunu gökyüzüne bir daha doğması için gönderir. Eğer kötülük yapmış biri ise tüy hafif gelir ki bu durumda o kişinin ruhu yer altı ülkesine yılanlara gönderilir. Bu da sonsuz azap demektir.⁹⁸ Türk mitolojisinde bulunan İtbarak ile benzer yönleri tasvir edilmiş ve savaş ölüm ve cenaze ile ilgili odaklandırılmıştır.

Antik Mısır dışında bu efsane kendisine Avrupa, Hint, Finlandiya ve Rusya taraflarında da yer bulmaktadır. Köpek başlı insanlarla ilgili efsaneleri, Hindistan'da ve güney bölgelerinde de görüyoruz. Hint Mitolojisi zaman zaman, köpeğe daha fazla önem vermişti. Bu sebeple Hindistan'daki köpek başlı insanlar, aşağı bir sınıfı değil; soylu Hintleri temsil ediyorlardı. Motifin, eski Yunan'da ve Avrupa'da görülmüş olmasına rağmen, Türklerde de bunların benzer şekillerini görmüyor değiliz. Meselâ Doğu Göktürk devletinin önemli bir bölümünü meydana getiren. Tarduş Türklerinin ataları da, "Başı kurt ve vücudu insan olan" bir kimse idi. " Köpek başlı insanlara, Çin efsanelerinde de büyük bir yer verilmişti. Çin'in kuzeyinde ve Mançurya'da oturan bazı kavimler Çinlilere göre köpek başlı idiler. Bu efsaneler Çin'de, çok daha

⁹⁷ Bahaeddin Ögel, Türk Mitolojisi, cilt-1, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2010, s.182

⁹⁸ <http://www.egyptianmyths.net/anubis.htm> (Erişim tarihi 29/08/2017)

eski çağlarda başlamıştı. Hatta diyebiliriz ki, Çin'in köpek bağı efsaneleri, Yunanistan'daki efsanelere nazaran daha eski idiler". Mançurya'nın kuzeyinde oturan iptidaî Moğollar, köpeğe büyük bir önem verirlerdi. Onlarca köpek, hem kutsal ve hem de kendi milletlerinin atası idi. Bu sebeple Oğuz-Kağan destanına köpek başlı insanlar motifinin, Çin'den mi, yoksa Avrupa'dan mı geldiğini, kolayca kestirmek mümkün olamamaktadır. Cengiz-Han devrinde yazılmış olan Oğuz destanları, daha çok Batı ile ilgileri olan yazarlar tarafından kaleme alınmışlardı. Bu sebeple Oğuz destanlarında köpek başlı insanlar, Kuzey Rusya ile Finlandiya'da gösteriliyorlardı.⁹⁹

Oğuz Han destanında ise Kuzey Mançurya da yaşayan "Köpek Başlı" insanlardan da söz edilmektedir ve bu insanlardan aşağı olarak değil de soylu insanlar olarak bahsedilmekteydi çünkü Oğuz Han destanı bir nevi Türklerin hem de türeyiş destanını anlatmaktaydı çünkü Türklerin soyunun devamını köpekler korumuş ve getirmiştir. Oğuz Han destanının da ise şu şekilde bahsedilmektedir:

"Türkler "Barak" derlerdi, Kara tüylü köpeğe, Böyle ad verirlerdi, büyük soylu köpeğe. Aslında efsaneler, bir köpek anarlardı. Onu da köpeklerin, atası sayarlardı. Bu köpek soylu idi, çok büyük boylu idi, Av çoban köpekleri, hep onun oğlu idi. Kuzey-batı Asya'da güya "İt-Barak" vardı, Türklerse İç Asya'da, onlara uzaklardı. Başları köpek imiş, vücutları insanmış, Renkleriye karaymış, sanki Kara Şeytanmış. Kadınları güzelmış, Türklerden kaçmaz imiş, İlâç sürünürlermiş, ok mızrak batmaz imiş. Destanda denilmiş ki, Oğuz-Han yenilmişti, Bir adaya sığınıp toplanıp derilmişti. On yedi sene sonra, Oğuz onları yendi. Kadınlar yardım etti, orada savaş dindi. Oğuz bu bölgeleri, "Kıpçak-Beğ" e il verdi, Bunun için Türkler de, oraya "Kıpçak" derdi."¹⁰⁰

İtbarak filmlere konu olmasa da Türklerin Türeyiş ve Oğuz Han destanının da, Avrupa da ve İskandinav ülkelerinde kendine yer bulmuş ve birkaç mitolojik canlılar ile benzerlik göstererek bu zamanlara kadar gelmiştir. Oğuz Han destanının da İtbarak Türkler ile savaşmış ve bir ada da esir düşmüşler ve bu şekilde Türklerin Türeyiş destanı başlamıştır. Bütün topluluklar köpek tasvirini her zaman için küçük ve alt sınıflarda görmüştür fakat Türkler soylu sınıfta görmüş ve ona büyük saygı göstermişlerdir. Sürekli Antik çağlarda kötülük ile ilişkilendirilmiş ve insanlığa sürekli zararlı bir varlık olarak gösterilmiştir ya da yer altında ölü insanlar için cenaze bekçisi olarak gösterilmiştir. Türk topluluğu dışında soylu sınıfta sayan olmamış

⁹⁹ Bahaeddin Ögel, Devlet Kitapları, Birinci Baskı, İstanbul, 1971, s.81-82

¹⁰⁰ Bahaeddin Ögel, Türk Mitolojisi, Cilt-1, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2010, s.399

fakat onu Antik Mısır da savaş tanrısı olarak göstermişler ve ölümden sonraki hayatın başlangıcında diğer dünya da bütün işleri yürüten ve kendisi gibi köpek başlı bir orduya sahip olduğunu tasvir ederek anlatmışlar ve filmlere konu etmişlerdir.

Tasvir edilişi sürekli olarak insanlarda daha güçlü, siyah tüylerle kaplı veya vücudu siyah deriye sahip ve insanlar ile sürekli savaş içinde olarak tasvir edilmiş olup kontrolü kendisi eline geçirmeyi planlayan bir kötü olarak gösterilmiştir. Tasvir edilişi sürekli aynı kalsa da efsanelerde sürekli değişmekte olan İtbarak yeniden anlatılışlarda bir kötülük timsali olarak gösterilmektedir, ilk başlarda yardımcı olmaya çalışsa da insanlar tarafından sürekli rahatsız edilmiş olup onlara karşı savaş açılmış ve ardından da barış sağlanmıştır. Türeyiş destanının da ise kadınların yardım ettiğini ve Türkler arasında savaşın bu şekilde son bulduğunu anlatmaktadır. Destan da ise yüceltmeler savaş öncesi başlamış ve onların görüntüleri korku olarak gösterilmiş olup, yardım sonrası ise soylu sınıfında yer almış ve köpeklerin atası ve en güçlüsü olarak gösterilmiştir. Hint efsanelerinde ise soylu sınıf olarak bahsedilirken, bazı efsanelerde ise kavimler olarak adlandırılıp soğuk iklim insanları olarak anlatılmaktadır. Rusya'nın kuzeyinde ve İskandinav ülkesi olan Finlandiya'nın kuzeyinde yaşadıkları anlatılmaktadır. Soğuk iklime normal insanların dayanamayacağı ve normalden daha güçlü, dirençli olarak bahsedildiği için kuzey de ve daha soğuk iklimlerde tasvir edilen şekilde insanların yaşadığı bahsedilmektedir. İtbarak efsanesi yıllar içinde değişmeden günümüze kadar gelmiş, Türeyiş Destanının başlangıcı olarak kabul edilmiş ve insanlara anlatılarak öğretilmiştir. Türklerin efsanelerinde mitolojik bir canlı olan İtbarak kendinden önce ya da sonraki efsanelerde benzer şekilde yer bulmuş, bağlantı kurulmuş ve insanlara anlatılarak öğretilmiştir. Yenilgisiz birer savaşçı, doğada vücutlarına sürdükleri ilaç ile yenmesi çok bir düşman ve insanların yaşam alanlarından uzak durdukları ve kendilerine ait hayatları gözler önüne sürmeden yaşamaya devam etmişlerdir.

2.7. Karabasan, Hortlak, Hayat Ağacı

2.7.1. Karabasan

Resim 7: Karabasan

Sözcük genel anlamda insanların kötü şeyler görmesi demektir. Korkulu rüyalardır. Bazı yörelerde Karakura veya Kamos adlı bir varlığın neden olduğu düşünülür. Ağır basma ifadesi de kullanılır. Karabasanlara kötü ruhların veya cinlerin neden olduğuna inanılır. Bu ruhlar bazen ölümcül olabilmektedir. Bazen uykuda ölen insanların bu varlıkların öfkeleri dolayısıyla öldükleri düşünülür. Kara basmak fiili ile kullanıldığında kâbus görmek veya bu nedenle hastalanmak manası verir. Moğolca Harah/Karah sözcüğü bakmak ve Harağah ise lanet anlamına gelir. Karabasanların günümüzde bilimsel olarak Uyku Felci diye tabir edilen durumla örtüştüğü görülmektedir. Buna göre uykunun bazı evrelerinde uyanılması halinde uyuma doğal döngüsünü sürdürmekte ve bilinç tam olarak açık olsa bile beden kımıldayamamaktadır. Bu durumda çeşitli sanrılarda görülebilmektedir.¹⁰¹ Türk halk inancında, gerçek sanılan kötü görüntü ve korkulu halüsinasyonlara verilen addır. Karabasu olarak da söylenir. Gerçekmiş gibi algılanan kötü rüyalardır. Karabasanın neden olduğu hastalığa da Karabastı denir. Hayalet görmeyi tanımlamak için de bu tabir kullanılır. Bazen de doğum yapan kadının ölmesi Karabastı'ya bağlanır. Azerice de "hayalet" sözcüğünün karşılığı "Karabasma"dır.

Karabasan genellikle uyku felci olarak gösterilmese de bilimsel isminden çok uzakta filmlere konu olmuştur. Bilimsel olarak insanı uykusunda ölümüne sebebiyet verdiği için filmlere konu olması da bir karakterin insanların üzerine sürekli kötülük ve onlara ve ailelerine zarar vererek ölümlerine sebep olur ve karabasan takma ismi ile adlandırılır. Türk ve Çuvaş halk inancında kâbus cinidir. Kâbuslara neden olan ve

¹⁰¹ Deniz Karakurt, Türk Söylence Sözlüğü, İstanbul, 2011, E-Kitap, s.119

bunun sonucunda hezeyan ve psikolojik bozukluklar ortaya çıkaran kötücül varlıktır. Sözcük, korku ve kötülük anlamları içerir. Karamak sözcüğü kötölemek, hor görmek anlamlarını barındırır. Karağ sözcüğü kimi yörelerde ise kâbus anlamında kullanılır. Karağı da ışığın az olduğu yerlerde görememe (ala körlük) hastalığını ifade eder. Moğolcada Karağ (Harağ) lanetlemek anlamı içerir. Gece uykusunda insanlara zarar veren *Karabasan* kötü ruh türünden Albastı gibi varlıklarla da ilişkili düşünülmektedir. Mitik tasavvurlarda net bir tasviri ve görüntüsü belirtilmeyen bu varlık bazı varyantlarda küçük ama çok ağır bir erkek olarak tasvir edilebilmektedir, fakat genel anlatımlarda şekilsiz ve karanlık bir varlık olarak nitelendirilmektedir.¹⁰²

Karabasan yakın bir tarihe kadar sürekli insanları uykusunda öldüren bir cin ya da cinler ile bağlantısı olan doğaüstü bir siyah bir varlık olarak tasvir edildi ve insanlar uyurken rahatlamak yerine gereğinden fazla tedirgin oldular. *Bilimsel olarak olaya bakıldığı zaman ise düzensiz REM uykusu sebep olmaktadır bu olaya.* REM uykusunda geçici olarak bütün kaslarımız felç geçirir ve hareketsiz şekilde hareket etmeden dururuz ve bu olay sırasında zihnimiz tamamen aktiftir. Bu süreç içerisinde göz ve solunum yollarımız çalışır durumda olmaktadır. Eğer vücudumuzda bu bu durum yaşanmasaydı rüyamızda yaptığımız hareketleri hepsini yapar, kendimizi büyük bir tehlikeye atabilirdik. İşte bu felç sırasında zihnimiz uyanırsa ancak kas sistemimiz bu uyanışı yaşayamazsa kendi vücudumuz içerisinde tutsak kalırız. Karabasanın en temel sebebi REM uykusu sırasında, uyanmamıza rağmen, fizyolojik felcimizin çözülmemesidir.¹⁰³

Dünyanın her yerinde, bütün inanışlarda ve anlatılışlarda nasıl anlatılırsa anlatılsın karabasan aynı şekilde anlatılır ve tasvir edilir. Karanlık bir varlığın insanın göğüs kafesine oturması, nefes almamızı ve hareket kabiliyetimizi engellemesi ve yardım dahi isteyememeyi bütün topluluklar ve kültürlerde Karabasan olarak tanımlanmaktadır. Karabasan sırasında yaşanan en büyük olaylardan birisi çığlık atmak isteğinin olması fakat çığlık atamamaktır, en büyük dehşet verici durumlardan birisidir. Karabasan durumunda bu olayın iç organları etkilediği tam olarak bilinmese de kas sistemimizden kaynaklandığı öngörüler arasında bulunmaktadır.

Karabasan da kendisine Türk mitolojik varlıklar dışında birçok yerde rastlanılmaktadır. Çin kültüründe yatağa basan hayalet, Japon kültüründe kutuya

¹⁰² Özkul Çobanoğlu, Türk Halk Kültüründe Memoratlar Ve Halk İnançları, Akçağ Yayınları, Ankara 2003, s.83

¹⁰³ <http://www.radikal.com.tr/radikalist/sadece-karabasanla-imtihan-olanlarin-anlayabilecegi-13-sey-1209119/> (Erişim tarihi: 25/09/2017)

hapseden hayalet, Kuzey ülkelerinde yaşlı cadıların ziyareti, Latin Amerika da tepeye tırmanan ölü, Avrupa'da cadı basması, Kuzey Amerika da ise insana binen cadı olarak tasviri vardır fakat karabasan olayı sırasında tanımlanan ve anlatılan olaylar birbirinin aynısıdır, hissedilen duygular ve korkular birbirinin aynısını yansıtmaktadır.¹⁰⁴ Korkular ve hissedilen duygular aynı, tasvir edilmesi birden fazla olan karabasan Boogeyman film serisi ve son zamanlarda vizyona giren John Wick film serisi olmuştur. Filmlerde sürekli bir karanlık karaktere sahip kişiler anlatılmış ve hem onların başından geçen hem de etraflarına verdikleri korku ve şiddet anlatılmıştır.

Karabasan efsanesi filmlere konu olması Boogeyman serisi film ile başlar ve anlatıldığı üzere filmde bütün kötü olaylar geceleri ve herkes uyurken olmaktadır. Boogeyman film serisinde küçük çocuk karakteri gece evde birisinin ölümüne şahit olmuş ve olaylar ardı ardına gelmeye başlamıştır. Filmde karabasan tasviri olarak gösterilenler efsanede anlatıldığı gibi olup gölgeler içinden sesler gelmesi yahut siyah bir nesnenin insana benzetilmesi ve hareket etmesi kullanılmıştır. Filmin başlangıcı küçük bir çocuk ile başlar ve çocukların gece yatmadan önce nelerden korktukları gösterilmektedir bunlar, yatağın altı, açık pencereler ve giysi dolabının içinde yaşadığını sandıkları canavar olarak adlandırdıkları varlıklardır. Tasvirlerin üzerine çocuğun odasında bulunan dolabın içinde bir varlık belirir ve dolabın içine bakan babasını bir varlık çeker ve onun hayatını sonlandırır. Olayın gece olması ise bütün efsanelerde bulunan ve uyku sırasında olan bir çocuğun uykusundan uyanıp odanın içinde bulunan nesnelere korkması ve sonucunda bir kişinin hayatının sonlanması Karabasan varlığını filme göre güçlendirmektedir. Filmin içinde bile bir hikayeden ibaret olduğu söylene bile, büyüdüğünde çocuğun babasının onu terk ettiği anlatılsa da o gece olan bitenleri sadece kendisi bilmektedir ve zihninden kolay kolay çıkaramaz.

Karabasan film serisinin devamını da karabasan olarak tasvir edilen varlık efsanelerin dışında uzun boylu ve zayıf olarak hem gölge, hem de anlık görüntüler ile gösterilmektedir. Filmin devamlarında küçük çocuk karakteri olan Tim artık büyümüş ve çocukluğunun geçtiği eve gider o evde babasının ölümüne yol açan varlık ile yüzleşme fırsatını bulmuştur. Olayların yine gece başlaması karakterin çocuk iken zihnine yapılan bir darbe olmuştur, çünkü küçükken bütün olaylar gece başlamış ve babası gece karanlığında bütün tasvirler bittikten sonra olmuştur.

---

¹⁰⁴ Pertev Naili Boratav, Abdülkadir İnan Al Ruhu Hakkında Makaleler Ve İncelemeler, 1. Cilt, 3. Baskı, TTK, Ankara, 1988, s.259

Filmin en son serisinde ise küçük bir kız çocuğu üzerinden film anlatılmakta ve Karabasan gördüğünü en yakın arkadaşı ciddiye almaz kısa bir süre sonra arkadaşının intihar ettiğini görünce bahsedilen varlığın gerçek olduğunu anlar ve olaylar gelişmeye başlar. Filmin diğer filmler ile bağlantısı sayılabilecek olaylar arasında iki çocuk karakterinde odalarda olması ve iki çocuk karakterin ciddiye alınmaması olur. Olay döngüsünün gece saatlerinde ve uyku zamanında yaşanması Karabasanın efsanelerinde insanları gece uykuda boğarak hayatlarına son vermesine ithafen yapılmıştır. Korku filmlerinde karanlık ve gece teması sık kullanılan bir ortamdır ve Karabasan filmi için ve anlatılan efsaneler için en uygunu olarak seçilmiştir.

Karabasan tasvirinin bir başka film ile ilişkilendirilmesi ise John Wick filminde olmuştur. Filmde John Wick karakteri eski bir seri katili anlatırken Ruslar ile birlikte çalıştığı anlaşılır ve onların şuan ki iyi durumlarına gelmelerinin temelini oluşturduğu anlatılmaktadır. Karabasan lakabı ile tasvir edilen John Wick karakterinin evine saldırı düzenlenir bu saldırı gece vakti gerçekleştirilmektedir. Filmde saldırıların ve ölümlerin gecenin geç saatlerinde olması ise Karabasan efsanelerinde bütün ölümlerin yine gece vakti ve uyku zamanında olmasıdır. Filmde karakter sürekli siyah giysiler giyerek dolaşır ve ona karşı kötülük yapanlara hatta onu öldürmeye çalışanlara adeta bir Karabasan gibi üzerlerine çöker. Karabasan diye adlandırılmasının sebebi ise öldürmesi gereken kişileri sorgusuz sualsiz öldürmesi ve Karabasan efsanesinde adlandırıldığı gibi siyah zayıf ve uzun boylu olmasıdır. Efsanelerde bir çocuk olan adlandırılan Karabasan bunun yanında zayıf ve siyah olarak ta tasviri vardır, bu yüzden John Wick karakteri sürekli siyah giyinir, zayıf ve uzun boyludur, kimse onun ağır bir tetikçi olmasını beklemediği gibi.

Filmde adı geçen Rus karakterler ise Amerika da uzun zamandır yaşayan ve orada işadamı olarak gösterilmiş ve önceki zamanlar da John Wick ile anlaşmalar yapıp şimdiki durumlarına ulaşmışlardır, bu da onların geçmişlerinin temiz olmadığı kendileri başkalarını öldürmek yerine John Wick ile anlaşma anlaşmalar yapıp onu tetikçi olarak tutmuşlardır. Efsanelerde bahsedildiği gibi herkesin uyku saatinde onları boğarak öldüren Karabasan, filmdeki karakter de planladığı saldırıları ve öldüreceği kişileri gece karanlık ve geç saatlerde yapmaktadır. Saldırı yaptığı gece kulübü, kilise ve diğer başka yerler sürekli karanlık ya da gergin havası bulunan yerlerdir. Gündüz gün ışığında yaptığı saldırılar az olup filmde ki diğer önemli

karakterlere ise gece saldırmaktadır. Karabasan efsanesinde filmde bahsedildiğinde Rus efsanelerinde Karabasan için onun karanlıktan ve bataklıktan geldiğini anlatan bir dörtlük söylenir ve bunun küçük çocuklar için onları yaramazlık yaptıkları için uykudan önce rahat durmaları gerektiği belirtilir. Bahsedilen dörtlükte küçük çocukların uykuya dalmaları gerektiği, eğer uykudan önce aile büyüklerini üzerler ise karabasan bataklıktan gelip onları alacağını ve bir şey yapamayacağını anlatırlar.

Filmde John Wick intikam için peşinden gittiği kişinin eski iş ortağı olduğunu anlayınca inadından vazgeçmez ve onu öldürmek için her şeyini ortaya koyar ve bahsi geçen dörtlükte ki gibi çocuğun yapacak bir şeyi yoktur çünkü onun yanında zayıf kalır ve sonunda John Wick onun hayatına son verir. Filmde başka bir önemli karakter olan Rus iş adamı ve çocuğun babası rolünde olan kişi ise John Wick onu gece yarısı yaptığı saldırıda öldürür ve ortam dışarı olmasına rağmen kullanılan arabalar, elbiseler ve diğerleri hepsinin rengi siyahtır Karabasan tasvirine uymaktadır.

2.7.2. Hortlak

Hortlak, Haiti halk kültüründen gelen, Batı kaynaklı edebiyat ve sinema eserlerinde sıkça işlenen zombi ile benzer özellikler taşır. Korku edebiyatı ve sinemasında, ruhen terk edildikten sonra bir varlık tarafından kontrol altına alınarak tekrar kullanılmaya başlanılan beden anlamında kullanılır. Söz konusu varlık bedeninin eski sahibi olabileceği gibi, bir başkası da olabilir. Eski Türklere göre eğer insan savaşta değil de yaşlılıkta ölürse onun Gök Tanrı tarafından Uçmak'a alınmayacağına inanılmıştır. Gene inanışlara göre hortlak gece mezardan kalkan, sırtında kefenle ortalıkta dolaşan bir yaşayan ölüdür. Bunlar kızdıkları kimselere sataşır, araba kadar hızlı koşarlar, ata binebilirler, silah kullanabilirler, insana kızabilirler, istediklerini döverler, sevdiklerini kaçırlar, ev basarlar, yol keserler.¹⁰⁵ Hortlak efsanesi geçmiş zamanlarda rastlansa da günümüz batı efsanelerinden zombi ile ilişkilendirilir. Hortlak zombi'ye göre daha hareketli olup kendi beynini öldükten sonra bile kontrol etme yeteneğine sahiptir.

Hortlak efsanesi bir kişinin ölümünün zor olması ve mezarından çıkıp dünya da hala gezinmesi onun gözünün hala dünya da kalmasına denir. İstediklerini yapamamış ve yaşadığı zaman birilerinden intikam almak için mezarda duramayıp yeniden o kişinin peşinden gitmesidir. Hortlak, Batı Edebiyatında yer alan zombi ile

---

¹⁰⁵ Celal Beydili, Türk Mitolojisi Ansiklopedik Sözlük, Yurt Yayınevi, İstanbul, 2004, s.243

benzer, bir nevi zombiler içinde en serseri olanıdır ve başına buyruk olarak davranır. Zombi beyin fonksiyonlarını kontrol edemez ve yaşam fonksiyonu olarak zihnin en ücra köşesi çalışır ve o çalışan kısım sadece bedenin hareket etmesini sağlar hortlak ile en büyük fark budur. Hortlaklar Türk inanışında eskiden beri yer almaktadır ve hatta bazı yaşanmış olaylar anlatılmaktadır fakat anlatılan hikayelerin bir çoğu şehir efsanesinden öteye gidememiş ve ispatı olmamıştır. Hortlak efsanelerinde tasvir edilen şekilde mezara giren kişinin bedeni çürür ve ya ruhu onu izlerken başka birisi tarafından ele geçirilir ve mezardan çıkar, çıktıktan sonra ki hal ve hareketleri yaşlı bir insanın durumu ile benzerlik gösterir ve hortlak çürümüş yaşlı bir insan bedeni ile tasvir edilmektedir. Hortlaktan korunmanın yolu ise mezarlık yolundan ya da içinden geçerken dua okumaktır, insanlara saldırmamasını ve onlara karşı kin ya da nefret beslemesini önlemektedir. Bir diğer tasviri ise üzerinde kefeni, sırtında tabut taşıması ve çok çirkin bir surat yapısı bulunması ve elinde bir değnek olmasıdır. Bazı inanışlara göre ise hortlak mezarından çıktıktan sonra en çirkin hayvan kılığında dolaştığı da söylenmektedir.¹⁰⁶

Hortlak efsanesinin başka dillerden gelen kökeni olan “uber” kelimesi olup “vampir” kelimesinin kökeni olup “ubır” ya da “obur” olmaktadır. Bu şeytani varlığın adına Türk halklarının birçoğunda, Fin-Ogur halklarının dilinde ve Rus dilinde rastlamak mümkündür. Gagavuz Türklerinde ölen günahkâr bir kişinin mezarda yaşayan bir hayvan şekline döneceğine inanılır bu varlığa da “obur” veya “hobur” adı verilir. Geceleri mezarından çıkarak insanları rahatsız ettiğine, eline geçen her şeyi yiyip yuttuğuna, hiçbir kimseden korkmadığına, insana bulaşıcı hastalıklar dâhil pek çok zarar verebileceğine inanılır. Ölen birinin obur olduğu anlaşıldığında hortlayıp çıkmasını diye mezarı açılır ve üzerine çivi çakılır. Gagavuzlardaki obur motifi, Anadolu’daki “hortlak” ve Azerbaycan Türklerindeki “hortdan” adı verilen varlığa daha yakındır.¹⁰⁷

Rize’deki bazı halk inanışlarında ise “obur” ve “hortlak” inanışının birbirini karşıladığını görülmektedir. Buna göre kötü kimselerin öldükten sonra hortlak çıkacağına, oburun kefeni sırtında mezarından çıkarak evinin karşısına gelip gürültü yaptığına, tereklerdeki soğanları yere döktüğüne inanılmaktadır. Böyle durumlarda “obur yerine git, yerine git” denilmesi halinde oburun yerine döneceğine, ondan kurtulmak için de mezarına pelit kazığı ile bir sepet çakılması gerektiğine, soğanın, sarımsak, turp gibi bazı kötü ruhlara karşı etkili olduğuna inanırlarmış. Obur, Hemşin yöresinde “ubur” olarak anılıp, hayatta iken kötülükler yapmış yaşlı kadınların

¹⁰⁶ İsmet Zeki Eyüboğlu, Anadolu İnançları, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul, 1998, s.108

¹⁰⁷ Mehmet Berk Yalıtık, TÜRK KÜLTÜRÜNDE HORTLAK-CADI İNANIŞLARI TARİH OKULU DERGİSİ ARALIK 2013 YIL:6 SAYI: 16 a.g.e. s.8

öldükten sonra toprağın kabul etmemesi nedeniyle sık sık mezarlarından çıkarak eski yerlerinde çığlıklar atarak dolaştığına inanılır.¹⁰⁸ Bu anlatılanlarda ise hortlak ve vampirin birbirine çok fazla benzediği görülmektedir. Vampirlerin sarımsak kokusuna dayanamayıp ona tutan kişiden kaçması gibi tasvirlerde hortlak da mezarının başında bulunan soğan ve sarımsak kokusundan uzak durmak için mezarından çıkmamaktadır ve insanlara kötülük ve hastalık bulaştırmaktan kaçınmaktadır. İkisinin birbirine en çok benzemesi yönleri ölümsüz olması ve gömüldükleri mezardan çıkarak insanlara karşı kin ve nefret ile saldırımları ve onların hayatını kötü etkilemeleri ve ikisi de onlara göre kötü kokan soğan ve özellikle sarımsak kokularına tahammül edememeleri ve insanlardan sarımsak kokusu yüzünden uzak durmaları. Bir diğer fark ise vampirlerin ayna da yansımaları bulunmazken hortlaklar kendilerini yansımadan görebilirler fakat intikam ya da insanlara korku vermeyi düşünmekten bu yansıma olayı çok fazla bulunmamaktadır.

Hortlakların her iki cinsi de temsil ettiği bilinmektedir. Ancak bazı Türk halkların da onların yalnız kadın olarak tasavvur edilmesi, bu demonik varlığı Türklerin müşterek inancı olan Albastı/Alkarısı/Alavradı ile adlarla bilinen demonik varlığı ile aynılaştırır. Burada kutsal anaya dayalı bir yapılanmanın zamanla yerini ataerkil topluma terk etmesinden sonra oluşan inanç değişimleri söz konusudur. Ancak Hortlak inancını tümüyle Mitolojik Ana kültürüne bağlamak doğru olmaz. Bu inancın ortaya çıkmasında öteki dünya korkusu, ölümün avcı ve göçebe kavimlerde korkunç bir fenomen olduğu yaşantısı da önemli bir rol oynamıştır. Senterik bir varlık olarak gösterilen Hortlak inancının şekillenmesinde bir sıra demonik varlıkların etkili olduğu bilinmektedir. Bütün bunlar bir araya getirildiği takdirde geniş bir alanda ve değişik halklarda mevcut olan Obır/Obur Vampir inancının kökeninde eski Türklerin ilkel mitolojilerinde yer alan ölü ruhu ve doğa güçlerinin zamanla çeşitli sosyo-kültürel yapılanmanın etkisiyle bugünkü Hortlak tipine dönüştüğü sezilmektedir.¹⁰⁹

Bahsedilen efsanede Türklerin ataerkil (yönetici erkek) döneme geçmeden önce inanılan bütün demonik (şeytani) varlıkların kadınlar tarafından geldiğini ve mezardan Hortlayan kişilerin sürekli kadın olduğu ve cadı inancının ve kötülüklerin onlardan geldiği varsayılmaktadır. Cadı inancına göre ise kötülük peşinde olan kadınların insanlara büyü yaparak onlara uzaktan da olsa bir kötülük yapması, hayatının ve işlerinin yolunda gitmemesini sağlamaktır fakat ataerkil döneme

---

¹⁰⁸ Yaltırık Yıl:6 SAYI: 16 a.g.e. s.9

¹⁰⁹ Nevşehir Üniversitesi, Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi, Türk Ve Fin-Ugor Mitolojisinde Dişi Ruhlar Üzerine Bazı Tespitler, Nevşehir, 2016, s.107

geçildiği zaman ise tasvir edilen bütün şeytani yaratıklar birden güçlenmiş, boyları uzamış ve sakallı hatta dev görünümüne sahip olmuşlardır.

Azerbaycan'da hortdan, mezarda hortlayıp insanlara ve hayvanlara zarar veren, ölümü zor olmuş günahkar insanın ruhuna verilen isimdir. Korunmak için mezarın etrafına çivi çakılır, İslamiyet'in kabul edilmesiyle başka bir uygulama olarak mezarda Kur'an okunmaktadır. Yakut mitolojisinde ise delilerin, intihar edenlerin kötü Şaman ruhlarıdır. Tuvalılar, ölen kişiye süpe derler ve adını söylemezler. Ölen kişinin hortlamaması için Şaman üzüt denen bir tören düzenlerler ve ölen kişinin ruhu gideceği yere gider. Kısaca özetlemek gerekirse başka türlü adlarla çağırılışlar da bunlar ölümler diyarının sakinleridir. Kültürlerin karşılıklı etkileşimleri sonucu yaygınlaşan bir inançtan söz edilmektedir.¹¹⁰

2.7.3. Hayat Ağacı

Resim 8: Hayat Ağacı

Hayat ağacı dini kökenlidir. Hz. Adem ve Havva'nın Cennetten kovulmasına sebep olan; bazılarına göre elma ağacı, bazılarına göre incir, bazılarına göre ise nar ağacıdır. Hayat ağacı sembolü; aslında cenneti, ölümsüzlüğü, yani edebiyatı, çoğalmayı ve bereketi kullanıldığı yere göre simgeler. Bütün dinlerin ve milletlerin mitlerinin kökeninde olduğu gibi Türk mitolojisinin önemli konularından biride Hayat Ağacı inanışıdır. Ağaç kültü içerisinde de büyük öneme sahip olan ağaçtır. Hayat ağacına yüklenen anlam ve öneme bakıldığında diğer kutsal ağaçlardan daha büyük olduğu dikkat çekmektedir. Hayat ağacı isminden de anlaşılacağı gibi varlıklara hayat bahşetme özelliğine sahiptir. Tanrının en büyük özelliği olan yaratıcılık vasfı Hayat Ağacına verilmiş, tanrıyı bu özelliği ile temsil etmiştir. Hayat ağacı kozmik ağaç görevini yaparak üç evreni birleştirir. Hayat ağacı Kozmik ağaç olarak

¹¹⁰ Gülay Er Pasin, Vampirin Kültür Tarihi, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2013, s.227

Dünyanın merkezini temsil etmiş hem de insanların var olmasına araç olmuştur. Bazen de tek başına varlıklara can verdiği inandırılmıştır.¹¹¹

Şamanizm inancına göre Şamanlar ağacı Dünyanın katları arasında yolculuk yapmak için araç kullanmaktadırlar. Burada Hayat Ağacının Dünyanın merkezini temsil etme özelliği ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle ismi Kozmik Ağaç olarak anılmaktadır. Hayat Ağacı insanlara yaşam verdiği gibi onlara dünyayı keşfetme, yaşamlara çare olma ve insanın hayatını yeniden kazanması gibi özellikleri de bulunmaktadır. Hayat ağacı, insanlara can verirken tanrının görevini üstlenmiş onları dünyada yaşam ve barınma hakkı tanımıştır. Tanrının dünyayı yaratıp insanlara can vermesinden sonra yaşamak için su, barınmak ve yemek için ise devreye Hayat ağacı girmektedir ve tanrıdan sonra görevi üstlenmektedir.

Kozmoloji anlatılırken Dünya Ağacı, insanların türeyişi konu olduğunda ise Hayat Ağacı olarak isimlendirilmektedir. İlk insanların türeyişini anlatan ağaca verilen ad araştırmacılar tarafından Hayat Ağacı olmuştur. Unutulmaması gereken önemli noktalar arasında inanç sistemleri bulunmaktadır. *“Bir inanişaya göre Hayat Ağacı nasıl isimlendirilir ise, ne anlam verilir ise o şekilde kullanılmaktadır. Her inanişta şekil değiştirmese de anlam değişmektedir. İsimler farklı olsa da aynı anlama gelir ve değişen tek şey anlam olmaktadır. Genel tema ve anlam olarak aynı kalsa da her inanişaya göre ve değişen bölge ve yapıya göre kısmen farklılıklar göstermektedir. Sebepi ise geçmişten atalardan ve öğretilerden nasıl anlatıldığı ve anlaşıldığına bağlıdır.”*¹¹²

Ağaçların kutsal sayılması Eski Türk topluluklarında sürekli bahsedilmiş olup bunlardan en eskisi Orhun Kitabelerinde bulunmaktadır. Türkler yaşadıkları yerleri zorla ya da zorla olmadan terk ederler ise başlarına daha önce gelen kötülüklerden daha da kötüsü gelecektir ve ağaçlar onlara daha önceden bahsettikleri yaşamı artık vermeyecektir. Buldukları yeri terke etmeden yaşarlar ise oldukları yerde huzurlu ve uzun bir ömür süreceklere ve ağaçların onları her zaman buldukları yeri koruyacakları söylenmektedir. Eski Türklerde gelenek olarak bir ölü var ise defin işlemi için ağaçların yapraklanması ya da yapraklarının dökülmesinin beklenmesi kült ile ilgili olup yaprakların ölen kişinin ruhuna dokunacağı düşünülmektedir. Hayat Ağacı efsanelere ve hatta destanlara konu olmuştur kendisine Kaşgarlı Mahmud'un yazdığı Divanü Lügat-it Türk adlı eserinde yer almıştır. Ergenekon destanının da yer alan Hayat Ağacı Türklerin demirden bir dağ içinde mahsur kaldıkları zamanı ele

¹¹¹ https://www.academia.edu/9946267/T%C3%BCrklerde_Hayat_A%C4%9Fac%C4%B1 (Erişim Tarihi: 27/09/2017)

¹¹² Jean-Paul Roux, Orta Asya'da Kutsal Bitkiler Ve Hayvanlar, Kabalıcı Yayınları, İstanbul, 2005, s.125

alıp ve dağın içinde sadece ağaç yakarak eritip içinden çıkarlar. Kurtulan Türkler gittikleri ve konakladıkları her yere ağaç ekerler ve Hayat Ağacı adını bu şekilde almaktadır.¹¹³

Ağaç kültürü sadece Türk ya da Azeri Türk halkından başka kültürlerde de bulunmaktadır. Çok uzak Türk akrabası sayılan eskiden Türk topraklarında yer almış olan Kızılderililer de şaman inancında ağaç kültürünü bulundurmaktadır ve onlarda da kozmik ve hayat ağacı kültürü ve inancı bulunmaktadır. Bu kültür Orta Asya'da yaşayan Hun Türklerinden, Moğol Türklerine onlardan da Kızılderililere geçmiştir, defin işlemi sırasında ölen kişinin cenazesi arkadan gelir ve bir kişi de önde giderek elinde bir ağaç dalı taşımaktadır. Ağaç dalında elma ya da incir bulunmaktaydı, bu meyveler ölen kişi ile birlikte mezara defin edilir ve o meyveler kişinin diğer dünyada ki yaşamında yiyeceği ilk yiyecekler olarak adlandırılmaktaydı hatta o ağaç dalı ile ölen kişi cennete girileceğine inanılırdı. Hayat ağacı insana birçok şekilde yaşadığı zaman yardım ettiğinde öldüğünde de yardımı bırakmamaktadır.¹¹⁴

İslamiyet inancına geçmeden Şamanizm inancı bulunan Türklerde ateş, toprak, su ve ağaç inancının yanı sıra Gök Tengri inancı bulunmaktaydı. Günümüzde hala şaman inançlarından bazılarını bulunduruyor olsak dahi İslamiyet inancı hepsini kapsamakta ve barındırmaktadır. İslamiyet'ten önceki destanlarda görülen anne ağaç motifi İslamiyet'ten sonraki Türk destanlarında da görülmektedir. Osmanlı İmparatorluğunun kurucusu Osman Gazi'nin rüyasına giren bir ağaç Anadolu ve Balkanlar coğrafyasında kurulacak ve hakimiyetin büyüklüğünü göstermektedir.¹¹⁵

2.8. Cehennem, Karadedeler

2.8.1. Cehennem

Cehennem farklı kültürler ve farklı etimolojilerde yer almaktadır fakat hepsinin ortak noktası cehennem diye adlandırılan yerin sonsuz ızdırap ve acı çekilecek yer olmasıdır. Cehennem insanların yaşadığı zamanda işledikleri günah adı altında yaptıkları kötülüklerin cezasının çekileceği yerdir. Etimolojik olarak bakıldığında Hristiyanlık inancında "Ölüm vadisi", İbrani dilinde "Hinnom'un Oğlu Vadisi" ve Latince "Gehenna" olarak adlandırılır. Cehennem en çok belirgin olarak Yahudi inancında çeşitli hikayeler ile anlatılmaktadır ve günümüze gelene kadar

¹¹³ Metin Özarslan, Türk Kültüründe Orman Ve Ağaç Kültü, Türkbilig, İstanbul, 2003, s.95

¹¹⁴ <http://www.agaclar.net/forum/yasantimizda-ve-sanatta-bitkiler/10714.htm> (Erişim tarihi 27/09/2017)

¹¹⁵ Nihat Sami Banarlı, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, s.1184

“Hinnom’un Oğlu Vadisi” değişerek “Hinnom’un Vadisi” olarak kullanılmaktadır. Gehinnom vadisi Kudüs’un gúney batısında bulunan feda tanrısı adı altında anılan Tanrı Molek ve bu tanrı adına kurban edilen çocukların kurban edildiği vadinin adıdır “Hinnom’un Vadisi”. ‘Yahudaoğulları gözúmde kötü olanı yaptılar’, Yehova’nın sözü: *‘Adımı taşıyan evi kirletmek üzere oraya iğrenç putlarını koydular. Oğullarını ve kızlarını ateşte yakmak üzere Hinnomođlu Vadisindeki Tofet’te yüksek yerler yaptılar. Ben böyle bir şey emretmedim, yüreğimden bile geçirmediim.’*¹¹⁶

Cehennem farklı kúltürlerde ve eski antik çağ inançlarında başka şekilde ve orada yaşadığı zamanlarda onu bekleyen zebanilerin çok farklı şekilde anlatıldığı bulunmaktadı. Cehennem öldükten sonra ıssız bir ada, sonsuz bir karanlık ve sürekli anlatılanın dışında sıcak olmayan soğuk yer altı dünyası olarak gösterilir. Anlatılan her cehennem efsanesinde insanların sürekli cezalandırılacağı ve ya öldükten sonra bu anlatılan yerlerden birinde sonsuz bir ızdırap çekip ve bunun tekrarlanacağı anlatılmaktadır. *“Cehennemi tanrısal cezaya uğrayanların kıyamet gününden sonra gideceği yer olarak gören anlayış; peygamberler aracılığı ile yayılan Zerdüş dini, Yahudilik, Hristiyanlık ve Müslümanlık gibi dinlere özgüdür. Gidilecek yerde oraya gidenleri ve onlara sürekli cezalandırarak kişiler ise Norveç mitolojisinde Niflheimr ya da diğer adı ile Hel, Eski Yunanda Hades ve bir diğer kişi Tartaros ve eski İsrail dininde řeol adı altında adlandırılır.”*¹¹⁷ Her ne kadar farklı olarak adlandırılrsa da inanç ve anlatılan hikayeler farklı olsa da ortak nokta olan insanların ölümden sonra, yaşadıkları zamanda yaptığı kötülüklerin cezasının çekileceği yer olarak belirtilmektedir.

Her öğretilerde ve her dini inanç sisteminde cehennem vardır ve bu dünyanın sonu geldiği zaman hem cehennem hem de cennet ortaya çıkacak, insanların ruhu o dünyalara göç edecektir. Fakat öğretilerde ve inanç sisteminde iyiliğin gideceği yer olan cennet çok fazla anlatılmazken cehennem ön plana çıkmaktadır. Dini inanç sisteminde insanların iyi birer örnek davranışlar sergilemesi anlatılır ve sonucu üstü kapalı olarak insanlara sunulur, fakat kötülük yapacakların ruhlarının gidecekleri yer olan cehennem çok fazla detaylıca anlatılmaktadır ki bu Hristiyanlık inancında mezhepler olan Katolik ve Ortodoks mezheplerinde farklı şekilde anlatılmaktadır fakat ikisinin de ortak noktası aynıdır.

İki mezhep arasında cehennem inancı için sadece bir kelime farkı varır ve ikisi de insanı işaret etmektedir, ruhları ise ayetler ve öğretilerinde rastlanılmaktadır. Bir Hristiyan filozofu ve mistiği olan Emmanuel Swedenborg'a göre cehennem ve

¹¹⁶ Yeremya 7: 30-31

¹¹⁷ Hayrullah Örs, Musa Ve Yahudilik, Remzi Kitabevi, İstanbul 1966, s.301

cennet insanların seçimleridir. Cehennem ebedidir çünkü oradaki insanlar cehennemi sevdikleri için orada kalacaklardır. Tanrı da her ne kadar insanları sevse de onları zorla, kendi iradelerinin haricinde cennete sokmayacaktır. Yok oluşa inanan (yok oluşçuluk) Hristiyanlar ise, ruhun ölümlü oluşuna inanmakta ve ebedi yaşam dışında kalan ruhların cehennemde yok olacaklarını kabul etmektedirler. Yehova Şahitliğine göre ruh kişiden bağımsız ayrı bir varlık değil, sadece kişinin yaşam kuvvetine verilen addır. İnsan ölünce yok olur ve yeniden yaşaması Tanrı'nın onu diriltmesine bağlıdır. Ölüler diyarı ya da mezar sözcükleri diriltilecek kişilerin durumunu; cehennem ise diriltilmeyeceklerin durumunu anlatan ifadeler olarak görülür. Bu yüzden, cehennem cezasına çarptırılmak, bu yargıyı alanların bir daha kesinlikle var olmayacakları şekilde yaşamlarını yitirmeleri ve sonsuza dek yok olmaları demektir.¹¹⁸

İslamiyet inancına gelene kadar Hristiyanlık, Yahudilik dinlerinde cehennemdeki olacak acılardan ve ızdıraplardan sadece yüzeysel olarak bahsedilmekte ve cehennemin bekçilerinden, orada bulunan zebanilerden isimleri anılmadan bahsedilmektedir. İslamiyet inancında cehennemin süresi, çekilecek acıların seviyesi, ve çekilecek olan azabın şiddetinden sürekli ve üstü kapalı olmadan bahsedilmektedir. İslamiyet inancında bulunan mezhepler de bahsedilen cehennem anlatılış ve tasvir edilmiş şekli aynı olup farklılık göstermemektedir. Diğer dinlerden farklı olarak hemen her fırsatta dile getirilen cehennem inançlı kişileri kötülük yapmaktan caydırmak ve onlara iyi davranışlar yaptırarak cehennemden ve oradaki sonsuz ızdıraptan kaçınmalarını sağlamaktır. Cehennemin ne kadar kötü bir yer olduğunu anlatmak için hadislere ve ayetlere İslamiyet inancında başvurulmaktadır.

Her dini inanışta cehenneme gidecek olan insanlar dünya da kötülük yaptıkları için, tanrının varlığına ya da tanrının emrettiği işleri yapmayanların gideceği cezalandırılacağı yer olarak gösterilir. Cehennemin en farklı şekilde anlatıldığı din olan Budizm dinidir, çünkü bu inanışta cehennem insanın öldükten sonra en alt seviyeden başlayarak yeniden doğuş yeri olarak adlandırılır. İnsan dünya ya kötü acılar çekerek gelir ve ardından huzurlu bir şekilde yaşamaya devam eder. Budizm de yeniden doğuş veya reenkarnasyon alemleri cehennemde insanı binlerce yıl boyunca sürececek olan bir acıya sürükleyecek olsa da Buddha cehennem aleminin geçici olduğunu vurgular ve esas amacın insan ruhunun devridaim yaparak sonsuz mutluluğa ve nirvanaya ulaşmasını sağlamaktır. Cehennem inancı Budizm dininde geçici olduğu vurgulandığı için cehennem ya da cennet olgusu bulunmamaktadır ve bütün çekilen ya da çekilecek olan acılar hepsi geçici olup, insanların huzurlu ve mutlu bir şekilde yaşaması vurgulanmaktadır. *“Ölümü tadan kişiler Tavatimsa’da derecelerine göre geçici olarak ikamet ederler. Nirvana’ya*

¹¹⁸ <https://www.jw.org/tr/kutsal-kitabin-ogrettikleri/sorular/cehennem-nedir/> (Erişim tarihi 29/09/2017)

ulaşmayla ilgili ilim ve irfan sahipleri, Tavatimsa'nın en üst düzeylerine kadar varabilir. Ancak hiçbir ruh Tavatimsa'da kalıcı ikamet edemez. Oradaki süresini tamamladıktan sonra farklı bir kimlik ve özellik ile "reenkarne" olur."¹¹⁹

Cehennem tasvirinin yeniden doğuş olarak simgelenmesi insanlara çok fazla garip gelse de cehennem Budizm için var olmamakla birlikte yine de kötülük yapan kişilerin bir şekilde yaptığı kötülüklerin cezasını çekeceği yer bulunmakta ve yaptıkları kötülükleri geçici de olsa cezalandırılacaklardır. Cehennem olgusu insanlara neredeyse var oluşlarından beri kötülüklerin cezalandırılacağı, acı çektirenlerin karşılığını bulacakları yer olarak gösterilmiştir. İnsanlar ne kadar kötülük yaparlarsa ister geçici ister kalıcı öğretilen dinlerde ve anlatılanlarda mutlak bir ceza bulunacak ve hepsinin karşılığı olacaktır. Kötülüğün karşılıksız kalması dinlerde iyi değildir. İnsanlar kötülük yapmamaya teşvik edilir ve iyi hareketler sergilediklerinde cehennem dışında var olduklarını söyledikleri cennet denilen yere gideceklerdir, bu yüzden cehennem insanların yalnız, soğuk, uzak bir ada veya bunların dışında sürekli anlatılan, ateşlerin ve zebanilerin bulunduğu ve sürekli sonsuz acılar içinde yanacakları yer olarak anlatılmıştır. Cehenneme gitmemek için inanan insanların tanrının söylediklerini ve kutsal kitaplarında yazılanların hepsine uymaları ve inanç sisteminin getirdiği her şeye uymaları gerekmektedir.

2.8.2. Karadedeler

Karadedeler olayı günümüzde yaşanması yüksek olaylardan esinlenerek filme aktarılmış ve bağlantısal olarak cinler ile bağlantılı olarak çekilmiş bir filmidir. Filmin konusu gerçek hayattan uyarlanmış hatta olayların geçtiği köyde cinlerin düğün yaptığı hatta doğaüstü varlıkların bulunduğu yalanlanmış be köyün adının kötüye kullanılması orada yaşayanları rahatsız etmiştir. Fakat yapımcı şirket ve kaydedilen görüntülerin tamamen amatör bir kamera ile kaydedilmiş ve görüntülerin gerçek olduğu savunulmuştur. Yapılan film Amerikan sinemasından Blair Witch Project ve Paranormal Activity tarzında insanların doğaüstü güçler ve varlıklar tarafından kaçırılıp öldürülmesi gibi anlatılır fakat filmin sonunda küçük bir çocuk ailesini öldürür ve kendisi de duvara kan ile yazı yazar ve olay yerinde oda hayatını kaybeder.

Cinlerin ve diğer başka doğaüstü varlıkların insanları kontrol etme ya da onların zihinlerini ele geçirme gibi özellikleri olduğundan filmde hedef küçük çocuk olmuştur çünkü kamera en çok doğaüstü görüntüleri çocuk kullanırken yakalamış ve

---

¹¹⁹ Jo Durden Smith, Budist Mitleri: Budizmin Gizli Öğretisi, Sınır Ötesi Yayınları, İstanbul, 2006, s.120

ele geçirilmesi kolay olmuştur. Kamera çekimlere neredeyse durmadan devam etmiş ve çekim sırasında kamera ekranında görüntüler zaman zaman bozulur gibi olmuş ve hışırtı sesleri gelmiştir. Filmde çocuğun annesinin namaz kıldığından bahsedilmektedir ve duvarda bulunan resimlerin ters çevrildiği fark edilmektedir ve bunu annesinin namaz için kibleyi daha kolay bulduğundan yaptığı sanılmaktadır, fakat ikinci kez görüntüye yansıdığına resimlerin yeniden normal haline geldiği görülmektedir. Kamera çekimde olduğu sıralar ölüm lafı geçtiği anda görüntü bozulur ve ev halkının tepkileri üzerine sakin konuşmaya başlayan çocuk ve görüntü yeniden düzelir.

Kameranın yine çekimde olduğu sırada evde yemek sonrasında elektrikler kesilir ve küçük çocuk için bütün olayların başlangıç anı başlar. Babası uyarmasına rağmen dışarı çıkar ve dışarısının karanlık olduğu anda görüş mesafesinde insan boyutlarında olan bir çift kırmızı göz belirir ve çocuk karakter korkarak babasını çağırır, babası domuz olduğunu iddia etse de domuz olmadığını çocuk ve kamerada ki görüntüler kanıtlamaktadır. Kasetin erdinç adlı bir çocuğa ait olduğu zamanda erdinç ve kardeşi terkedilmiş bir eve girer ve evde kardeşi tarafından korkutulan erdinç yine kamera çekimdeyken iki farklı görüntü ve bir ses yansıması yakalar görüntülerden birincisi çocuğun sandıktan çıktığı sahnenin ardından sandığın kapağının kendiliğinden kapanması ve evden çıkarılarken uzun boylu, ince ve siyah ve beyaz karışımı bir giysisi olan bir varlık. İki çocuk konuştuklarında kötü bir olayın başlangıcı olan kamera görüntüsünün bozulması ve ses yansıması olur.

Filmde tasvir edilen Karadede esasında bir cin olup, cinlerin başka bir şekilde insanlara görünmesi şeklinde tasvir edilmesi halidir. Karadede insanları korkutmanın yanı sıra onların evlerinin önüne gelip evlerinden çıkmalarını bekleyip kapılarında durmaktadır. Filmde bahsedildiği gibi kutsal mekan olan İslamiyet inancında ve İslamiyet inancına mensup olan kişilerin namaz kıldıkları yerin kapısında bekleyip herkes içerideyken dışarıda kalanları dışarıda esir alıp kendisinden kurtulmalarını engeller. Ortaya çıkması ise rüzgar ile birlikte büyük bir duman bulutu ile birlikte olur ve insanlara anlık olarak görülür ve hafızalarını kaybetmelerini sağlar, uzun bir süre etkisinde bıraktığı vakit ondan kurtulamayanlar uzun bir süre insan içine çıkamaz ve kimseyle konuşamazlar. Çocukların kamera ile çekim yaptığı gece zamanında onların başına aynı olay gelmiş büyük bir rüzgar başlayıp ve ardından duman bulutu ortaya çıkmıştır.

Kameranın çekimler esnasında bozuk olduğundan bahseden gazeteci genç daha sonra bunu çocuklara da söylemiştir fakat sürekli kötü olayların başlangıcında ya da sonrasında sürekli bir görüntü bozulması ya da ses bozulması yaşanmaktadır.

Karadede insanların az bulunduğu ya da terkedilmiş yerde bulunurken oraya yeni gelen gazeteciye çok musallat olmamış, oradaki yerli halkı etkisi altına almıştır. Karadede bir cin tasvirinden ibaret olup insanlara hiçbir zaman görünmeyen cinlerin dışında köyde yaşayan yerli halkın içinden birkaç kişi onları görmüş hatta herkesi alacaklarına dair söylentiler vardır.

Karadedeler olayı adlı filmde ise, anlatıldığı gibi ve olayın yaşandığı yerde birden çok fazla Karadede cin tasviri görünmüş olup birden fazla cin olduğu anlatılmaktadır, çünkü görenlerin hepsi farklı şekilde yüz tasviri ve farklı şekilde boyutlandırıp tasvir etmişlerdir. Filmde kamera ile çekim yapan Erdinç adlı çocuk gece gördüğü zaman çekim yaparken kırmızı gözlü, uzun boylu ve karanlık bir varlık görmüştür, başka bir kişinin anlatımına göre ise uzun boylu, siyah elbise giyinmiş, uzun sakallı ve yüz ifadesi belli olmayan karanlık bir varlık olarak tasvir edilmektedir. Karadede köyde ilk önce köyde yaşlı insanlara musallat olmuş olup onlara görünmektedir ve nasıl geldiğini, nasıl görüldüğünü sadece musallat olan kişiler bilmektedir, kamera ile çekim yapan çocuk ise ilk kez o olay ile karşılaştığında sadece kulaktan dolma ve anlatılan hikayeler de öğrendiği gibi anlamış ve ilk olayda Karadede cin tasvirine anlam getirmiştir. Bir cin tasvirinden fazlası olan ve köyde yaşayan yerli halkı tamamen etkisi altına almış ve sadece karanlık olduğu zamanlarda ya da yağmur ve sisli geceler de insanlara görünür ve onların hayatları musallat oldukları zaman etkisi altına alır ölene kadar etkisi altında kalırlar.

2.9. Çarşamba Karısı, Alkarısı

2.9.1. Çarşamba Karısı

Resim 9: Çarşamba Karısı (filmdeki tasvir)

Türk korku efsaneleri cin, şeytan ya da zebanilerden öteye gidememiş ve yapılan filmler ise bunlardan daha farklı bir şekilde konseptte sahip olmadan ortaya çıkamamıştır. Cin konulu ya da cadı konulu filmler çok fazla revaçta olup inanç sistemine göre hareket edilip insanları çekmeyi planlamaktadır, çünkü inanç

sistemine sadık olanlar, kendi inanç sistemlerinden yola çıkılan ve gerçek ya da gerçeğe yakın uyarılama filmler yapıldığı zaman daha çok ilgi görmüştür.

Çarşamba Karısı inancı ise daha çok tek bir insana görünen cin olup sürekli ona musallat olmaktadır ve bir kişiye görüldüğünden o kişinin evde zihnini sürekli yorar, zihnini yitirerek yavaş bir şekilde aklını kaçıırıp delirmesini sağlar. Genelde herkesin gözü önünde eve gelip evin çocuğunu kaçıırır fakat görüldüğü kişi evde sadece bir kişi olmaktadır. Çarşamba Karısı Anadolu efsanelerine göre bir cin den daha çok hayalet veya hortlak tasvirine tekabül etmektedir ki bu da tasvirini Türkçe de "saçı başı karmakarışık, üstü başı özensiz kadın" anlamına gelmektedir. Hayalet ve hortlakların genelde cinsiyetleri belli olmaksızın Çarşamba Karısı bir dişi cinsiyeti temsil etmektedir ve tasvirleri bu yönde olmaktadır. Çarşamba Karısının bir başka inanç şekli ise yine Anadolu inançlarında "haftanın belirli bir günü, yarım kalan işlerin olduğu evlere gelerek işleri karıştıran, insanlara kötülük yapan bir dişi varlıktır, hatta yarım kalan işlerin genelde Salı gecesinden çarşambaya bağlayan gece olduğu söylenir, bu yüzden Çarşamba Karısı denmektedir."¹²⁰

Çarşamba Karısı işe başlanıp ve tamamlanmayan eve kızar, o evde canlı ya da cansız bir varlık onların gözünün önünde alır gider sebebi ise nesnenin sahibinden korkup bir telaş ve acelecilik içinde yapmaya çalışır. Hortlak ya da hayalet şeklinde tasvir edilen Çarşamba Karısı Anadolu efsanelerinde yer alıp, ücra yerlerde yaşayan bir hayalet olarak adlandırılır. Yaşanılan yerde bir aile ya da yarım kalan işe kızmış olan bu varlık onları takip ederek intikam alma niyetinde olmadan kızdığı ve bitmeyen olayın peşinden giderek onu tamamlamaya çalışır. Evde ki çocuğu her aile bireyinin gözleri önünde telaş içinde kaçıırır ya da ev halkına huzursuzluk vermek için çabalamaktadır. Hayaletlerin ve cinlerin insanlara görünmeyen bir ruh olduğu düşünülürse Çarşamba Karısı insanlara görünmekten hiç çekinmeyen bir dişi hayalet olarak tanımlanmaktadır.

Çarşamba Karısı konu olduğu film *Kabuslar Evi* serisinde aynı adlı filmle gösterime girmiş ve seyirciye sunulmuştur. Çarşamba Karısı filme uyarlandığı tasviri bir cadı olarak gösterilip ve insanlara büyü yaptığı bahsedilmektedir. Cadı tasviri olarak bahsedilen Çarşamba Karısı siyah bir elbisenin içinde olup bir süpürgeğin üzerinde uçarak evlere yaklaşmaktadır, bir kişiye görünür ve evde bulunan küçük çocuktan başlayarak hepsini alır ve diğer kişilerin hafızalarını silmektedir. Filme uyarlanan Çarşamba Karısı tasviri bahsedildiği gibi bir dişi varlığı temsil etmekte,

---

¹²⁰ Rıza Türker, *Anadolu Ve Türk İnanışlarına Ait Ögelerin Son Dönem Türk Korku Sinemasında Hikaye Olarak Kullanılması "Alkarısı İnancı"*, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008, s.13 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**)

evdeki çocukları kaçıırırken bütün aile bireylerinin gözü önünde değil, onları koruyup kollayan aile büyüğünün yanında bunu yapmaktadır. Eve girmesini engellemeye çalışan kişi ne kadar zorlansa da Çarşamba Karısını durduramaz ve onun karşısında güçsüz durumdadır.

Evdeki bütün her şeyi kendisine göre ayarlayan, takvim yapraklarını, günün akışını ve zihinleri silmeyi kendisine göre yaptığı büyülerle belirleyen Çarşamba Karısı bir kişiye görünür ve görüldüğü kişi yardım istese de evde bulunan diğer aile bireyleri uyanamaz ve yardım edemezler. Çarşamba Karısı aldığı çocuklardan sonra ailenin bütün fertlerinin zihni bulanır ve çocukları olduğunu hatırlamaz, hatta çocuklarının olmadığını iddia ederler. Evin duvarlarında asılı olan fotoğraflarda bütün aile bireylerinin olduğu resimler bulunmakta ve her giden çocuğun ardından resimde çocuklar eksilmekte ve sadece Çarşamba Karısının görüldüğü kişinin zihni değişmez ve evde olan bitenleri anlattığı zaman ise evdekiler ona inanmaz ve onun aklının karıştığını tedaviye ihtiyaç duyduğunu söylemektedirler.

Filmin sonunda ise Çarşamba Karısını gören kişi tamamen akıl sağlığını yitirir ve baba annesini gördüğünü zannederek kaldığı eve geri dönüş yapar, baba annesinin ağladığını gördüğü zaman ise ona benzeyen birisinin kucağında akıl sağlığını tamamen yitirmiş halde yerde uzanmaktadır. Çarşamba Karısı kadının zihnini tamamen boşaltmış, iyi hatıraları silmiş ve kötü hatıraları bırakmıştır ve evde bulunan çocukların hiçbirini de almamıştır. Baba annesine benzeyen kadının yanından ayrılmak istemeyen kadın kucağında aile fotoğrafını taşımaktadır fakat o resim ise kadın zihnini yitirdiği için normal sıradan bir tabloya dönüşmüş olup esas aile fotoğrafı evde bulunmaktadır. Kadın tekrar kendini baba annesinin yanında uzanmış olarak görür ve bu sefer hayatını kaybettiği anlaşılır çünkü hayaletin dizinde uykuya dalar ve en sevdiği şarkıyı duymaya başlar. Bütün iyi hatıralarını silen Çarşamba Karısı kadının zihnini ele geçirerek onun hayatına mal olmuş ailesinin geri kalanları ise onların ne olduğu bahsi geçmemektedir.

2.9.2. Alkarısı

Al karısı da efsanelere konu olan bir mitolojik varlık olup insanların çocukları üzerinde ve hamile kadınlar üzerinde çok fazla etkisi bulunmaktadır. *“ Türk, Anadolu ve Altay halk inancında lohusa dönemindeki kadınlara ve atlara musallat olduğuna inanılan yaratıktır. Efsanenin temeli Şamanizm'e kadar uzanır. İnanışa göre lohusalardan ve yeni doğmuş çocukların ciğerleriyle beslenir. Alkarısından korunmak için çeşitli çarelerin olduğuna inanılır. Lohusa kadını yalnız bırakmamak, ışıkları*

sürekli yakmak, başucuna Kuran koymak, yüzünü kırmızı örtüyle örtmek bunlardan bazılarıdır. Albastıya neden olduğuna inanılır. Albis adlı yaratık ile de alakalıdır. Aynı zamanda Lilith'e karşılık gelmektedir. Lilith'in Adem'in ilk karısı olduğuna ve onunla aynı anda yaratıldığı için Adem'e tabi olmayı reddettiğine ve bu yüzden lanetlendiğine inanılır.”¹²¹ Lilith'in Adem'in birinci karısı olduğu Tevrat'ta açıkça belirtilmemiş olsa da Yahudi inancında kabul görülmektedir. “Lilith Adem ile aynı zaman da yaratıldığı için birbirlerini eşit görür fakat Ademle birlikte olmaktan şiddetle geri çekilir ve ısrarlar üzerine dayanamayan Lilith büyü yaparak kaçan Lilith Adem den olmayan 100 den fazla cin çocuğu olduğunu ve Ademe sadık olmayacağını belirtir” ve bir nevi Ademe savaş açmıştır.¹²²

Eski inanç sisteminde “Albastı, Al Ruh, Al Karısı, Al Ana gibi isimlerle anılan ruh, muhtemelen Umay'ın sonradan gelişen ikinci ilkelere göre olumsuz anlamda başkalaşmış şeklidir; başka bir deyişle ondan türetilmiş bir ruh ya da ilahtır. “Ancak o kötü ruhlar zümresindedir. Çünkü lohusalara eziyet eder ve lohusa hummasına neden olur. “Ey albastı zalim, Koy ciğeri yerine, Zavallının canını iade et, Sözümü tutmazsan, Bana hürmet etmezsen, Gözlerini çıkarırım.”¹²³ “Alkarısı tasviri esmer, iriyarı, gür ve dağınık kara saçları, ince uzun demirden teşekkül etmiş elleri bulunmaktadır. Bütün Türk dünyasında aşağı yukarı aynı özelliklere sahip olan bir şerir ruhtur, Al karısı. Eski Türk inançlarında, Budist ve Şamanistlerde ruhların en çok ilgilendikleri olaylar lohusalar ve yeni doğmuş çocuklar, yeni evlenenler gibi oluşum ve dönüşüm ritüelleridir.”¹²⁴ Alkarısı, yine birden fazla kültürde yer almakta ve farklı şekillerde yorumlanmaktadır fakat özünde bir ruh ve genel anlatımlarda ise kötü bir ruh olarak anlatılmaktadır. Kültürler arası değişimde yardımcı ya da dost canlısı bir ruh olarak gösterilse de özünde kötü ruh olarak anlatıldığı için sonunda yine bir kötülük bulunmaktadır.

Alkarısı adlı kötü ruha olan inanç Anadolu da çok yaygındır ve lohusalar üzerinde etkili olup çeşitli korunma yolları bulmuşlardır. Alkarısı inancı Çukurova bölgesinden başlayıp Doğu Anadolu bölgesine kadar uzanmaktadır ve tasvirleri değişse bile yaptığı olaylar aynı olmaktadır. Her bölgede Alkarısı inancı aynı fakat korunmak için tedbirler farklı olmuştur. Çukurova bölgesinde alınan önlemler “çocuğun veya lohusanın yastığının altına soğan, ayna, tarak,ekmek, bıçak, hamaylı koyarlar, yüzünü kırmızı bir örtü ile kapatıp, yatağına da bir iğne takarlar. Ayrıcı

¹²¹ Deniz Karakurt, Türk Mitoloji Sözlüğü, İstanbul, 2011, E-kitap, s.239

¹²² Yeşeya 34:14

¹²³ Abdülkadir İnan-Tarihte Ve Bugün Şamanizm, Ankara, 1986, s.169

¹²⁴ Hülya Sayan, Ayşe Sayan, Alkarısı İnanmaları Ve Bilim, İnönü Üniversite Eğitim Fakültesi, Sakarya Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, 2005, Sayı 7, s.68

lohusanın bulunduğu yerdeki bütün suların ağzını kapatırlar. Çünkü, al karısı, bazen de kuş şeklinde gelip, suya boncuk atar ve o esnada çocuk ölür. Bu tedbirler alınmadığı takdirde, alkarısı, lohusanın yanına gelerek, onu rahatsız eder. Bu durum bölgelere göre, hıbilik, kekoz, pispatik karakura, kuşboğması, vs. gibi isimlerle anılır.”¹²⁵

Alkarısı inancının olduğu her bölgede Kars’tan Elazığ’a kadar hatta eski zamanlarda Gagauzlar’dan, Cermenlere kadar uzanmaktadır. Kötü ruh olarak bahsedilen Alkarısı inancında sürekli korunma yöntemleri hep değişmiştir ve inancın olduğu bölgede korunma şekli devam etmektedir. İnanca göre korunma şekli *“Kars’ta; özellikle geceleri, lohusa hanımı yalnız bırakmazlar, geceleri ışığı sürekli yakarlar, hasta yalnız kaldığı zamanlarda ise, ağzına sakız vererek onun uyumasına engel olurlar.”* Doğu Anadolu bölgesinde hamile kadın uykusundan olarak hem kendisi hem de çocuk için çok fazla eziyet çekmektedir çünkü uyku olmaz ise hamile kadın hem de karnındaki çocuk için çok verimli bir dönem geçmez. Kötü ruhtan korunmak her bölge de değiştiği gibi Elazığ bölgesinde çok farklı korunma yöntemi vardır. *“Elazığ’da; Lohusanın başucuna su, süpürge ve Kur’an-ı Kerim koyulur, yakasına iğne türü bir şey takılır ve yanında sürekli bir erkek (eşi veya yakın akrabalarından bir erkek) bekler. Elazığ’ın diğer bölgelerinde ise kadının başına soğan, demir çubuk ve Kur’an-ı Kerim konur.”¹²⁶* Alkarısı sürekli kötü bir ruh ve hamile olan kadınlara, kadınların eşlerine görüldüğü olarak bilinir. Alkarısı farklı şekilde efsanelere konu olmuştur ama özünde sürekli bir kötülük barındırarak insanların yanına gelmiştir. İnsanlara kötülüğü göstermek ya da onlara kötülük yapmak için bir şekilde yaklaşması, iletişim kurması ve onlarla temas etmesi gerekmektedir. Alkarısı insanlara yaklaşmak için farklı şekilde tasvir edilir bu tasvir yine Çukurova bölgesinde tasvir edilen büyük bir kuş şeklinde olup, kuşa Alkuşu denmektedir. Alkuşu hakkında ki bu efsane sadece Çukurova bölgesinde rastlanmış olup efsane şu şekilde anlatılmaktadır: *“Lohusanın bulunduğu odaya, al kuşu gelip de oradaki bir su kalıbına boncuk atınca, bunu, orada bulunan bir adam hemen alır. Boncuk alınınca, al kuşu, bir kadın şeklinde göze görünür ve buna yalvarmaya başlar. Adam, bir daha, ailesine ve sülalesine dokunmamak şartıyla boncuğu geri verir.”¹²⁷*

---

¹²⁵ 1990 yılının Ağustos ayında Adana ilinin Kadiri köyünde bulunan 45 yaşında Zekiye Yüçetürk ile yapılan röportaj derlemesi

¹²⁶ İsmail Görkem. Elazığ Efsaneleri Üzerine Araştırmalar (Metinler ve İncelemeler), Elazığ, 1987, s.99-100

¹²⁷ 1990 yılının Ağustos ayında Adana ilinin Kadiri köyünde bulunan 45 yaşında Zekiye Yüçetürk ile yapılan röportaj derlemesi

Alkarısı ruhu inancı Türk inanç sisteminin dışında kendisine hem Yunan hem de Alman kültüründe yer bulmuştur. Efsanelere söz konusu olan hatta Yunan mitolojisinde tanrılar arasında kendisine yer bulan Alkarısı yine aynı şekilde küçük çocukları ya da yeni doğan çocukları hedef almıştır. *“Yunan mitolojisinde yeni doğan çocukları öldüren kadın Hera Lamiya’yı kıskanır. Efsaneye göre Zeus Lamiya’yı sevmektedir. Zeus ve Lamiya’nın doğan her çocuğunu öldüren Hera’dan korumak için bir mağarada saklanmış Lamiya, ancak zamanla çocuklar yaşayan bütün analara düşman kesilmiştir.”*¹²⁸ Antik Yunan mitolojisi ve içinde bulunan tanrılar arasında yine hedef gösterilen çocuklar ve bu sefer çocuklar annelerinden kaçırılmak yerine onlara düşman kesilir, tanrılar içerisinde dahi büyü ya da dolaylı yoldan büyüden bahsedilmiş ve çocukların zihinleri yıkanarak ailelerine başkaldırıp onlara savaş açmıştır.

Alman kültüründe Alkarısı hem kötü yönlü hem de iyi yönlü olarak gösterilmiştir. Özünde kötülük olan Alkarısı yardım sever olarak gösterilir fakat yardım severliğinin dışında kötülük yapmayacağı anlamına gelmez. *“Bir insana hizmet eden peri ya da ev cini, İngilizlerin “brownie” dedikleri iyi huylu peri vardır. Kırdan yaşayanına ise Bogart denmektedir, Kobald ise arkadaşça davranabilir ancak yardımsever değildir, Kobald’ın öfkesini ise büyük bir kap dolusu süt ve yiyecek dindirir. Fanngen’in ise dev ya da cüce gibi ıssız yerlerde yaşadığına inanılır. Şeytanla da arkadaşlık eden bu dişi yardım sever olduğu gibi korkuda verir, yollarını kaybeden çocuklara yardım eder insanlar için çalışır.”*¹²⁹

Alkarısı inancında anlatılan hikayeler ve efsaneler yaşanmış veya yaşanması mümkün olan olaylardan esinlenerek anlatılmıştır. Yaşanması mümkün olan olaylar gibi filmlerde kullanılan Alkarısı efsanesi, filmde anlatılanlara yakın bir şekilde tasvir edilip filmde kullanılmıştır. Filmde kullanılan Alkarısı insanlara kendisini duyurur ve insanların anlayamayacağı bir dilde konuşur ve insanları korkutmaktadır, hedefi bebekler olan Alkarısı, ya bebekler ya da bebeğin babasını başka bir kılık ile değiştirerek anne ye korku vermektedir.

Alkarısı inancının ilk kez filmde kullanılması Alkarısı:Cinnet filminde olmuştur. Filmin konusu ise *“adını yerleşik bir Anadolu efsanesinden alıyor. Genellikle lohusa kadınlara ve atlara musallat olduğu rivayet edilen ve anlatılarda uzun saçlı, çirkin bir*

¹²⁸Hülya Sayan, Ayşe Sayan, Alkarısı İnanmaları Ve Bilim, İnönü Üniversite Eğitim Fakültesi, Sakarya Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, 2005, Sayı 7, s.69

¹²⁹ John D. Niles, The European Folktale Çeviren: Gülay Mirzaoğlu, Indiana Üniversitesi, Amerika, 1986, s.71

kadın olarak tasvir edilen bir cin filmin öyküsünü oluşturuyor. 7 aylık hamile olan Dilara, doğum izni alarak işten ayrılır ve bu süreci de evde geçirerek dinleneceği istirahat dönemine girer. Fakat genç kadın eve çekildiğinden beri peşini bırakmayan kabuslar ona hamileliği zehir etmeye başlar. Dilara başına musallat olan bu kabusların altında en yakın arkadaşının, kaynanasının hatta zamansız gelen çocuğun eşi üzerinde yaptığı baskı yüzünden eşinin oyunlarını aramaya başlar.”¹³⁰

Filmde bahsedilen Alkarısı bir ruh olarak değil de bir cin olarak bahsedilmektedir. Filmde Paranormal Activity filminden esinlenerek birkaç sahne bulunmaktadır, bu sahneler eşyaların kendi kendine hareket etmesi, oda da olmayan bir çocuğun belirmesi ve Türk kültüründe bulunan “nazar boncuğu” nun kırılması ve son olarak iki aile arkadaşları yemek masasında sohbet ederken aynada yansıma olarak bir kızın belirmesi.

Alkarısı hamile olan kadına musallat olurken belli başlı şekilde ona musallat olur. Bir gece kadın duvara parmağı ile Arapça harfler ile birkaç kelime yazmaktadır, ardından bir başka kabus görerken uyanır bebek sesleri duyar ve duvarın çatladığını görür ve bebek sesi dışında sesler duymaktadır. Hamile olan kadın kendisine ve hamile olduğu bebeğe istemsiz de olsa zarar vermektedir. Alkarısı adlı cinin etkisinde olduğu zaman neler yaptığını ve kimlerle konuştuğunu hatırlamayan hamile kadın, kendisinden başka etrafında olan kişilere de zarar vermektedir ve bunlardan biri evde baktığı siyah bir kedi'dir. Kocasına yakın arkadaşı olan Dilara ile buluştuğunu ve telefonda annesi ile konuştuğunu söyler fakat o zaman cin'in etkisi altında olduğu için ne yaptıkları ne de söyledikleri doğru değildir. Hamile olan kadın'ın daha önce gördüğü duvarın kırılmasını kocası'da görür ve bu sefer kırılan duvarın için bir el ve duvardan kan akmaktadır. Her cin ya da ruh gibi Alkarısı insanlara musallat olmayı geceleri olmaktadır. Filmde bahsedilen Alkarısı adlı cin'den kurtulmanın yolu ise Kur'an-ı Kerim den ayetler ve dualar okumakla olmaktadır. Hamile kadın'ın kurtuluşu hem filmde hem de yaşanması gerçek olaylar sırasında Kur'an-ı Kerim sayesinde olmaktadır.

---

¹³⁰ <http://www.beyazperde.com/filmler/film-232955/> (Erişim tarihi 25.10.2017)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HASAN KARACADAĞ SİNEMASI VE FİLMLERİNDE KULLANILAN SEMBOLLER

3.1. Hasan Karacadağ'ın Sineması

Hasan Karacadağ yönetmen olmadan önce Gülhane Askeri Tıp Akademisinde eğitim almaktaydı, fakat askerliği kendisine uygun bulmadı ve yurt dışında eğitim hayatına devam etmeye başlamıştır. *“Japonca dil eğitimi aldığından dolayı tercihi Japonya olmuş orada önce Genetik Tıp eğitimini tamamlamış ardından Japonya da Nippon Eizojuku Sinema Yönetmenliği bölümünde eğitimine başlamış ve 1998 yılında bitirdikten sonra yönetmenlik hayatına başlamıştır. Hasan Karacadağ yönetmenlik hayatına ilk olarak Hummadruz isimli sinema filmiyle başlamıştır ama öncesinde ise Pas isimli kısa filmi 2001 yılında Japonya JVC Film Festivali'nde en iyi film ödülünü almıştır. Hasan Karacadağ bu başarısının ardından hem Türkiye hem de Japonya da adından sıkça bahsettirmiş, çektiği filmlere yenilerini eklemiştir ve bazı dizilerin senaristliğini üstlenmiştir. 2003 yılında Japon yapım firması olan Argo Pictures adlı firma da çalışmaya başlamış ve bu çalışmalar bünyesinde ilk olarak Non adı verilmiş olan bir gerilim filminin yönetmenliğini üstlenmiştir.”*¹³¹

Hasan Karacadağ *“Türk korku sinemasına geldikten sonra bir serial haline gelecek olan ‘dabbe’ film serisinin yönetmenliğinin yanı sıra bir çok şeyini üstlenmiş ve Türk inanç sisteminden yola çıkarak cehennem alametini anlatacak olan filmlerden ilkinin çekmiştir. Dabbe filmi serisi ilk filminden itibaren çok ciddi bir izleyici kitlesine ulaşmış ve bu filmler sayesinde Karacadağ Türkiyenin en çok tanınan yönetmenlerinden birisi olmayı başarmıştır.”*¹³² Hasan Karacadağ yönetmenliğini yaptığı filmlerin senaryo yazımını kendisi üstlenmektedir ve böylelikle her bir ayrıntıyı en ince detayına kadar inceleyip hatasız bir şekilde ilerlemektedir ve filmi kendisinden başka inceleyenler için hata payını sifıra indirgemektedir.” Böylelikle bütün filmler birbirinden orijinal ve sevilen yapımları ortaya çıkarmaktadır.

¹³¹ <http://aktuelsinema.com/filmler-yonetmen/hasan-karacadag/> (Erişim Tarihi 21.11.2017)

¹³² Gizem Parlayandemir, Yıldız Derya Birincioğlu, Tür(k) Sinemasında Auteursler, Kriter Yayınevi, İstanbul, 2016, 1. Baskı, s.44-46

Hasan Karacadağ yönetmenliğini yaptığı korku filmlerinde Türk inanç sisteminin kabul ettiği ve Kutsal Kitap olarak kabul edilen Kur'an-ı Kerim'de yazılı olan dünyanın sonundan bahsedilen kıyamet alameti olarak kabul edilen Dabbetü'l-arz'dan bahsedilir ve bu ahir zaman da ortaya çıkacak olan bir yaratık olarak tasvir edilmektedir. *"Bu yaratık'tan İslam inanç sisteminin Kutsal Kitap olarak kabul ettiği kitapta 27. Suresinin 82. Ayetinde bahsedilmektedir. "O söz, başlarına geldiği zaman, onlara yerden bir Dabbe çıkarırız; o da, insanların bizim ayetlerimize kesin bir bilgiyle inanmadıklarını onlara söyler.(Neml Suresi, 82)."*¹³³ Kıyamet alametleri olarak bilinenler çok az sayıda olup nelerin gerçek nelerin gerçek olmadığı ve anlatılanlarında birbirinden çok farklı olduğu bilinmektedir. Kimileri uydurma, kimileri ise birebir tasvir verip kıyamet zamanı dünyanın yok olmasına karşın büyük bir yaratık ortaya çıkacağından bahsetmektedir. Hasan Karacadağ yönetmenliğini yaptığı filmlerinde bu konuları en net bir şekilde ele alıp işlemiş ve İslam inanç sisteminde anlatılanları filmlerinde tasvir ederek izleyiciye sunmaktadır.

Dabbe film serisi olarak büyük bir başarı yakalamış Türk korku sinemasında önemli bir yere sahip olmuştur. Hasan Karacadağ sadece dabbe filmi ile kalmamış beraberinde İslam inanç sisteminde yer alan başka filmlerin konu edinerek korku filmlerine katkıda bulunmuştur fakat en dikkat çekici olan filmler dabbe serisi filmleridir çünkü Türk inanç sistemi İslam olduğu için ve filmlerin konuları inanç sisteminden kaynaklandığından dolayı izleyicisi fazla olmuştur.

Türk korku filmi adına Karacadağ geçmiş yıllara göre daha iyi işler çıkararak hem kaliteli hem de seriyal halinde işler ortaya çıkarmıştır. Daha öncelerinde ortaya çıkarılan işler hem çok fazla ilgi görmemiş ve korku filminin duraksamasına hatta otuz yıl kadar bir korku filmi çekilmemesine yol açmıştır. Yönetmenlerin korku filmi çekmesine çok fazla üzerinde durmaması ve yetersiz oyuncu olması ile korku filmi Türkiye'de ortaya çıkan kötü işler sonucu yönetmenler filmlerinin beğenilmemesi sonucu sinemaya değil fakat korku türüne küsmüş durumdadırlar. Bu durum Hasan Karacadağ seriyal film çekene kadar durmuş ve Türk korku sinemasında korku filmleri yeniden can bulmuş gibi devam etmektedir. Korku üzerine çekilen filmler Karacadağ ile birlikte gelişirken devamını da getirenler olup yeni bir soluk ile başka filmler ile korku türüne eserler bırakanlar olmaktadır.

---

¹³³ "Neml Suresi". http://www.kuran.gen.tr/?x=s_main&y=s_middle&kid=32&sid=27 (Erişim Tarihi: 22.11.2017)

3.2. Hasan Karacadağ Korkuları

Hasan Karacadağ Türk korku sinemasının en popüler isimlerinden biri olup, sinema hayatına Japonya'da başlayıp Türkiye'de devam etmektedir. Karacadağ doğup büyüdüğü yerden de kaynaklı olarak kendi sinemasını doğunun gizemli hikayeleri ile beslemiş, sinemasına aktarmıştır. Hasan Karacadağ kendi sinemasına başladığı zaman hem yönetmenliğini hem de senaristliğini yaptığı filmler ile sınırlarını belirlemiş, kendi orijinal filmleri ile korku sinemasında adından sürekli bahsettirmektedir.

Hasan Karacadağ Türkiye'nin Hollywood sınırları içerisinde yer alması için İngilizce olarak çektiği film *Magi* ilk film projesi olup, film de Hollywood oyuncuları da yer almaktadır. Karacadağ, *Magi* film projesini "*bir Amerikan filmi gibi ama tamamen Türk elementleriyle donatılmış, Anadolu topraklarında geçen has Anadolu-Babil cin hikayesi*"¹³⁴ şeklinde tanımlamaktadır. Hasan Karacadağ korkuları insanların (Türk inanç sisteminde) isimlerini bile çok nadir söyledikleri cin temalı olup İslam inancında en kötü varlıklar arasında yer almaktadır. İnsanlara musallat olup onlara istediklerini yaptırıp, hatta cinlerin insanlar ya da kendi aralarında düğün yapıp çoğaldıkları inançlar ve hikayeler arasındadır. Hasan Karacadağ filmlerinin hemen hepsinde teknik ekipte yer almış ışık, görüntü yönetmenliği ve kurgu görevlerini üstlenmiştir.

Hasan Karacadağ *Magi* filmi için yapılan bir röportajda şu cümleleri sarfetmiştir: "*Magi filmi, Mezopotamya'nın derinliklerine gizlenmiş, batının bir türlü anlayamadığı bize has karanlık noktalara değinen ve batılı izleyiciye bir doğulunun penceresinden metafizik dünyayı anlatmaya soyunmuş bir film. Seyirci saçma sapan bir şekilde Alaaddin'in lambasına hapsettikleri cinlerin, şeytanların ve gulyabanilerin gerçek öyküsüyle karşılaşacak. Magi, Amerikan standartlarına göre yüksek bütçeli bir film değil, ama onların devasa bütçelerle yapamadıklarına soyunan taze bir kan. Film, benim diğer öykülerimden elbette farklı bir düzlemde ve yeni bir konseptte sahip*"¹³⁵ cümlelerini kullanmıştır. Türk korku sinemasının Karacadağ ile birlikte başka bir şekilde yorumlandığı artık ciddi anlamda korku sinemasının olması ortaya koyulan eserler sayesinde anlaşılmaktadır. Hasan Karacadağ'ın Türk korku filmleri *Magi* filmi ile ülke sınırları dışında yer almış, cin temalı filmlerin ne kadar etkili olduğu gösterilmiştir.

---

¹³⁴ Gizem Parlayandemir, Yıldız Derya Birincioğlu, Tür(k) Sinemasında Auteurler, Kriter Yayınevi, İstanbul, 2016, 1. Baskı, s.43

¹³⁵ <http://www.populersinema.com/roportaj/turk-korku-sinemasinin-ustasi-hasan-karacadağ-ile-roportaj-27692.htm> (Erişim tarihi 26.11.2017)

“Karacadağ korku filmlerinin en büyük özelliklerinden birincisi ses ve tanınmamış oyunculara yer vermesidir. Oyuncuların tanınmamış olması ve kendilerine filmlerde yer verilmeleri, kendi oyunculukları için tanınma fırsatı yakalarken, yeni ve taze kan oyuncular her role rahatlıkla girebilmeleri, kolay yönlendirilmeleri ve tanınmış büyük oyuncular gibi kaprissiz olmaları hem senaryo hem de film akışını kolay bir şekilde gerçekleşmesini sağlamaktadırlar. Ana karakter olmasalar da kendilerini gösterme fırsatı bulan oyuncular tecrübeli oyuncular yanında daha da rol alma şansı bulmuş ve her şekilde kendi oyunculuklarına katkı da sağlamışlardır. Karacadağ’ın filmlerini bu şekilde yürütmesinin sebebi ise büyük paralarla filmlerin bütçelerini sarsan yıldız oyuncuların yükünden kurtulmak ve her filmi rahatça senaryoya uyarlamaktır ve bunların yanında yeni yüzlerin ortaya çıkması ve oyunculuk piyasasına kazandırılması.”¹³⁶

Sesler konusunda kullanılan fısıldaşmalar, ayak sesleri, insanın kafasını karıştıran sesler kullanılmaktadır. Ses kullanma açısından Hollywood tarzı olarak benzeşmeler olsa dahi ses olgusunu filmlerinin konusuna rahatlıkla uyarlayabilmektedir. Ne olduğu tam çözülemeyen diller ve insanların normal hayatta anlaması mümkün olmayan konuşmalar Hollywood ses efektlerini andırsa dahi cin temalı filmler olduğu için izleyiciler o seslerin ve konuşmaların cinler tarafından olduğuna inanmaktadırlar. Ses efektlerine ek olarak sürekli kahramanların kafalarının içinde ‘çınlama’ sesi olarak cinlerle birlikte çok iyi bir şekilde uyarlamış ve tiz çığlık sesleri önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Filmlerinde uzun çığlık sahneleri olarak (Dabbe 2) filminde karakterler birbirleri ile bağırarak konuşmakta ve bu bağırımlar sahnenin iyi olmasına değil durgunlaşmasına ve seyirciyi filmde koparmaktadır.

Karacadağ korku filmleri ses açısından ve oyunculuk açısından yetersiz görülmemekte hatta katkıları bulunmaktadır. Pahalı ve kaprisli oyuncular yerine senaryoya tam uyan ve oyunculuk piyasasına yeni yüzleri daha fazla ortaya çıkarmakta ve filmin gidişatını tam istediği gibi yönetmektedir. Bu şekilde filmlerin orijinalliği bozulmamış olup ses ve hem deneyimli hem de çok fazla deneyimi olmayan oyuncular uyum içinde çalışıp ortaya çıkan eserler daha özenli olarak ortaya çıkmaktadır. Bu şekilde davranarak amaç masraftan kaçınmanın aksine ortaya daha çok orijinal eserlerin çıkmasıdır.

---

¹³⁶ Gizem Parlayandemir, Yıldız Derya Birincioğlu, Tür(k) Sinemasında Ateurler, Kriter Yayınevi, İstanbul, 2016, 1. Baskı, s.49

Hasan Karacadağ'ın yaptığı bir röportajda kendisine ses efektleri hakkında sorulan soruya ise şu şekilde cevap vermektedir: *“Ses ve sessizlik aynı anda korkunun en değerli yoldaşdır. İspanya’da benim de katıldığım “Dabbe-Cin Çarpması” filminin gösterimi sonrası, İspanyol izleyiciler ses kullanımının çok başarılı ve dahice olduğunu söylüyorlardı. Benim seslere olan agresif yaklaşımım onları epey etkilemişti. Bazen 40 kanal ses kullandığım oluyor, garip diller, hiçbir şekilde duymadığınız tanımsız tınlar, okyanus dibindeki mahlukların kaydedilmiş esrarengiz sesleri, Arapça’nın inanılmaz mistik etkisi, tüm bunları sihirli bir melodi gibi kullanmayı seviyorum. Ama dikkatli izleyiciler bilirler, ben Dabbe serilerinde aşama aşama ses efektlerini azalttım ve farklılaştırdım. Daha ilk etapta Türk korku sinemasını oluştururken İzleyiciyi sessiz bir filmle boşsaydım, şu anda ardı arkasına vizyona giren diğer türk korku filmlerinin hiçbirini göremeyecektiniz. Önce normal formülü uygulamalı, ardından keşifler yapmalısınız ve evet sana katılıyorum bence şimdi seslerle ilgili keşif zamanı”.*¹³⁷

Karacadağ bu sözleri ile ses konusunda sürekli bir arayış içinde sesleri en anlaşılmasdan en anlaşılır şekilde kullanılmasına kadar seslerle oynamayı sevdiğini ve sürekli bir keşif içinde olduğunu belirtmektedir. Seslerin Hollywood efektlerinin klişeliğinden çıkıp İslam inanç sistemine göre seslerin ortaya çıkması (cinlerin konuşması, şeytanların fısıldaşması) Hollywood tarzından uzaklaşarak kendine özgü has bir ses kullanılmaktadır. Benzeyen yönler olmasına rağmen sesler orijinal kullanılıp cinlerle ve şeytanlarla özdeşleştirilmiştir.

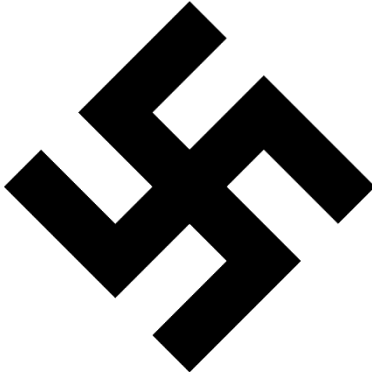
İnsanlar doğaüstü varlık olarak adlandırılan cinlerin ve şeytanların seslerini duyamasa dahi Karacadağ korku sinemasında bu sesleri bizler ile paylaşmış fısıltı olarak ancak duyabileceğimizi göstermiştir. Seslerin yüksek tondan başlayıp (karakterlerin birbirlerine bağırarak konuşması) ilerleyen filmlerde daha da değişik hal alması izleyicileri hem filminden koparmamış hem de filme bağlamıştır. Merak uyandıran ses efektleri cinlerin konuşmaları olarak adlandırılmış, izleyenlerde seslerin cinlerin birbirleri ile ya da insanlar ile iletişim kurmasını sağladığını belirtmektedir. Kullanılan sesler karakterleri delirtecek kadar ya da başka dünyadan sesler duyduklarını sanmalarını sağlamaktadır ve izleyiciye bu şekilde aktarılmaktadır. Karacadağ korku sinemasın da ses efektleri, fısıldaşmalar, çığlıklar ve diğer türleri cinlere ve şeytanlara uyarlanmış olup izleyicilere o varlıkların sesleri olarak gösterilmektedir.

---

¹³⁷ <http://www.populersinema.com/roportaj/turk-korku-sinemasinin-ustasi-hasan-karacadag-ile-roportaj-27692.htm> (Erişim tarihi 28.11.2017)

3.3. Hasan Karacadağ'ın Kullandığı Semboller

Hasan Karacadağ korku sinemasında kullanılan sembollerden en belirginini Magi filminin afişinde kullanılan "Gamalı Haç" (Swastika) sembolüdür. "Swastika, I. Dünya Savaşı'ndan sonra kurulan Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi ve hükûmeti tarafından amblem olarak kullanılmıştır. Nasyonal sosyalistlerin (Naziler) kullanmış olduğu swastikanın adı Almandada Hakenkreuz'dur. Daha sonra Nazi Almanyası'nın bayrağında da kullanılmıştır. Swastikanın bu anlamda kullanımı 1945'te Nazi Almanyası'nın yenilmesi ile birlikte sona ermiştir ve bazı ülkelerde swastika kullanımı suçtur. Günümüzde bazı neo-Nazi gruplar swastika kullanmaya devam etmektedirler."¹³⁸

Resim 10: Swastika

Swastika sembolü sadece Almanya'da kullanılmamış olup tarihi daha da eskilere dayanmaktadır. Budizm, Hristiyanlık, İslamiyet, Osmanlı ve Selçuklu halı ve kilim dokuma sanatında hatta Ön Türklerde kullanılmıştır. Farklı kültürlerde bulunduğu için çok farklı anlamı bulunmaktadır. Ön Türklerde "Bir güneş sembolü olan Oz Damgası/Swastika'nın sözcük anlamı kendi kendine var olandır. Ön Türklerde kullanılan "OZ" diye okunan damganın nerede, ne zaman ortaya çıktığı kesin bilinmese de çoğunlukla "swastika" olarak isimlendirilmiştir. Swastika, kelimesi Hintçe olup, "Si" (iyi) ve "As" (olmak) kelimelerinden oluşmaktadır. Bu şekliyle kelime "mutluluk" ve "hayal" anlamlarına gelir."¹³⁹ "Doğu'daki kültürlerde, svastika Buda'nın bir sembolüdür. Çin'de ise sonsuzluğu ve evren düşüncelerini ifade etmektedir. Svastika, Çince wan ve Sanskritçe de ise srivatsa olarak bilinir. Svastika Buda'nın Sembolüdür. Svastikalar genellikle Asya'daki küçük ya da büyük tüm Buda

¹³⁸ <https://www.britannica.com/search?query=swastika> (Erişim tarihi 29.11.2017)

¹³⁹ C. Aylılmaz, "GAMALI HAÇ (SWASTİKA)", Töre Dergisi, S.V., İstanbul 2003, s. 17; C. A.Halilov, Azerbaycan'dan Tapılmış Tunç Kemerler/Amm, C. IV, Bakü 1962, s.83

heykellerinin üzerinde bulunur.”¹⁴⁰ “Hristiyanlıkta swastika haçın çengelli versiyonu olarak düşünülür. İnsanın ölüme karşı zaferini sembolize eder. Bazı Romanesk ve Gotik çağlarda inşa edilen Hristiyan kiliselerinde önceki Roma süsleri etkisiyle bu forma rastlanır. Swastikalar çoğunlukla 12. yüzyıldan kalma Ukrayna Kiev’de bulunan St. Sophia kilisesinin mozağinde sergilenir. Ayrıca bunlar St. Ambrosse Bazilikasında bir mezarda süsleme motifi olarak kullanılmıştır.”¹⁴¹

“Türk-İslam sanatı bezeme repertuarında karşımıza çıkan en önemli motiflerden birisi de çarkıfelek motifidir. Kaynağı çok eski dönemlere dayanan bu motif gamalı haç (swastika) motifinden gelişmiş olup birçok versiyonu mevcuttur. Farklı coğrafyalarda farklı anlamlarda kullanılan ancak yaygın olarak “hareket” ve “dönüşüm”ün sembolü olan bu motif İslam öncesi Türk kültüründe kozmolojik özelliği ile ön plana çıkmaktadır. Eski Türk inancında gök kubbenin altın veya demir kazık etrafında yıllık dolanımın yanında, ayrıca bir de yıldızları taşıyan gök çarkının döndüğü varsayılıyor ve gök kubbenin en alttaki çarkıfeleğini bir çift göksel ejderin çevirdiğine inanılıyordu. Böylece zaman kavramı ve mevsimler meydana geliyordu. Kök çığrısı/kök çarkı olarak adlandırılan çarkıfelek genellikle dilimli bir teker şeklinde betimlenirdi. Bu betimlemelerin en eskilerine Kök Türk dönemine ait kaya resimlerinde rastlamak mümkündür.”¹⁴²

Swastika’nın İslam inancında farklı anlamlarda kullanıldığı da görülmektedir. Bu kullanım alanları ise “Evren İmgesi (Kozmik Diyagram), Tanrıya Ulaşma Göğe Yükselmenin Sembolü, İki Dünya Arasındaki Geçişin Sembolü, Toprakten Gelenin Toprağa Döneceğinin Sembolü, İyilik ve Bereketin Sembolü ve Şans ve Talih Sembolü olarak kullanıldığı da görülmektedir.”¹⁴³

Sadece bu sembolü kullanmakla kalmayan Karacadağ filmlerinde çok fazla sembol kullanmış olup hepsinin anlamı bir birine bağlı olarak ortak noktada buluşmaktadırlar. En belirgin olan bu “Gamalı Haç” (swastika) eski Türklerden başlayarak Adolf Hitler’e ve daha nice uygarlıklarda birden çok anlama gelmiştir. En belirgin olarak Magi film afişinde kullanılan bu sembol afişte karakterin yüzünde kullanılmıştır. Diğer filmlerinde görmesi zor olan sembollerden, direk göz önünde bulundurulmuş sembollerde kullanılmıştır. Sembolleri filmlerinin konularına uygun bir

¹⁴⁰ Thomas Wilson, The Swastika The Earliest Known Symbol, And Its Migrations; With Observations On The Migration Of Certain Industries In Prehistoric Times Curator, Departman of Prehistoric Anthropology, U.S. National Museum, s.99-100

¹⁴¹ Lyubimov, L.D. The Art of the Ancient Rus, Ukrayna, 1996, s.115

¹⁴² Yusuf Çetin, Türk-İslam Bezeme Sanatında Gamalı Haç (Swastika) İle Çarkıfelek Motiflerinin Köken Ve İkonografik Anlamları Üzerine Bir Değerlendirme, Social Science Studies Journal Dergisi, 2017, s.356

¹⁴³ Candan, Ergün, Türklerin Kültür Kökenleri, Sınır Ötesi Yayınları, İstanbul, 2008, s.453

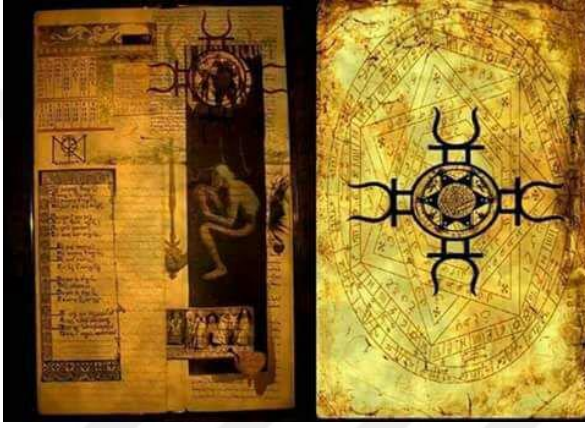
şekilde işleyen Karacadağ daha çok görüntü ve ses ile izleyicilerin dikkatlerini çekmiştir sembol izleyiciye göre ikinci planda kalmaktadır. Semboller korku filmlerinde bağlantılı olarak bir şekilde kötülüğü çağrıştırmaktadır. İyi anlamları bulunduğu taktirde kötülük korku filmlerinde öncelikli olmaktadır ve bir şekilde kendini gösterip kötülükleri çağrıştırıp iyiliğe bir an bile olsun üstün geldiğini göstermektedir. Gamalı haç sembolü Adolf Hitlerin kullanımından önce farklı kültürlerde iyiliği temsil etmekteydi ta ki kötü hislerin kötü amaçlarının sembolü olana dek.

Karacadağ'ın Dabbe isimli ilk filminde kullandığı sembol ise yatak altından bir yaratık çıkması. Çocukluk korkularından birçoğu kişinin zihninde yer aldığı uyurken ya da uyumadan önce yatağın altından çıkarak karanlık yerlere götüreceğine inanılan bir yaratık veya canavardan bahsedilmiştir ve bu Dabbe filminde kullanılmıştır. Filmde kullanılan görseller ve semboller olarak tabut, heykel, ve kan kullanılmıştır. Tabutlar bir ölünün konulduğu yerdir fakat filmde kullanılan tabutlarda karakterler tabut içindedir ve kendilerini ya da yanlarında bulunan kişileri tabu içinde görmektedirler. Kullanılan kan karakterin kendisinden geldiğini zannetmektedir fakat psikolojik sorunları olduğu için sadece kendisi görmektedir, normal şekilde kendisinden kan gelmemektedir. İnsanların yüzleri bir anlık bile olsa öldükleri şekilde çürümüş bedenlerin yüzleri olarak gösterilir ya da şeytani bir yüz halinde gösterilmektedir.

Filmde kullanılan diğer semboller ise yine çocukluk korkuları olarak tabir edilen "öcü" kullanılmıştır. Görünen kişiye genelde yaratık şeklinde ve fısıldama ile konuşmaktadır. Evin içerisini saran çalılıklar siyah ve kuru olarak gösterilmiştir. Bu çalılıklar günümüzde çöllerde kuru bir şekilde gezinir ve su birikintisi bulana kadar yuvarlanarak yoluna devam etmektedir ve su birikintisi bulunca yeniden kök salar ve yeşerip büyümeye başlar bir nevi ölümsüz bitki durumundadır. Filmde kullanılan diğer semboller ise psikiyatrist olan kişinin filmin karakterlerinden birisini sözde bilim dışı tedavi yöntemleri ile oda da bulunması ve odanın duvarlarında asılı olan çizimler ve tasvirlerdir. Bu çizimler dana önceleri akıl hastanelerinde yatan hastaların yüz ifadeleri ve onların hasta olduktan sonra ve tedavi edildikten sonra yüzlerinin aldığı ifadelerdir.

Büyümüş göz bebekleri korkunun en büyük göstergesi olup filmde psikolojik sorunları olan karakterde sürekli gösterilmektedir. Göz bebekleri iki şekilde büyür ya da küçülür. Birincisi, günlük hayatta göz bebeklerinin ışığı algılaması bunun için de göz bebekleri ışığın fazlalığına ya da azlığına göre büyür ve küçülür. İkincisi ise korkudan göz bebeklerinin büyümesi ki filmdeki karakterde uyku halinde uyandıktan

sonra, cin musallat olmasının ardından normal bir şekilde göz bebekleri sürekli büyümüş şekilde gösterilmektedir ve buda korkunun işaretidir. Filmde kullanılan en korkunç sembollerden birisi olan “Tetra Karnus” (Dört Boynuz) bulunmaktadır. Bahsi geçen Ruhenna cin kabilesinin sembolü olarak adlandırılmaktadır. Bu sembol için filmde bahsedilen konuda Babil yazıtların cinlerin insanları dört bir yandan sardığını söylemektedir ve bir çember oluşturmaktadır ve insanların her yanı çevrili olduğu için dışarı çıkamayacaklarından bahsedilir. Filmde kullanılan eski ve terk edilmiş bir evde “davut yıldızı” şekline benzer ibarede kullanılmaktadır ve bu da cinlerin ve terk edilmiş evin korunaklı bir yer olmadığını ve cinler tarafından evin sarılmış olduğunu belirtmektedir.

Resim 11: Tetra Karnus

Karacadağ'ın filmlerinde kullandığı bir başka görsel ise gece saatlerinde karanlık bulutların gözle görülür ve yoğun bir şekilde karakterlerin bulunduğu yerlerin üzerine doğru gelmesi ve dumanların belirmesi kötü olayların başlangıcı olarak sayılır ve her şeyin başlangıcıdır. Korku filmlerinin birer klasiği olarak bilinen orman ya da şehrin merkezine uzak bir yerde bulunan evde yaşayan karakterler karanlık bulutlardan sonra kötü olaylar silsilesi içerisinde kendilerini bulmaktadırlar. Sembol olarak kullanılan korku filmlerinde eski bir radyo kullanılması ve radyo da çalan müziğin frekanslarının kendiliğinden değişmesi ve hatta evde bulunan diğer elektronik aletlerin seslerinin normal ses düzeyinden aniden değişerek karakterleri korkuya sürüklemektedir.

Dabbe isminin gerçek anlamda İslam inancında kıyametin başlangıcı ya da kıyamet alametleri olarak geçmektedir ve kullanılan semboller arasında camii bulunmaktadır ve Camii'nin televizyonda alevlerle sarılarak yandığı ve minaresinin yıkıldığı gösterilmektedir. İstanbul'un tarihi yapıtlarının olduğu yerlerin gösterilmesi ve bütün insanların öldüğünü hatta yer altına çekişmiş olmaları ve “zombi” denen yaşayan ölüler halinde yer altında yürüdükleri gösterilmektedir. Film bir cin

konusunu ele alıp insanlara musallat olmasını anlatsa da insanlar cinleri ve diğer doğaüstü varlıkları göremedikleri kabul edilir fakat bu filmde cinler bir kara bulut olarak gösterilmektedir ve sesleri duyulmaktadır. İnsanlara kendini göstermekten çekinmeyen bir doğaüstü varlık onlara neler yapabileceğini evin içinde bulunan bir karakterin bedenini ele geçirir ve insan vücuduna zarar vermeye başlar.

Filmin içinde televizyonda yanan Camii'nin resmi filmin afişinde de kullanılmıştır ve karakterlerin yüzleri yarı insan formunda yarı ölü çürümüş beden şeklinde gösterilmektedir. Karakterler filmde doğaüstü varlık olan cin'i görmüşler ve kötülüklerin en büyüğünü yaşamışlardır. Film sadece bir gece'yi anlatıp sadece bir gece de neler olabileceğini insanların ve yaşadıkları yerin ne hale gelebileceğini öğrenmiş olup korkuya kapılıp sahip oldukları aile üyelerini kaybettiklerini düşünmektedirler ve oldukları evden ve buldukları yerden başka bir şeye sahip olmadıklarını bilmektedirler. En belirgin olarak gösterilen bir diğer sembol ise cinlerin insanlara televizyon içinden çıkıp sarı bir ışık hüzmesi olarak görünüp evin içinde büyük bir kulak çınlaması sesine neden olup insanları daha da fazla huzursuz etmesidir. Karakterler kulakların işlevlerini anlık bile olsa yitirmektedir ve her şey yavaş hareket etmektedir fakat bütün olaylar daha da hızlı olmaktadır çünkü sadece karakterler için yavaş hareket edilse de yaşam hızı aynı hızda ilerlemektedir. Kara bir bulut bir gece de insanları ve büyük bir şehri ne hale getirebileceklerini hızlı bir şekilde gösterip insanların canlarına var oldukları her şeyleri kaybetmelerine neden olmuştur.

Karacadağ filmlerinde kullanılan bir başka sembol ise "M" harfine benzer Arapça yan yana gelen iki tane ters v harfinden oluşan 88 rakamıdır filmde bahsedildiği gibi 88 rakamı birçok şekilde kötülüğü ve kıyameti dile getirmektedir. 88 rakamı cinlerin rakamı olup İslam inancının kutsal kitabı olan Kur'an-ı Kerim de 88 kere şeytanın ismi geçmektedir. Şeytanın 88 cin kabilesi bulunmaktadır ve filmin Dabbe isminden dolayı 88 rakamı Kıyamet Salgını ile ilgili bir suredir.¹⁴⁴ Son olarak 88 rakamı Şeytanın ve Cinlerin büyü yolu ile dünyaya hükmetme mührü olarak gösterilmektedir.¹⁴⁵

Filmde kullanılan sembollerden diğeri "Fatımanın Eli" (Hamsa) gösterilmektedir. Bu sembol genel anlamda iyilik için kullanıldığı ve iyi şans getirdiği için halk arasında çok fazla kullanılmaktadır, fakat filmde büyü için kullanıldığını ve kullanımının yanlış olduğu belirtilmektedir. Hamsa büyü olarak gösterilen büyü

¹⁴⁴<http://www.kuranayetleri.net/gasiye-suresi> (Erişim tarihi 05.12.2017)

¹⁴⁵<http://www.kuranayetleri.net/kuran/sayfa-591/sure-88/ayet-1#goster> (Erişim tarihi 05.12.2017)

elin altında büyük bir nazar boncuğu ile devam sembolü olarak gösterilmektedir ve birbirini tamamlamaktadır. Fatımanın Eli avcu açık içinde nazardan koruduğuna inanılan göz sembolüyle tamamlanan bu el figürü yıllardır evlerin, iş yerlerinin uğur sembolü olarak kullanılmaktadır. Elin içinde bulunan göz, farklı boyutlara açılan kapıların ve bu boyutlarda yer alan varlıkların enerjilerinin sembolüdür.¹⁴⁶

Resim 12: Hamsa'nın Eli (Fatma Anan'ın Eli)

Nazar boncuğu ve Hamsa'nın Eli ilgili olarak Karacadağ şu cümleleri sarf etmiştir: *“Nazar ve büyü İslamiyet'e göre haktır. Bilim de artık bunu kabul etmiştir. Psikokinezi denilen; bakışlardan yayılan zararlı elektromanyetik dalgaların insan ve hayvanlar üstünde etkili olduğu deneysel olarak kanıtlanmıştır. Kimi hayvanların; gözleriyle avlarını hipnoz ederek zayıflattığı, ardından saldırıya geçtiği net olarak gözlemlenmiştir. Aynı durum insanlar için de geçerlidir. Hz. Muhammed de hadislerinde hem insanların, hem de cinlerin nazar değdirebildiklerini söylüyor. Fakat bunu önlemek için vücuda takılan herhangi bir nesne ve tılsımın işi daha da kötüleştireceğini yine hadislerinde anlatıyor. Naza boncuğundaki tek göz; cini yani şeytanın bakışını temsil etmektedir. Bu durumda nazar boncuğunu koruma amaçlı takan herkes şeytan ve cinlerle anlaşma yapmıştır diyebiliriz.”¹⁴⁷*

Resim 13: Nazar Boncuğu

¹⁴⁶<http://blog.milliyet.com.tr/--fatima-nin-eli--nin-sirri-nedir--/Blog/?BlogNo=446538> (Erişim tarihi 05.12.2017)

¹⁴⁷ <https://gizlilikler.tr.gg/Fat%26%23305%3Bma-h-n%26%23305%3Bn-Eli--k1-Hamse-Eli-k2-.htm> (Erişim tarihi 05.12.2017)

Karacadağ filmlerinin devamında rakamlar kullanarak onları sembolleştirmiş ve din ve cin ile birbirine bağlamıştır. Filmde bahsi geçen 7175 rakamı Latince "vivo" anlamına gelip "yaşıyorum, buradayım" anlamına gelmektedir. Filmde Hz. İsa ile bu rakamın ve cinler ile bağlantısı olup Kur'an-ı Kerim de Hz. İsa ile şu şekilde bahsedilmektedir: *"İsa çarmıhta veya başka bir surette öldürülmemiştir. Öldürdükleri kişi, onlara İsa gibi görünmüştür. Bu yüzden öldürdükleri kimsenin İsa olduğu zannına kapılıp "Meryem oğlu İsa Mesih'i öldürdük" diye düşünmüşlerdir. Taberi'nin anlattığı farklı bir rivayette, havarilerden birisi İsa'ya ihanet etmemiştir. Vehb bin Münebbih'ten rivayet edilen bu nakle göre, Yahudiler, İsa'yı öldürmeye karar verdiklerinde onun bulunduğu evin çevresini kuşattılar. Evde İsa ve on yedi havarisi vardı. İçeri girdiklerinde evdeki herkesi İsa olarak gördüler. Bunun üzerine "Bizi büyülediniz. Ya İsa'yı ele verin ya da hepimizi öldürürüz" dediler. Daha sonra dışarı çıkıp beklediler. İsa, havarilerine şöyle dedi: "İçinizden kim Cennet karşılığında canını satar?" Havarilerden birisi "Ben satarım" dedi. Sonra çıkıp evi kuşatanların yanına gitti ve "İsa benim" dedi. Bunun üzerine onu idam ettiler ve İsa'yı öldürdüklerini zannettiler. Ravilerden Katade, Süddi, İbni Cüreyc, Mücahid de benzer rivayette bulunmuşlardır. Bu rivayetlerde, İsa'nın havarilerinden birisi ona ihanet etmemekte, aksine kendisini onun için feda etmekte ve ona benzetilerek şehit olmaktadır. Bu havarinin adı Sercis'tir. Evdekilerin sayısı hakkında da muhtelif rivayetler vardır. Buna göre sayıları on yedi, on dokuz, on üç ya da on dördtü. Ahmediyye mezhebine göre çarmıhtan kurtulan İsa, Keşmir'e gitmiş ve burada Yuz Asaf ismiyle yaşamış, ölmüştür. Fakat genel İslam mezheplerinin ve Ehl-i Sünnet'in görüşü bu yönde değildir."¹⁴⁸*

İsa, hiç evlenmeden ve çocuğu olmadan yaşamış ve bu hâliyle göğe yükseltilmiştir. Kuran'da 93 âyette, "Meryem'in oğlu", "Allah'tan bir ruh" ya da "Allah'ın Kelimesi" unvanlarıyla veya özel ismiyle toplam 180 defa zikredilmektedir. Kuran'da İsa'nın babasız yaratıldığı, Adem Peygamberin durumuna benzetilerek vurgulanmaktadır. İsa'nın Allah'ın izniyle çeşitli mucizeler göstermiş olduğu kabul edilir.¹⁴⁹ 7175 rakamını cinler ile ve Hz İsa ile birbirine bağlayıp onun hala dünyada yaşadığına ve yeniden mesih olarak dünyada olacağına kanaat getirilir.

Hasan Karacadağ'ın Dabbe serisi filmin de Zehr-i Cin adlı filmin de antik mısır da kullanılan sembollerden Hristiyanlık sembolü olan Haç ve Kur'an-ı Kerim de ki surelere kadar rakamlar ile ve çeşitli semboller ile zenginleştirilmiş bir filmi bulunmaktadır. Bunlardan ilki olan Ankh antik mısır sembollerindedir. *"Büyük "T"*

¹⁴⁸ <https://quran.com/4/157> (Erişim tarihi 06.12.2017)

https://www.kuran.gen.tr/?x=s_main&y=s_middle&kid=1&sid=16 (Erişim tarihi 06.12.2017)

¹⁴⁹ <https://quran.com/2/87> (Erişim tarihi 06.12.2017)

harfinin üzerine oturtulmuş küçük bir daireden ibaret olup, en yaygın eski Mısır sembolüdür. İsis gizlemleri inisiyasyonunda kullanıldığı sanılan sembole eski Mısır eserlerinde, birçok Mısır İlahının elinde rastlanmakla birlikte, en çok İsis'in elinde rastlanır. Sembole Batılılarca "kulplu haç" dense de haç sembolü ile ilgili bir ortak noktası ya da anlamı bulunmamaktadır. Sembol ölümsüzlük isteyenler için "ölümsüzlük içkisi'nin aktığı merkezi temsil eder. Ankh'ı elinde tutmak, kaynağın içinde olmak anlamına gelir, sembolü kulpundan tutma, öte-alemin ve cennetin kapılarını açabilecek biri olmayı simgeler. Mumyaların üzerine konulan ankh sembolü, mumyaların, ilahlara benzer duruma gelene kadar doğum-ölüm süreçlerinden defalarca geçeceğini ifade eder. Semboldeki daire görünen Güneş'i değil, "süptil güneş"i ya da "güneşin ardındaki güneş" olarak ifade edilen Sirius'ü temsil eder.¹⁵⁰

Resim 14: Ankh

Sembollerin birden çok anlamı bulunmakta yanlış ve kötü anlamı fakat insanlar alışlagelmiş anlamlar için kullanılmaktadır fakat yanlış olduğunu çoğu zaman öğrenememektedirler. Kullanılan sembollerden bir diğeri ise "pentagram" sembolüdür. "Pentagram genellikle Hristiyanlar tarafından satanizmle özdeşleştirilmiş olsa da iyi ya da kötü ile ilişkili kabul edilmez. Evrensel olarak birlik ve sonsuzluk anlamına gelir. Yukarı işaret vaziyette ise ruh toprağın üzerinde cosmos içerisinde "manevi dünyayı" işaret eder, diğer kaynaklarda ise, Beş Element, ayrıca Feng Şui Ruh (Akasha-Ether), Ateş, Hava, Su ve Topraktır. Ateş İradeyi, Hava Zekayı, Su Duyguları, Toprak ta madde alemi sembolize eder. Ayrıca Cadılar tarafından oldukça kutsal olan bu sembol 5 elementin birleşimini ve uyumunu göstermektedir. Feminin bir semboldür, Venüs Gezegeni'yle ve Venüs Tanrıçasıyla ilişkili görülmüştür. Davut'un 6 Köşeli Yıldızıyla çokça karıştırılabilmektedir. Birçok toplumca şans getirdiğine inanılır."¹⁵¹

¹⁵⁰ Alparslan Salt, Semboller Ansiklopedisi, RM yayınları, İstanbul, 2017, s.45

¹⁵¹ Becker, Udo, "Pentagram". The Continuum Encyclopedia of Symbols, Translated by Garmer, Lance W. Continuum, Amerika, 1985, s 100

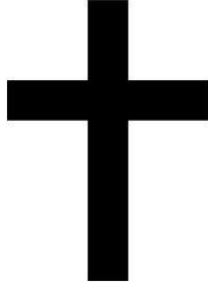

Resim 15: Pentagram

Sembollerin birden fazla anlamı olduğu gibi başka dinlere ait semboller İslamiyet inancındaki rakamlar ile harmanlanarak kullanılmıştır filmde. Kutsal Kitap olarak kabul edilen Kur'an-ı Kerim ve içinde bulunan 77. Sure ve 30. Ayet Hristiyan inancındaki Haç sembolü ile harmanlanarak gösterilmiştir.

Karacadağ kullandığı sembole yani Hristiyan haç sembolüne filminde "Üç Çatallı Gölge" ismini vermiştir ve bunu Kur'an-ı Kerim de bulunan ayet ve sure ile filminde harmanlamasını yapmış ve anlatımını ise Ayet ve Sure de geçenlere göre "üç çatallı gölgeye gidin" sözleriyle Hristiyan haç sembolünü yer bulucu olarak kullanarak, Türkiye de bulunan bir köyü işaret ederek yapılan büyüün gösterilen yerde bozulacağına inanılmaktadır. Haç sembolünün pek fazla kullanılmaması, sadece bir yeri işaret etmesi cinlerin birbirleri ile olan iletişimi olarak gösterilmiş ve gizli bir kodlama ile önce Hristiyan haç sembolünü, Kur'an-ı Kerim de bulunan ayet ve sure ardından bir yerleşke bölgesini işaret etmekte kullanılmıştır. Yer bulucu ya da cinlerden asıl kurtulacağı yeri işaret eden haç sembolü, dini sembol dışında kullanılarak sadece eski insanların başka bir isimle anıldığını ve filmde sadece bir yer bulucu olarak gösterilip kullanılmıştır.

Filmin sonlarına doğru haç sembolünü bir mezarın hemen başucunda dini sembol olarak gösterilse de dini sembol olarak kullanıldığı çok az sahne bulunmaktadır. Haç sembolü sayesinde gidecekleri yeri bulan karakterler haç sembolü dışında birden çok sembol ile karşılaşır ve orada cinler ile olan alakaları kesilip kurtulacaklarını düşünmektedirler. İslamiyet inancı dışında başka bir dinin sembolü olan Haç sembolü her dinde olmasa da farklı şekilde karşımıza çıkarak kendine yeni ve başka bir anlam katarak karşımıza çıkmaktadır. Her seferinde yeni bir anlam kazanarak, aynı şekilde farklı inanışlarda bulunmaktadır.

Resim 16: Hristiyan Haç Sembolü

Haç sembolü, swastika, cevşen, nazar boncuğu, Hamsa'nın Eli (Fatma Ananın Eli) ve diğer inanç sisteminde ve dini inanışlarda bulunan semboller korku filmleri için en iyi korkutma sembolleri olarak kullanılmakta ve her biri farklı anlam yüklenerek İslamiyet inancına mensup kişileri korkutmak için etkili olmuştur. Uğur ve ya şans getirsin diye kullanılan sembollerin eski bir tarihe sahip oldukları ve esas anlamında kötü şans getirdiği ve yanlış kullanıldığı gösterilmiş olup, doğru kullanılması için nelere dikkat edildiğini ve neler ile bağlantılı olduğunu araştırmak gerektiğini belirtmiştir. Rakamların birer sembol olarak kullanılması ve kullanılan her rakamın tesadüf eseri değil bilinçli bir şekilde bir araya gelerek bazı çağrışımlara sebep olduğunu bilmek gerekmektedir.

3.4. Hasan Karacadağ Filmlerinde Din

Hasan Karacadağ filmlerinde din unsuru özellikle İslamiyet inancı ön planda tutulmamış gibi görünse dahi filmin derinlerinde olmaktadır hatta odak noktası din unsuru olmaktadır. İslamiyet inancı dışında diğer inançlarda adından çok sık olarak bahsedilmese de cin, şeytan ve melek konulu filmler olduğu için bunlardan kurtulmanın en kesin yolu kutsal kitaplarda bulunmaktadır ve bu yüzden din ön plana çıkmaktadır. Kutsal kitap Kur'an-ı Kerim'de bulunan ayet, hadis ve sure dünyada olabilecek her şeyin habercisi ve din anlamında birçok sorunun cevabını barındırmaktadır. Filmlerin konusu ve ele alınan olaylar doğrultusunda İslamiyet inancı ön planda olup insanlara musallat olan cin ve başka doğaüstü varlıklardan kurtulmanın yolu sadece din ve kutsal kitaptır, çünkü çare olarak kutsal kitap gösterilmiş ve çözümü sadece orada bulunmaktadır.

Filmlerin isimlerinden kaynaklanan ve bir seriyal halinde olan filmler İslamiyet inancında bulunan "kıyamet alamet"lerini konu alıp ve dünyanın ya da filmde oynayan karakterlerin hayatları ile ilgili son bulmaktadır. Dabbe ismi kıyameti ve dünyanın sonunu getirecek bir yaratık olarak tasvir edilmektedir. Filmlerin konusu

ise bir karakterin filmin sonunda hayatını kaybetmesi ile sonuçlanmaktadır. Filmin ismi ile İslamiyet inancında bulunan dabbe ismi birleştirilerek bir hayatın sonunu getirmektedir.

Filmlerinde İslamiyet inancında ve kutsal kitapta yazılanlara sıkça yer veren Karacadağ, İslam dini tarafından yasaklanan ve sonucu hiç iyi olmayacak olayları filmlerinde gösteri gerçek hayattan olayları konu edindiği için kullanıldığını ifade etmektedir. Filmdeki karakterlere zarar veren olayların başlangıcı da yasaklananlar üzerine kuruludur bunlar genelde büyü üzerine olmaktadır ve filmde bulunan bir karakterin hayatını kaybetmesi ile sonuçlanmaktadır. Büyü ve cinlerin insanlara musallat olması birbirine bağlı olarak gösterilir ve birbirini tamamlayan öğeler olarak gösterilmektedir ve hepsi bir araya geldiği zaman filmde bulunan karakterlerden birinin hayatının sonlanması ile sonuçlanmaktadır. Bu bağlamda İslamiyet dininde yasaklanmış olayları birlikte kullanarak birbiriyle bağlantılı, kötü sonuçlara yol açacak olayları yaratmak ve yine dini açıdan kutsal kitapta gösterilen ve anlatılanları kullanarak büyü ve cinlerin musallat olmasından insanların kurtulabileceğini anlatmaktadır. Din ve yasakladıkları filmde kullanılarak gerçek hayatta ve filmde insanların başına neler gelebileceğini ve kurtulmanın kolay yollardan olmayacağı anlatılmaktadır.

Karacadağ filmlerinde İslamiyet dışında Hristiyan dinini de kullanmıştır. Filminde cinlerden yardım isteme amaçlı yapılan cin çağırma seansında çağırılan cin Hristiyan inancına sahip olup, Hz. Meryem, Hz. İsa ve kutsal kitapları olan İncil den bahsedilmektedir. Doğaüstü varlık olarak kabul edilen cin ve diğer varlıkların da sadece İslamiyet inancına mensup olmadığı, başka din ve mezheplere mensup olduğu da gözlemlenmektedir. Mezhep farklılıkları dile getirilmese de sadece dinlerin isimleri geçmekte ve birbirleri ile bağlantılı olup olmadıkları söylenmektedir. Hristiyanlık inancına ait ve onunla özdeşleşmiş sembolleri kullanıp cin ve diğer varlıkların İslamiyet ve Hristiyanlık dinleri ile bağlantılı olup, hepsinin çıkış noktası yine İslamiyet inancı gösterilmektedir.

Filmlerin çıkış noktası, seçilen konular ve kullanılan materyaller İslamiyet inancında yasaklanmış olsa da Hristiyanlık inancı içinde hepsinin geçerliliği bulunmaktadır. Cinlerden yardım isteme, büyü yapılması ve cinlerin insanlara musallat olması her iki dini birbirine bağlayıp çözümü ortaya çıkarmaktadır. Zehr-i Cin filmin de kullanılan Haç sembolü ve Hristiyanlık dinine ait gibi görünen ve aslında çok farklı anlamı olan Antik Mısır'a ait sembol olan Ankh sembolü

bulunmaktadır. Hristiyan haç sembolünün ve Ankh sembolü birer yol gösterici ve şifre çözücü görevi olarak kullanılmıştır ve Hristiyanlık inancı sadece insanlara özgü olmadığı doğaüstü varlıklarında bir inancı olduğu ve dinlere mensup olduğu gösterilmektedir.

Gerçekleşen kötü olayların ve iki dinin birbirleriyle bağlantılı olması bir tesadüf olarak gösterilmekte ve bir dinin yol gösterici bir diğer dinin ise çözüm aracı olarak kullanıldığı gösterilmektedir. Birbirlerine yardımcı olarak doğaüstü varlıkların birbirlerine şifreli yollar ile rakamlar ile insanlığa nelerin kötülük başlangıcı ya da ne yapılırsa kötü olayların başlangıcı olduğunu göstermektedirler. Çözümeyen bir olayın başka bir dinden olan cin ile yardım istemesi ve başka bir dinden olduğunu öğrendikleri zaman o dine mensup kişilerden bahsedilmesi saygı ve anlayış gösterilmesi vurgulanmaktadır. Yardım isteği kabul edilmediği zaman Hristiyan sembollerinden yola çıkılarak kodlanan rakamlar ile ayet ve hadislere başvurulup çözümün aranması sağlanmaktadır. Yardımlaşma dinler arasında olmadan dinlere bağlı doğaüstü varlıklar arasında ve onların gönderdikleri kodlamalar ve semboller ile olmaktadır. Bir dinden sembol diğer dinden rakam ve kodlamalar kullanılmıştır. İki dine mensup cinler birbirleri ile konuşmadan insanlara gizli birer kodlama vermektedir ve kodlamaları çözmelerine dolaylı yoldan yardım etmektedir. Dinler arası bağlantı sadece cinlerin varlığı ve başka dinlere ait cinlerinde bulunduğu gösterilerek ortaya çıkmıştır.

Karacadağ filmlerinde din unsurunu insanların kutsal olarak gördükleri kitaplardan çare bulmayı ve din tarafından yasaklanan olayların yapılmaması gerektiğini, yapıldığı takdirde nelere maruz kalacaklarını kurtulmanın kolay olmayacağını hatta kurtulmak isterken hayatlarından olabileceklerini göstermek için kullanmaktadır. Cinleri konu edinmesi ise İslamiyet inancında belirli rakamlara, belirli kodlamalarla yer verildiği için kullanmasıdır. Cinlere ait rakamları arapça ve diğer sembollerle anlatması (cin taşı, nazar boncuğu) İslamiyet inancında çok fazla yer verildiği içindir. Din de bulunan yasaklı şeyler Dabbe serisi filmleri ile anlatılmış yapılması için kimsenin bilmediği ve kimsenin tahmin edemeyeceği kişiler tarafından yapılmış büyüler kolaylıkla yapıp uzun zaman alırken, kurtulması ise tamamen uzun ve çok fazla zahmet gerektirmektedir.

Dinen yasaklı olanları ve yasaklı olmalarına karşın hala gün yüzüne çıkarıp insanlar üzerinde büyü ve cinleri insanlara musallat etmek büyük günah sayılıp yapan kişiler de dinen ayrıca cezalandırılmaktadır. Dinin filmde kullanılması ve gerçek olaylardan alıntılar yapılarak uğur ve şans getirdiklerine inanılan eşyaların tamamen yanlış kullanılması din ve doğaüstü varlıklar arasında karmaşa

yaratmaktadır. Din de nazar ve uğursuzluktan koruduğu fakat doğaüstü varlıklar tarafından da onlara yardım ye Şeytan'dan yardım istemek veya onun dünya üzerinde kötülüklerine yardım etmek anlamına gelmektedir. Dini konuların ve yasaklıların hassas bir durumda olması ince bir ayrıntının bile üzerinden geçilmeden felaketler ile sonuçlanabileceği filmlerde belirtilmektedir. Aile dışından kimseye güven olmayacağı ve eve giren her kişinin dini kullanarak tehlikeli olaylara yol açacağı belirtilmektedir.

Din konusunu bünyesinde barındıran bütün filmler gereği hangi din üzerine kurulmuş ise konusu o dine mensup Peygamberler ve Kutsal Kitapları üzerine öğretiler ve o dinin doğrulukları ve yanlışlıkları hayatın içinden gösterilmektedir. Doğaüstü varlıkların neler yapabileceği sadece anlatılıp din unsurunun güzel yönleri ve din açısından nelerin doğru olduğu anlatılmaktadır. Hayatın bir parçası haline getirilip tam inançlı bir kişi olarak yasaklananları yapmamak ve kutsal kitap içinde neler yazılı ise onları uygulamak gerekmektedir. Karacadağ filmlerinde ise bu tabuları yıkıp doğaüstü varlıkların, yasaklanan olayların yapıldığını ve nelerin yol açtığını şiddetli ve çarpıcı sahneleri ile izleyiciye sunmaktadır. Tıpkı yasaklı meyveyi ağaçtan kopartıp yiyerek insanın başına gelecek bütün zorluklara karakterler göğüs gererek her türlü beladan ve varlıklardan kurtulmanın yollarını en zor yoldan hatta hayatları pahasına da olsa çözüme giderek kutsal kitapta yazılanları uygulayarak atlatmaya çalışmışlardır.

SONUÇ

Korku kelimesi ilk çağlardan itibaren hatta ilkel insanlardan, günümüz modern insanlara kadar genlerde kodlanarak gelmiştir ve birçok şey den korkmamıza ilkel atalarımız ön ayak olmuştur. Korkmak bir refleks olarak adlandırılrsa da insan da korktuğu olaylara ya da korktuğu daha başka maddelere karşı yaklaşmama ve uzak kalma duygusu barındırmaktadır. Uzun zaman insanın belleğinde yer eden korku duygusu geçmişten günümüze nelerden korkacağımızı ya da ilkel atalarımızın nelerden korktuklarını kodlayarak belleklerimizde yer edinmiştir.

İnsanlık tarihi önce hiç görmediklerinden korkmaya başladı. Gök gürültüsü, şimşek sesleri ve depremler, ardından gördüklerin den korkmaya başladı sel felaketleri ve yangınlar. Korkular insanların inanç sistemini etkiledikleri gibi kutsal saydıkları maddeleri de etkilemiştir. Korku ilkel insanların inançlarını etkilediği gibi günümüz insanları inançlarında eğer gerekenleri yapmazlar ise cehennem ile cezalandırılacaklarını bildikleri için korkmaktadırlar. Fakat insanlar inanç ile korkmadan önce her şey ilk kez keşfedilen sinema ile oldu çünkü yeni bulunan bir şey ve hareketli fotoğrafların duvardan yansıtılmasıyla insanların üzerine geldikleri düşündükleri hiç tanımadan ve bilmedikleri şeylerin üzerlerine gelmeleri büyük bir korkuya neden olmuştur.

Sinemanın mucitleri olarak kabul edilen Lumiere kardeşler ilk yaptıkları gösterimde insanları korkutmak istediklerini söylemiş hatta bilinçli yaptıklarını dile getirmişlerdir. Korkunun temelleri ilkel atalarımızdan başlayarak sinema ile devam etmiştir. İnsanların birbirine doğru yürümesi, bir arabanın gelmesi ya da sinema perdesinden çıkacakmış gibi insanlara doğru gelmesi korkuya yol açmıştır. Bu andan itibaren insanlar üstlerine doğru gelen her hangi bir şeyden korkmaya başlamışlardır. Korku duygusuna kapılmak sinema da çok fazla kullanılsa da zamanla etkilerini kaybetmiş ve hafifleyerek neredeyse sinema sektöründen kalkmıştır. Korku sinemasının esin kaynakları insanların inanç sistemlerinden beslenmiş olup, din ile sentezlenerek önceleri birer deneme filmleri halinde piyasaya çıktıktan sonra seriyal halinde gelecek olan filmler için ön ayak olmuşlardır. Din ve korku filmlerinin birbirlerine sentezlenmesi uzun zaman alsa dahi öncesinde çekilen filmler korku filmlerinin öncesi ve sonrası durumunda yer almaktadır. Korkutacak korku filmleri piyasa düzeyinde vasat durumunda oldukları halde Türk korku sinemasının kilometre taşlarının başlangıcı halinde olup sonraki yönetmenlere ve oyunculara ilham kaynağı sağlaması yine Hollywood filmleri olmuş ve Türk motifleri kullanılarak Türk korku filmleri üretilmiştir.

Türk motiflerinin kullanılmasından sonra Hasan Karacadağ filmlerinde dinler arası bir sentezleme olayı görülmektedir bunlar haç sembolü ile Antik Mısır da kullanılan Ankh sembolü ikisinin birer şifre kırıcı rolünde kullanılması ve her din aslında başka bir şifre kırıcı gibi görünmektedir. Örnek alınan filmler ve senaryolar haricinden adeta Türkleştirilen yabancı korku filmlerinden sonra Karacadağ korku filmlerine yeni soluk getirmiş, din ve korkuyu birleştirerek kutsal kitaplarda anlatılanları ekrana yansıtmaktan çekinmemiştir. Korkuyu dünyanın ilk yaratıldığı ve insanlardan önce var olduğu söylenen doğaüstü varlıklar ile insanların izlenimine sunan Karacadağ korkutmasına rağmen filmleri sinemalarda birçok kişi tarafından beğenilmiş olup kısa sürede en çok izlenen ve beğenilen filmler arasında girmiştir.

Türlere özgü korku öğeleri kimi zaman komedi filmleri içerisinde yer verilmiş olduğu zaman anlamından uzaklaşıp korkutma amaçlı olmadan eğlendirmek amaçlıdır. Komedi korku filmleri içerisinde korku unsurunun en düşük seviyede olduğu şekilde sembollerini barındırmıştır. Gulyabani tasviri komedi filmi içerisinde bulunup amacı korkutmak olsa dahi film kendi içerisinde korku komedi olarak devam etmektedir. Bir başka öge olan cin komedi dram filminde geçen amacı korkutmak olmayıp sadece bir haber verme görevi bulunmaktadır. Bir şekilde bu öğeler filmlerde kullanılsa dahi zamanında bu korku öğelerini korkutmak için kullanamadığımızdan korkutmak yerine bir araç şeklinde kullanmayı ve filmlerin içerisinde göstermeyi başarmış olup hangi varlığın neye göre tasvir edildiğini izleyicinin beğenisine sunmuşuzdur.

Dini inanışların sembollerini her zaman iyilik ve dini inanışları yüceltmek anlamında kullanılmış olup tesadüf eseri seçilmemiştir. Sembollerin kötü olanlardan insanları koruyacak gizli bir kalkanı olduğunu, kötü olayların insanlara bu semboller ve inançlar sayesinde uğramayacağını, uğrasa dahi her zaman insanların kazanacağını belirten bu sembol ya da semboller aslında yanlış kullanılıp her zaman kötülük ve insanlık arasında bir köprü görevi görüp insanlara yeniden kötülük olarak geri dönmüştür. Genlerimize kodlanarak gelen korku ve korkunca ortaya çıkan istemsiz hareketlerimiz bizlere geçmişten geldiği gibi günümüzde ise yeni yeni korkular ortaya çıkıp başka bir korku şekillerine bürünmektedir. Korku çok kapsamlı olduğu gibi sadece geçmişimizi değil nelerden korktuğumuz ve hayatımızda yer alan teknolojilerinde onlarsız kaldığımız zaman ortaya yeni korkuları bizler üretmiş olup baş etmeyi öğrenmiş değiliz. Dini korkuların her zaman bir çaresi olduğunu korku filmlerinde inanç sisteminde olan kutsal kitap içerisinde görmekteyiz fakat bilinmeyen korkuların bir çaresi olmayıp baş etme yöntemi ve çözüm yolları bizlere kalmıştır.

Uzun yıllar önce korku sinemasına küsen yönetmenler ve yetersiz kalan oyuncular sebebi ile filmler çekilememiş ve büyük bir boşluk oluşmuştur. Hollywood filmlerini Türkleştirmek bile yetersiz kalıp adeta korku sinemasında duraklama hatta çöküş dönemi başlamıştır. Korku sineması üzerine yazılan senaryolar artık okunmadan rafa kaldırılıp yönetmenler hem kendilerini yeteneksiz bulmaya başlamış hem de teknolojik yetersizliklerden dolayı korku filmleri çekmeyi düşünmemişlerdir. Zaman gelişen ve büyüyen bütün teknolojik gelişmeleri ve imkanları daha fazla kullanılabilir hale getirip beklemeye değer olup yeniden korku filmi için otuz sene bekleyip tamamı Türk yapımı olan korku filmlerini yavaş yavaş ortaya çıkarmaya başlamıştır. Korku sinemasında yaşanan çöküş dönemi uzun bekleyişler ardından korku sineması için hevesli oyuncu ve yönetmenlerin sayesinde yeniden ortaya çıkmış ve meyvelerini vermeye başlamıştır.

Dini konulu ve sembolleri kullanmayan filmler ve konusunu sadece hayalet ve doğa üstü varlıklardan alarak anlatılan hikaye ile başlamıştır, ardından ufak bir duraklamadan sonra yeni korkular ve yeni heyecanlar çıkmaya başlamıştır. Korku filmlerine insanların inanç sistemi dahil olunca ister istemez korku seviyesi daha da artmış ve izleme oranları yüksek filmlerin devamı gelmeye başlamıştır fakat devam filmlerinden önce tek serilik filmler birer yol haritasının başlangıcı tarzında olup deneme tarzında devam etmiştir ve bunlardan feyz alarak Hollywood benzeri filmleri örnek alınarak tamamen Türk yapımı ve konuları Türklerin inanç sistemine bağlı olan filmler yapılmaya başlanmıştır.

Dini konuları korku filmlerinin içine katmadan önce doğaüstü varlıkların var olduğunu gösteren deneme tarzında uzun metrajlı filmler 1950'li yıllarda ortaya çıkmış olup devamını ise teknolojinin kullanıldığı ve doğaüstü varlıkların neler yapabileceği kullanılan teknolojiler sayesinde gösterilmiştir. Korku filmlerinin içine inanç sistemi ve doğa üstü varlıklar dahil edildiği zaman resmi anlamda Türk korku filmlerinin dönüm noktası olmuş izleyiciler beğenmiş ve devamını istemeye başlamışlardır. Korku filmlerin ilk zamanlarında korkutulmayı ve korkutmayı başaramamış olsak dahi inanç sisteminde bulunan büyü, şeytan, cehennem ve diğer sözü geçen olaylara başvurularak çekilen korku filmleri izleyiciyi merak duygusu içerisine filmlerin devamlarında nelerin olacağı ve hangi olayların kullanılıp kullanılmayacağı merak konusu halinde beklenmiştir. İnanç sistemi korku filmlerinin en büyük kozu gibi kullanılıp cin, şeytan, hayalet ve cehennem inancını ele almış insanların büyü ve cinler ile nasıl rahatsız edildiği, yaşanmış ve yaşanması mümkün olayları ele alıp korku filmlerinde bir dönemin kapanıp başka bir dönemin

başlamasına neden olmuş ön plana çıkarılan inanç sistemi her filmde daha da fazla kullanılmaya başlanmıştır.

Korku filmlerinin temelleri sağlam atılmış olup ve yönetmenler korku filmi çekmek için din temalı seçmektedir ve yaşanmış veya yaşanması mümkün olayları araştırıp konu edinmektedir. İzleyicileri korku filmiyle korkutmak kolay olduğu halde filmlerin senaryo seçimi zor olmaktadır çünkü ani bir ses ya da ani bir tepki ile izleyici irkilmekte ve istem dışı hareket göstermektedir. İnsanların inanç sisteminde anlatılanları konu edinmek izleyicinin korkmasını tepkileri içten olmakta ve bütün olayların gerçek olabileceğine inanması daha da artmaktadır. Bu korkuları göz önünde bulunduran Karacadağ, filmlerinde konu edinmekten çekinmemiş yaptığı röportajlarda filmlerinde bazı sahnelerin gerçek cin görüntüleri var diye söylemlerinden kaçınmamış izleyicileri veya izleyecek olanları filmi izlemeden çok fazla korkutmayı başarmıştır.

Korku filmlerinin yanı sıra, dini korku filmlerine konu edinmek ve din temasını tamamen işlemek bir akıl oyununa benzemektedir. İlk başlarda sıradan bir psikolojik bir olay gibi görünse de işin temeline inince her şey din ve büyü den başlayıp cinlere doğru uzanmaktadır. Psikolojik sorun olarak başlayıp filmlerin sonunda doğaüstü varlıkların işin içinden çıkması Hollywood filmlerine benzese dahi konu, işleniş ve kullanılan semboller tamamen Türk korku filmleri için Türk inanç sisteminden seçilmiştir. Dini ve içerik olarak dinlerin ve başka dine mensup doğaüstü varlıklardan yardım alınması iş birliği olarak gösterilmesi bulunsa dahi Türklerin inanç sistemine hitap edip, nelerden daha fazla korkutabileceklerini göstermektedirler.

Türk korku filmlerinin tamamen Türk yapımı olması (konu, içerik ve tema olarak) zaman almış olup yurt dışından filmler örnek alınarak yapılan filmler ve içeriğinin Türkleştirilmesi izleyiciyi ekranlardan uzak tutmuş fakat, günümüzde yapılan korku filmleri yeniden kendine izleyiciyi bulup yeniden ekranlara döndürmüştür. Türk korku filmleri kendi çizgisinde uzun zaman sonra yeni filmler ile yeniden izleyicilerin beğenisine sunulup izlenme rekorları kırarken günümüzde yetenekli ve korku filmlerine meraklı yönetmenler sayesinde yenileri eklenmektedir. Türk korku filmleri izlendikten sonra çekilen filmler kendinden bir önceki filme benzer özellik taşıdığı için çok fazla eleştiri olsa dahi filmlerin seriyal olarak devam etmesi ve özelliklerin tamamının Türk motifleri olması izleyici için olumlu yönlerden birisinin başında gelmektedir. Günümüz teknolojisi ile çekilen korku filmleri, eskiden çekilen filmleri Türkleştirmeye çalışılan korku filmlerine göre iyi olup kullanılan malzeme, makyaj ve gerçekçilik payları ile birçok izleyicinin dikkatini çekmekte ve merak ettirmektedir. Yaşanması mümkün olaylar dahilinde çekilen korku filmleri

izleyicinin aklında bulunan soru işaretlerine cevap halinde olmakta ve hem izlerken hem de izledikten sonra temkinli olmaya özen göstermektedir, çünkü inanç sistemini kapsayan korku filmleri izleyicilerin inançlarının ne kadar iyi olduğu halde bir o kadar kötü olaylara neden olabileceğini göstermektedir.

Günümüz teknoloji ve imkanları ile korku filmlerine konu edinilen yaşanmış ya da yaşanması mümkün olayları sinemaya aktarmak artık kolaylamış olup izleyicinin dikkatini çekmek mümkündür, çünkü İslamiyet inancına mensup insanlar doğa üstü varlıkların insanlara neler yapabileceğini anlatılan hikayelerde söylemiş bazı doğa üstü varlıkların havada uçtuğunu, bazılarının cinlerin saldırısına uğradığını ve bu olayları gördüklerini söylemişlerdir. Kamera tekniklerinden sonra özel efektler sayesinde anlatılan hikayelere daha yakın görseller yaratmak ve gerçek gibi göstermek mümkün olmaktadır.

Günümüzde Hollywood korku filmleri Türkleştirilmeden kendi yönetmenlerimiz tamamen Türk yapımı ve Türk inanç sisteminin içinde olduğu korku filmleri üretmektedirler. Düşük bütçeli korku filmleri ile yüksek gişeler yapan Hasan Karacadağ İslam inanç sisteminde bulunan ve yasaklı olanları (cin, hayalet, şeytan vb.) sinemaya aktarmakta çok başarılı olmuştur. Sembollerin birden fazla anlamı olduğunu farklı inançlarda farklı şekilde kullanıldığını bir yol gösterici ve şifre çözücü olarak kullanıldığını gösteren Karacadağ ortaya koyduğu filmler sayesinde adeta kendi sinemasını yaratıp dini korkuların ve bun korkuların insanları nasıl ve ne şekilde korkutacağını şiddetli bir şekilde din üzerinden göstermiştir. Şiddetin olmasının nedeni ise inanç sisteminde yasaklı olanların insanlar tarafından dikkate alınmaması, göz önünde bulundurmaması ve uygulanarak doğaüstü varlıkların insanlara acımasızca şiddet uygulamasıdır, din üzerinden şiddet uygulanması ise yasaklı olanları çiğnemek ve felaketlerin yol açabileceği her şeyi en başından kabullenmektir.

Korku, din, sembol ve doğaüstü varlıkların inanç sistemi üzerinden filmlere konu olması ve beraberinde semboller ile bir nevi işaret dili ile kodlama yaparak hem insanlara hem de kendilerine mesaj göndermesi filmlerde açık şekilde gösterilmektedir. Doğaüstü varlık ve diğer olayların çözümünü Kur'an-ı Kerim'in içinde barındırması günümüz korku filmlerinde gösterilmektedir. Semboller ve din birer bütün olarak gösterilmiş, Kur'an-ı Kerim ise yardımcı olarak yasaklı olayların çözümünü içinde barındırarak yol gösterici görevindedir. İlk filmlerde tasvir edilen diğer doğaüstü varlıklar günümüz filmlerinde korku filmlerine ve inanç sisteminde nasıl tasvir ediliyor ise o şekilde uyarlanmakta ve benzemeler, korkutma unsurları teknoloji ile birlikte dikkat çekici ve izleyicinin aklında yer edinmektedir. Günümüz de

yetenekli yönetmenler sayesinde korku filmleri kendi seviyesini korumakta, hevesli yönetmenler ve oyuncular sayesinde yeni üretilen filmler ortaya çıkmaktadır. Psikolojik sorunlar ile başlayıp sonu din ve doğaüstü varlıklara dayanan filmler hiç beklenmedik yerde insanı şaşırtıp beklenmedik sonuçlar için daha da meraklı hale getirip kendini izleyiciye sunmakta ve filmi izlettirmektedir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- ABİSEL Nilgün, Türk Sineması Üzerine Yazılar, İmge Kitabevi, İstanbul, 1994.
- ABİSEL Nilgün, Popüler Sinema Ve Türler, Alan Yayıncılık, 3. Baskı, İstanbul, 1995.
- BANARLI Nihat Sami, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, Cilt 1, İSTANBUL, MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, İSTANBUL, 1998.
- BAYAT Fuzuli, Türk Mitolojik Sistemi 2 Kutsal Dışı Mitolojik Ana, Umay Paradigmasında İlkel Mitolojik Kategoriler İyeler Ve Demonoloji, Ötüken Yayınları, 2012, İSTANBUL.
- BECKER, Udo, "Pentagram". The Continuum Encyclopedia of Symbols, Translated by Garmer, Lance W. Continuum, Amerika, 1985.
- BEYDİLİ Celal, Türk Mitolojisi Ansiklopedik Sözlük, Yurt Yayınevi, Ankara, 2005.
- BOUSSSET Wilhelm The Antichrist Legend, Hutchinson and co, Londra, 1986.
- BORATAV Pertev Naili-İNAN Abdülkadir, 'Al Ruhü Hakkında Makaleler Ve İncelemeler, 1. Cilt,3. Baskı, TTK Ankara, 1988.
- BURKOVİK Yıldız-TAN Oğuz, Korkacak Ne Var! Korkunun Psikolojisi, Timaş Yayınları, İstanbul, 2016.
- BÜKER Seçil, Sinema Dili Üzerine Yazılar, Dost Kitabevi Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, 1985.
- CANDAN, Ergün, Türklerin Kültür Kökenleri, Sınır Ötesi Yayınları, İstanbul, 2008.
- CASSOU Jean, Sembolizm Ansiklopedisi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1987.
- ÇOBANOĞLU Özkul, Türk Halk Kültüründe Memoratlar Ve Halk İnançları, Akçağ Yayınları, Ankara, 2003.
- DEMİRCİ Tan Tolga, Korku Sinemasının Psikanalizi, Es Yayınları, İstanbul, 2006.
- DİXON Katherine, Dünyanın 99 Büyük Gizemi, Mitra Yayınları, İstanbul, 2009.
- DUCA Lo, Sinema Tarihi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1947.
- EYÜBOĞLU İsmet Zeki, Anadolu İnançları (Anadolu Üçlemesi),Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul, 1998.
- FREUD Sigmund, Totem Ve Tabu, Tutku Yayınevi, İstanbul, 2014.
- GİBSON Clare, Semboller Nasıl Okunur, Yem Yayın, İstanbul, 2013.

GÖRKEM İsmail, Elazığ Efsaneleri Üzerine Araştırmalar (Metinler Ve İncelemeler), Manas Yayıncılık, Elazığ, 2006.

İncil, I. Yuhanna, 2/18-22, 4/3: II. YUHANNA, 7.

İNAN Abdülkadir, Tarihte Ve Bugün Şamanizm (E-Kitap), Ankara, 1986.

KONURALP Sadi, Unutulmuş Bir Korku Filmi (Film Müziği/Tarihçe Ve Yazarlar Kitabından), Oğlak Yayınları, İstanbul, 2004.

Kitabı-ı Mukaddes, Vahiy. XIII. 13. 1988.

LYUBİMOV L.D, The Art Of The Ancient Russia, Limnessar co, Rusya, 1996.

McNally, Raymond T. (1989). Dracula, Prince of Many Faces: His Life and his Times. Back Bay Books, Romanya, 1989.

MANNONI Pierre, Korku, Çeviren: Işın GÜRBÜZ, YeniYüzyıl Kitaplığı İletişim Yayınları, Presses Universitaires De France, İstanbul, 1982.

NİLES John D, The European Folktale Form And Nature, İndiana Üniversitesi, Amerika, 1986.

ODELL Colin-BLANC Michelle, Korku Sineması, Kalkedon Yayınları, İstanbul, 2011.

OSKAY Ünsal, Çağdaş Fantazy Popüler Kültür Açısından Bilimkurgu Ve Korku Sineması, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 2014.

ÖGEL Bahaddin, Türk Mitolojisi, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1971.

ÖRS Hayrullah, Musa Ve Yahudilik, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1966.

PARLAYANDEMİR Gizem-BİRİNCİOĞLU Yıldız Derya, 2000 Sonrası Türk Sinemasında Türler Ve Yönetmenler Tür(k) Sinemasında Auteuurler, Kriter Yayınevi, Birinci Baskı, İstanbul, 2016.

PASİN Gülay Er, Vampirin Kültür Tarihi, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2013.

Rehber Ansiklopedisi, Türkiye Gazetesi Yayınevi, İstanbul, 1984.

ROUX Jean-Paul, Orta Asya'da Kutsal Bitkiler Ve Hayvanlar, Kabalcı Yayınları, İstanbul, 2005.

SCOTT B. Noegel-BRANNON M. Wheeler, The A To Z Of Prophets İn İslam And Judaism, Scarecrow Press, Amerika, 2010.

SALT Alparslan, Semboller Ansiklopedisi Neo-Spiritüalist Yaklaşımlarla Ezoterik Bilgilerin Işığında, Ruh ve Madde Yayınları, 3. Baskı, İstanbul, 2017.

SCOGNAMILIO Giovanni, İstanbulun Gizemleri Büyüler, Yatırlar, İnançlar, Altın Kitaplar Yayınevi, 1. Basım, İstanbul, 1993.

SCOGNAMILIO Giovanni-DEMİRHAN Metin, Fantastik Türk Sineması, Kabalıcı Yayınevi, İstanbul, 2005.

SCOGNAMILIO Giovanni, Canavarlar, Yaratıklar, Manyaklar, +1 Kitap Yayınevi, İstanbul, 2006.

SCOGNAMILIO Giovanni, Korkunun Sanatları, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1996.

SMİTH Jo Durden, Budist Mitleri: Budizmin Gizli Öğretisi, Sınır Ötesi Yayınları, İstanbul, 2006.

SÖZERİ Tankut, İnançlarda Şahmeran, Asa Kitabevi, Bursa, 2006.

ŞATIR Sabri, Başlangıçta Bilgisizlik Ve Korku Vardı Düşünmenin Öyküsü, Pan Yayıncılık, Birinci Basım, İstanbul, 2001.

ŞENOL Ahmet, Halk Kültürü Ve Etnografya Terimleri Sözlüğü, Ankara Özel Matbaası, Ankara, 2013.

ŞİMŞEK Ümit, Risale-i Nur Işığında Cevşen Meali, Zafer Yayınları, İstanbul, 1992.

ŞİMŞEK Gizem, Sinemada Korku8 Ve Din: 2000 Sonrası Amerikan Ve Türk Filmlerinde Cin Unsurunun Çözümlemesi, Pales Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 2016.

Temel Britannica Ansiklopedisi, Ana Yayınları, İstanbul, 1986.

TEVRAT, Leviller 13/21, 17/7, 34/14.

VELİOĞLU Özgür, İnançların Türk Sinemasına Yansıması Şamanizm, Gök-Tanrı, Animizm, Naturizm, Totemizm, İslamiyet İnançları Açısından, Es Yayınları, İstanbul, 2005.

YAKIT İsmail, Türk-İslam Kültüründe Ebced Hesap Ve Tarih Düşürme, Ötüken Yayınları, İstanbul, 1992.

İncil, Yeremya 7: 30-31.

İncil, Yeşeya 34:14.

YILMAZ Çağlayan, İtbarak, Nesil Yayınları, İstanbul, 2015.

WAT Montgomery W, Günümüzde İslam Ve Hristiyanlık, İz Yayıncılık, İstanbul, 1991.

WHEELER Brannon, Prophets In The Quran An Introduction The Quran And Muslim Exegesis, Amerika, 2002.

WILSON Thomas, The Swastika: The Earliest Known Symbol, And Its Migrations; With Observations On The Migration Of Certain Industries In Prehistoric Times Curator, Departman of Prehistoric Anthropology, U.S. National Museum, Amerika, 1876.

MAKALELER

BAUER George C, Children's Fear, Colombia Üniversitesi Amerika, 2003.

GÖNEN Özgür, Türklerde Ağaca Yüklenen Anlamlar, Hayat Ağacı Ve Bunların Sanata Yansımaları, İstanbul, 1998.

Prof. Dr. Yusuf Çetin, Social Science Studies Journal, Türk-İslam Bezeme Sanatında Gamalı Haç (Swastika) İle Çarkıfelek Motiflerinin Köken Ve İkonografik Anlamları Üzerine Bir Değerlendirme, İstanbul, 2017.

Yard. Doç. Dr. Hülya Çevirme-Yard. Doç. Dr. Ayşe Sayan, Alkarısı İnanmaları Ve Bilim, Milli Folklor, 2005.

Pervin Ergun, Türk Kültüründe Ağaç Kültü, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2004.

DERGİLER

Cengiz Alyılmaz, "Gamalı Haç (Svastika)", Töre Dergisi, İstanbul, 2003.

Toğrul Halilov, Uluslar arası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, Azerbaycan, 2012,

Temel Yeşilyurt, Fırat Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Elazığ, 2004.

Dr. Ali Karatay, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sinemada Tasarım Ve Nesnelerin Estetiği Modern Anlatı Ekseninde Göstergibilimin Tasarıma Etkisi, Manisa, 2014.

Ahmet Gökbel, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi, Sivas, 1996.

Ahmet Gökbel, Anadolu'da Yaşayan Halk İnanışlarından Çaput Bağlama Ve Nazar, Kırşehir, 1997.

Milliyet Sanat Dergisi, 1980.

Dr. Mehmet Emin Bars, The Journal Of Academic Social Science Studies, Türk Kültüründe Ağaç Kültü Ve Şor Kahramanlık Destanlarına Yansımaları, İstanbul, 2014.

Mehmet Berk Yaltrık, Türk Kùltüründe Hortlak-Cadı İnanışları, Tarih Okulu Dergisi, İstanbul, 2013.

Afşar Timuçin, Felsefelogos, İstanbul, 2000.

SÖZLÜKLER

BEYDİLİ Celal, Türk Mitolojisi Ansiklopedik Sözlük, Yurt Kitap Yayınevi, Ankara, 2003.

KARAKURT Deniz, Türk Söylence Sözlüğü, E-Kitap, İstanbul, 2011.

KARACA Pınar, Türk Mitoloji Sözlüğü, E-Kitap, İstanbul, 2012.

TEZLER

ATASAĞUN Galip, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Dinler Tarihi Bilim Dalı, İlahi Dinlerde (Yahudilik, Hristiyanlık Ve İslam'da) Dini Semboller, Konya, 1996. **(Yayımlanmış Doktora Tezi)**

AYTEKİN Mesut, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Korku Sinemasında Vampir Filmleri Ve Korku Sinemasının Tarihsel Sürecinde Değişen Vampir İmgesi, İstanbul, 2006. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

BAĞDER Öztin, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sinema Göstergebilimi, Duygu, İzmir, 1999.

İNAL Ufuk, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon Ve Sinema Anabilim Dalı, Radyo Televizyon Ve Sinema Yüksek Lisans Tezi: Türk Korku Sinemasında Eski Türk İnançları Ve İslamiyete Dair Ögeler: Hasan Karacadağ Sineması, Kocaeli, 2015.

KAPAR Serpil, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Resim Anasat Resimde Sembolik İmgeler, Ankara, 2008.

KAPLAN Mustafa, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri (Hadis) Anabilim Dalı, Rivayet Değeri Açısından İbn Sıyyad Kıssası, Ankara, 2006. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

ORTAK Melek, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Resim Anasat Dalı, Tarsus Bölgesine Ait Şahmeran Efsanelerinde Yer Alan Sembollerin Yorumlanması, Mersin, 2010.

PİLİCİ Aliona, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Grafik Tasarım Ana Sanat Dalı, Grafik Tasarım Programı, Tarihsel Süreçte Sembolden İkona: Logo, İstanbul, 2008.

SÖNMEZER Gizem, Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Resim Anabilim Dalı, Sembolist Resimde Mistik Bir Öge Olarak Peyzaj, Ankara, 2014.

TÜRKER Rıza, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sinema Televizyon Anasanat Dalı, Anadolu Ve Türk İnanışlarına Ait Ögelerin Son Dönem Türk Korku Sineması'nda Hikaye Olarak Kullanılması "Alkarısı İnanıcı", İstanbul, 2008.

(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)

İNTERNET KAYNAĞI

<https://nyildirim.wordpress.com/2011/04/03/eski-iranda-dinler-ve-dinsel-inanislar-ii/>
(Erişim tarihi 12.12.2017)

tdk.gov.tr (Erişim Tarihi: 24.06.2017)

<http://www.sinemalar.com/film/1829/buyu> (Erişim tarihi: 21/07/2017)

<http://www.sinemalar.com/film/236166/azazil-2-buyu> (Erişim tarihi: 22/07/2017)

<http://www.beyazperde.com> (Erişim tarihi: 10/07/2017)

<http://www.sinemalar.com/film/1269/kabuslar-evi-hayal-i-cihan> (Erişim tarihi: 08/08/2017)

www.tdk.gov.tr (Erişim tarihi: 12/08/2017)

http://www.milligazete.com.tr/sinemada_simgeler_ve_semboller/251861 (Erişim tarihi: 12/08/2017)

<http://insanvehayat.com/simgeler-ve-semboller-caginda-sinema/> (Erişim tarihi: 12/08/2017)

<http://www.senayercan.com/> (Erişim tarihi: 18/08/2017)

<https://gizlilikimliler.tr.gg> (Erişim tarihi: 18/08/2017)

<http://www.sabah.com.tr/magazin/2012/08/27/nazar-boncugu-seytanin-simgesidir>
(Erişim Tarihi: 18/08/2017)

<http://www.suleymaniyevakfi.org/sizden-gelenler/cevsen-uzerine.html> (Erişim Tarihi: 19/08/2017)

<https://gizlilikimliler.tr.gg> (Erişim tarihi: 27/08/2017)

<https://www.sinemalar.com> (Erişim tarihi: 27/08/2017)

<http://www.radikal.com.tr/radikalist/sadece-karabasanla-imtihan-olanlarin-anlayabilecegi-13-sey-1209119/> (Erişim tarihi: 25/09/2017)

<http://www.agaclar.net/forum/yasantimizda-ve-sanatta-bitkiler/10714.htm> (Erişim tarihi: 27/09/2017)

<https://www.jw.org/tr/kutsal-kitabin-ogrettikleri/sorular/cehennem-nedir/> (Erişim tarihi: 29/09/2017)

<http://www.beyazperde.com/filmler/film-232955/> (Erişim tarihi: 25.10.2017)

<http://aktuelsinema.com/filmler-yonetmen/hasan-karacadag/> (Erişim Tarihi: 21.11.2017)

Neml Suresi". http://www.kuran.gen.tr/?x=s_main&y=s_middle&kid=32&sid=27 (Erişim Tarihi: 22.11.2017)

<http://www.islamansiklopedisi.info/dia/ayrmetin.php?idno=090069> (Erişim tarihi: 09.25.2017)

<http://www.kuranayetleri.net/gasiye-suresi> (Erişim tarihi: 05.12.2017)

<http://www.kuranayetleri.net/kuran/sayfa-591/sure-88/ayet-1#goster> (Erişim tarihi: 05.12.2017)

<http://blog.milliyet.com.tr/--fatima-nin-eli--nin-sirri-nedir--/Blog/?BlogNo=446538> (Erişim tarihi: 05.12.2017)

<https://gizliilimler.tr.gg/Fat%26%23305%3Bma-h-n%26%23305%3Bn-Eli--k1-Hamse-Eli-k2-.htm> (Erişim tarihi: 05.12.2017)

<https://www.britannica.com/search?query=swastika> (Erişim tarihi: 29.11.2017)

<http://www.populersinema.com/roportaj/turk-korku-sinemasinin-ustasi-hasan-karacadag-ile-roportaj-27692.htm> (Erişim tarihi: 26.11.2017)

<http://www.populersinema.com/roportaj/turk-korku-sinemasinin-ustasi-hasan-karacadag-ile-roportaj-27692.htm> (Erişim tarihi: 28.11.2017)

<https://quran.com/4/157> (Erişim tarihi: 06.12.2017)

<https://quran.com/2/87> (Erişim tarihi: 06.12.2017)

https://www.kuran.gen.tr/?x=s_main&y=s_middle&kid=1&sid=16 (Erişim tarihi: 06.12.2017)

<http://www.egyptianmyths.net/anubis.htm> (Erişim tarihi: 29/08/2017)

<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/turkbilig/article/view/5000171493> (Erişim tarihi: 03.01.2018) Metin ÖZARSLAN TÜRK KÜLTÜRÜNDE ORMAN VE AĞAÇ KÜLTÜ TÜRKBİLİĞ 2003

<http://www.islamansiklopedisi.info/dia/ayrmetin.php?idno=280417> ocak maddesi
(Erişim tarihi: 06.11.2017)

<https://kuran.diyamet.gov.tr/tefsir/Kalem-suresi/5322/51-52-ayet-tefsiri> (Erişim tarihi:
01.11.2017)

<http://dergipark.gov.tr/akrajournal/issue/29975/327926> (Erişim tarihi: 01.10.2017)
(1990 yılının ağustos ayının adana ilinin kadirli köyünde bulunan 45 yaşında zekiye
Yüçetürk ile yapılan röportaj derlemesi)

[http://www.turquie-culture.fr/pages/histoire/cilicie-mersin/tarsus-et-le-hammam-de-
sahmeran-conte.html](http://www.turquie-culture.fr/pages/histoire/cilicie-mersin/tarsus-et-le-hammam-de-sahmeran-conte.html) (Erişim tarihi: 09.09.2017)

<http://www.turkeyforum.com/satforum/archive/index.php/t-48622.html> (Erişim tarihi:
21.07.2017)

<http://www.kiyametgercekligi.com/sizden-gelenler/deccal-666-ve-2012-ilikisi> (Erişim
tarihi: 15.11.2017)

TÜRK KORKU FİLMLERİNİN LİSTESİ

2010 yılı:

Kutsal Damacana 2: İtmen

Ada: Zombilerin Düğünü

Ses

Üç Harfliler: Marid

Cehennem

2010 yılı itibari ile 2 adet cin konulu filmler çekilmeye başlanmış ve cin konulu filmler için ön ayak olunmuştur.

2011 yılı:

Kutsal Damacana: Dracoola

Kara Dedeler Olayı

Mühürlü Köşk

Musallat 2: Lanet

2012 Yılı:

Dabbe: Bir Cin Vakası

Görünmeyenler

Htr2b-Dönüşüm

2013 Yılı:

Ei-Cin

Dabbe: Cin Çarpması

Şeytan-ı Racim

İblisin Oğlu 13. Vahşet

2014 Yılı:

Gulyabani

Ammar: Cin Tarikatı

Azem: Cin Karası

Tamaya İfrit

Muska

Azazil: Düğüm

Dabbe: Zehr-i Cin

Siccin

Ümmü Sıbyan: Zifir

En çok cin konulu çekilen filmler 2014 yılı olup Hasan KARACADAĞ tarafından seriyal filmlerin devamı gelmektedir.

2015 Yılı:

Münafık

Mihrez: Cin Padişahı

Ezan

Azem 2: Cin Garezi

Helak: Kayıp Köy

Pişit

Şeytan-ı Racim 2: İfrit

Hannas: Karanlıkta Saklanan

Alkarısı: Cinnet

Siccin 2

Deccal

Üç Harfliler 2: Hablis

Dabbe 6

Vesvese: Cin Tuzağı

Kü'fa: Cin Kapanı

Cin Kuyusu

Hüddam

Azap

Cin temalı filmlerin zirve yaptığı sene niteliğindedir çekilen her bir cin filmi ya geçmişte çekilen cin konulu filmlerin devam niteliğindedir ya da çekilen filmlerden esinlenilip ortaya yeni bir film çıkmasından kaynaklanmıştır.

2016 Yılı:

Baskın

Mel-un

Çağrılan

Ceberrut

Azazil 2: Büyü

Azem 3: Cin Tohumu

Şeytan Papuçta

Kabr-i Cin Mühür

Maği

İfrit'in Diyeti: Cinnia

Alamet-i Kiyamet

Cinni: Uyanış

Şeytanın Çocukları: El Ebyaz
Sekaret: Son
Ammar 2: Cin İstilasası
Üç Harfliler 3: Karabüyü
Lanetli Anahtar
Siccin 3: Cürmü Aşk
Korku Komedi: Bana Normal Aktiviteler
Azem 4: Alacakaranlık
Gece Seansı
Lanet: Uyanış
Berzah: Cin Alemi
İllet
Zuzula

Cin temalı filmlerin yıl boyunca çekildiği ve sürekli yeni konular ile cin ve şeytanların karşımıza çıktığı senedir. Öteki dünya varlıklarına ait doğaüstü varlıkların neler yapabileceği her filmde yeniden konu olup yeniden izleyiciye sunulmaktadır.

2017 Yılı:

Felak
Perde Ayn-ı Cin
Kuyu
Lanet: Ervah Cinleri
666 Cin Musallatı
Geri Döndü
Sinsiran: Yasak Aşk
Nefrin
Deccal 2
Büyü 2
Bezm-i Ezel
Cin Ayet-i Aşk
İki
Semur
Siccin 4
Morg

2017 yılında ise 3 film dışında çekilen filmlerin konusu ve teması cin'dir. İzleyiciler doğaüstü varlıklardan korktuğu kadar bu filmleri izlemekten çekinmezler ve bunların devamını beklemektedirler. Cin temalı filmlerin en büyük eser verdiği

yıllar son 3 yıl olup devam filmlerinin ve yeni bir ürün ortaya koymaya hevesli yönetmenlerden oluşmaktadır.¹⁵²

---

¹⁵² Korku filmleri listesi imdb sitesinden alınmış olup yıllara göre ayrılmıştır.
<http://www.imdb.com/list/ls056488661/> (Erişim Tarihi: 15.01.2018)